



Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir
This project is co-funded by the European Union and the Republic of Turkey



DEMOKRATİK KENTSEL YÖNETİŞİMDE GÜÇLENEN SİVİL TOPLUM VE ETKİN İŞ BİRLİKLERİ

STRENGTHENED CIVIL SOCIETY AND EFFECTIVE
COOPERATION IN DEMOCRATIC URBAN GOVERNANCE



DEMOKRATİK
KENTSEL
YÖNETİŞİMDE
GÜÇLENEN
SİVİL TOPLUM VE
ETKİN İŞ BİRLİKLERİ

STRENGTHENED
CIVIL SOCIETY
AND EFFECTIVE
COOPERATION IN
DEMOCRATIC
URBAN GOVERNANCE



DEMOKRATİK KENTSEL YÖNETİŞİMDE GÜÇLENEN SİVİL TOPLUM VE ETKİN İŞ BİRLİKLERİ

STRENGTHENED CIVIL SOCIETY AND EFFECTIVE COOPERATION IN DEMOCRATIC URBAN GOVERNANCE



TESEV

Türkiye Ekonomik ve
Sosyal Etüdler Vakfı
Turkish Economic and
Social Studies Foundation

Vişnezade Mah. Prof. Dr. Alaeddin
Yavaşca Sok. Efe Apt. No: 6/9 34357
Beşiktaş - İstanbul
Tel: +90 212 292 89 03 PBX
Fax: +90 212 292 90 46
info@tesev.org.tr
www.tesev.org.tr

Yazar / Author

Ulaş Bayraktar

Yapım / Production

Jargon Reklam Tanıtım ve Proje Danışmanlığı A.Ş.

Katkıda Bulunanlar / Contributors

Ebru Ayşegül Güğüş, Akif Burak Atlar

Yayın Kimliği Tasarımı / Publication ID Design

Burak Yazar

İngilizce Düzeltme / Copy Editor

Jasmine Peck Opie

Basım Yeri / Printing Location

Ritim Baskı Sanatları Matbaacılık Sanayi Ticaret Limited Şirketi
Y. Dudullu Mah. Necip Fazıl Bulvarı Cad. No: 44 Keyap Çarşısı
F1 Blok 92 Ümraniye / İstanbul

TESEV Yayınları / TESEV Publications

ISBN 978-605-5332-93-8

Telif Hakkı @Ocak 2020

Bu rapor, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Birliği tarafından desteklenen Kamu ve STK'lar Arasındaki İş birliğinin Güçlendirilmesi İçin Ortaklıklar ve Ağlar Hibe Programı kapsamında geliştirdiğimiz Daha Demokratik Bir Yerel Yönetişim İçin Sivil Toplumun Güçlendirilmesi (MoDeL) projesi kapsamında hazırlanmıştır. TESEV projenin yürütücüsü, Şişli Belediyesi ve Türkiye Kent Konseyleri Birliği ortağı, Denge ve Denetleme Ağı iştirakçisidir. Bu yayın Avrupa Birliği'nin yardımıyla hazırlanmıştır.

Copyright @January 2020

This report has been produced in the framework of the Empowering Civil Society for a More Democratic Local Governance project funded by the scope of Republic of Turkey and European Union supported Partnerships and Networks Grant Program. TESEV is the lead, Şişli Municipality and Association of Union of Citizen Assemblies are the co-applicants, and the Checks and Balances Network is the associate of the project. This publication has been produced with the assistance of the European Union.



DEMOKRATİK KENTSEL YÖNETİŞİMDE GÜÇLENEN SİVİL TOPLUM VE ETKİN İŞ BİRLİKLERİ

STRENGTHENED CIVIL SOCIETY AND EFFECTIVE COOPERATION IN DEMOCRATIC URBAN GOVERNANCE

Yazar / Author

Ulaş Bayraktar

TESEV
YAYINLARI

İçindekiler

TESEV Önsöz	08
Değerlendirme: Demokratikleşme, yönetim anlayışından yönetişime dönüşüm ve sivil toplumun yeni rolü - Bekir Ağırdir	
Yönetici Özeti	14
Giriş	16
Yerel Yönetimlerin Yarı Şeffaf İşleyişi	18
Merkezileşmiş Yerel Yönetimler	20
Sivil Toplumun Kamu Kurumları Nezdindeki Algılanışı	22
Sivil Toplum Topografyası	24
Mevzuatın Etkisi	31
Sivil Toplumun İletişim Kapasitesi	34
Sivil Toplumun İnsan Kaynakları	40
Kurumsal Kapasite	44
Sivil Toplum Maliyesi	46
Politikalara Etki	50
Sivil Toplum Kuruluşlarının Kendi Aralarındaki İş Birlikleri	52
Kent Konseyleri	54
Sonuç ve Öneriler	58
Sonsöz:	60
Sivil toplum ve belediye isterse, teknoloji yardım edebilir	
Yazar ve Yerel Uzmanlar	62

Contents

TESEV's Foreword	08
Commentary : Democratization, the Shift from Management-Approach to Governance-Approach, and a New Role for Civil Society - Bekir Ağırdir	
Executive Summary	14
Introduction	16
Semi-Transparent Functioning of Local Governments	18
Centralised Local Governments	20
Perception of Civil Society in Public Institutions	22
Civil Society Topography	24
Impact of Legislation	31
Communication Capacity of Civil Society	34
Human Resources of Civil Society	40
Institutional Capacity	44
Civil Society Finance	46
Impact on Policies	50
Cooperation among CSOs	52
Citizens' Assemblies	54
Conclusion and Suggestions	58
Afterword:	60
If civil society and municipalities are willing, technology can help	
Author and Local Experts	62

TESEV Önsöz

Dr. Özge Aktaş Mazman
TESEV Genel Direktörü

Demokratik yerel yönetim ilkeleri ana hatlarıyla kamu kurumları ve idari yapıların katılımcı, kapsayıcı, şeffaf, hesap verebilir, etkili ve çözüm odaklı olmalarını önerir. Böylece tüm vatandaşların hak ve hizmetlere eşit erişimi sağlanacaktır. Bu ilkelerin benimsenmesi ve uygulanması için belirlenen süreçlerde kamu ve sivil toplum iş birliğinin merkezi rolü ise bu konuyla ilgili yapılan hemen her çalışmada ifade edilmektedir. Özellikle konuya aşina bir okuyucunun elinde iyi yönetim ilkelerinin uygulanması önündeki tehdit ve fırsatları hem kamu hem de sivil topluma ilişkin sıralayan onlarca rapor olduğu varsayılabilir. Özellikle 2000ler'den bu yana sayıca artış gösteren bu çalışmalara TESEV de önemli katkılar sunmuştur. Yaklaşık 20 yıldır süregelen bu çalışma programına TESEV "Daha Demokratik Bir Yerel Yönetişim için Sivil Toplumun Güçlendirilmesi" başlıklı büyük ölçekli projeye devam etmektedir. Peki, bu proje geçmiştekilerden ve güncel benzerlerinden nasıl ayrılmaktadır? Bu projeye TESEV alana iki temel katkı sunmayı hedeflemektedir: veriye dayalı yönetsel yaklaşım ve kamu-STK iş birliğini güçlendirmeye yönelik dijital araç.

Öncelikle konunun uzmanlarının ortaklaşan görüşünün demokratik yerel yönetim ilkelerinin kısıtlı olarak hayata geçirildiği ve geçirildiği yerlerde de her zaman beklenen sonuçları doğurmadığı yönünde olduğunu belirtmek gerekir. Dolayısıyla bu ilkelerin uygulanmasında önemli rol oynayan kamu-STK iş birliğine ilişkin kısıtları ve elbette fırsatları izleyebilmek çok önemlidir. Bu alandaki problemlerin veriye dayalı tarifi, çözümler için değerli ipuçları barındırmaktadır. Bu amaçla TESEV eş-zamanlı yürütülen iki aşamalı bir yönetsel yaklaşım kullanmıştır. İlki, ülke çapındaki genel örüntüleri ortaya çıkarmak üzere yürütülen geniş kapsamlı bir anket çalışması, diğeri ise coğrafi, siyasi ve ölçek bakımından çeşitlilik gösteren 10 kentte yapılan mülakatlar ve yuvarlak masa toplantılarıdır. Anket, ülke ölçeğinde farklı tür ve faaliyet alanlarındaki STK'ların

kamuya kurdukları ilişkileri inceleyerek, bu ilişkileri şekillendiren faktörlerin farklılaşmasını ortaya çıkarmayı hedeflemiştir. Böylece alanda çalışan tüm paydaşların kullanabileceği güncel ve kapsamlı bir referans kaynağı üretilmiştir. Yerelde yapılan mülakatlar ise anketin işaret ettiği örüntülerin arka planını derinlemesine açıklayarak, yerel ölçekte STK'ların kamu iş birliği dinamikleri ile yerele özgü fırsatları tarif edebilmiştir. Elinizde tuttuğunuz bu rapor yürütülen bu kapsamlı çalışmanın sonuçlarını sunmaktadır.

Projenin ikinci önemli katkısı proje sonunda üretilecek veriye dayalı izleme, değerlendirme ve katılım fırsatı yaratan dijital araç olacaktır. Kamu kurumları ve STK'ların güncel teknolojik gelişmelerden faydalanarak dijital araçları daha sık kullanmaya başlamasıyla geleneksel Kamu-STK iş birliği modellerine alternatif yeni bir alan ortaya çıkmaktadır. TESEV daha önce benzeri yapılmamış, kamu-STK iş birliğini güçlendirmeye yönelik etkileşimli bir dijital araç üreterek yerel yönetimlerde demokratik zihniyet dönüşümünü desteklemeyi hedeflemektedir.

Bu önemli çalışmanın gerçekleşmesini sağlayan Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Birliği tarafından desteklenen Kamu ve STK'lar Arasındaki İş birliğinin Güçlendirilmesi İçin Ortaklıklar ve Ağlar Hibe Programı'na, proje ortakları Türkiye Kent Konseyleri Birliği Derneği ve Şişli Belediyesi'ne, proje iştirakçisi Denge ve Denetleme Ağı'na, proje kentlerinde saha çalışmasını yürüten değerli uzmanlara, projenin her aşamasında önemli katkılar sunan proje danışmanlarımız Fikret Toksöz ve Bülent Tarhan'a ve proje raporunun yazarı Ulaş Bayraktar'a çok teşekkür ederiz.

TESEV bu alandaki çalışmalarına Kamu-STK iş birliğini kolaylaştıran dijital alanların içeriğini genişletmeyi ve kullanımını yaygınlaştırmayı hedefleyen projelerle devam edecektir.

TESEV Foreword

Dr. Özge Aktaş Mazman
TESEV Executive Director

The principles of good governance suggest the need for public institutions and governing bodies to become effective and solution-oriented units while incorporating certain desired qualities such as public participation, inclusiveness, transparency, and accountability in their conduct, so that equal access of all citizens to rights and services can be achieved. It is emphasized in nearly all publications on the subject that CSO-public sector partnerships must take center stage in this whole process. One can assume that any reader familiar with the area will have a number of reports sitting on their bookshelf, enumerating the many barriers to and promises of embracing good governance principles. Since the very beginning, TESEV contributed greatly to these debates that gained momentum at the turn of the century; and continues to do so with its current project titled "Empowering Civil Society for a More Democratic Local Governance". Then how does TESEV's most recent project differ from those of the past and from other similar work currently being carried out? With this project, TESEV aims to make two important contributions to the field: a data-based methodological approach; and a digital policy tool designed to strengthen the cooperation between CSOs and governing bodies in the policy process.

First, it must be noted that experts agree on the inadequateness of the extent to which democratic local governance principles have been put into practice. Moreover, when adopted, these principles do not necessarily produce the predicted or desired effects. It is particularly important to identify and neatly lay out barriers to and opportunities for partnerships between CSOs and the public sector in the context of democratic local governance. On the one hand, it is in the intricacies of such processes that one may locate the workable avenues of partnership or lack thereof. On the other hand, data-based descriptions of issues in this field may simultaneously hint at their solutions. That is why, TESEV has taken a mixed-methods approach in tackling this challenge: first, an extensive survey for identifying country-wide patterns; second, interviews conducted and roundtables organized in ten provinces that show meaningful variation in terms of region,

politics, and scale. The survey aimed at identifying qualitative and quantitative differences in CSO-public sector partnerships across a sample of CSOs in various fields and with various organizational properties. Thus, an extensive, up-to-date resource for use by all stakeholders was compiled in the process. Interviews with local actors helped substantiate the context behind the patterns which the survey had brought to light. Through analysis of interview data, locally specific engagements between CSOs and governing bodies were described, and opportunities were laid out. This report before you presents the findings of such comprehensive research efforts.

The second important contribution of the project will be the development of a digital policy tool to promote data-driven monitoring, evaluation, and participation in the policy process. As both public institutions and CSOs begin making use of digital tools with the advance of technology, a new terrain for potential cooperation is emerging. By developing a first-of-its-kind, interactive digital policy tool designed to strengthen partnerships between CSOs and the public sector, TESEV aims to support and expedite the transformation of local governments towards embracing a more democratic mentality.

We firstly thank the Republic of Turkey and the European Union supported "CSO Partnerships and Networks on Strengthening Cooperation Between Public Sector and CSOs Grant Scheme" for making this valuable project possible; our project partners the Association of Union of Citizens' Assemblies, Şişli Municipality; our project associate Checks and Balances Network, experts who conducted the fieldwork; our project advisors Fikret Toksöz and Bülent Tarhan who never withheld their valuable input in all phases of the project; and the author of this report, Ulaş Bayraktar.

TESEV will continue its work in this area through projects aimed at extending the scope of and encouraging the use of digital tools that facilitate CSO-public sector partnerships.

Değerlendirme:

Demokratikleşme, yönetim anlayışından yönetişime dönüşüm ve sivil toplumun yeni rolü

Bekir Ağır
KONDA Genel Müdürü

Küreselleşen dünyanın ve hızlanan gündelik hayat ritminin gerektirdiği, belki de dayattığı demokratikleşme çabalarının bir boyutu da yönetim anlayışındaki temel paradigma değişimi oldu. Hiyerarşik yönetim anlayışı yerine karşılıklı etkileşime ve uzlaşmaya dayalı yönetişim anlayışı gelişti. Özellikle merkezi ve yerel iktidarların karar ve uygulama politikalarının hem belirlenme hem de uygulama süreçlerine yurttaşın ve toplumun örgütlü bir biçimde katılabilmesinin yol ve yöntemleri gelişti. Varsayıldı ki münakaşa ve münazaraya dayanan, sayısal çoğunluktan beslenen siyasal kültür müzakere-ikna-uzlaşma süreçlerine dönüşecek ve zamanla siyasal kültür de kökünden değişecek.

Ne süreçler ne de bu katılım yöntemi öngörüldüğü hızda ve derinlikte gelişiyor. Bunda elbette kadim siyasal kültürün merkezîyetçi ve oligarşik anlayışının yanı sıra, geniş anlamda siyasal alanı düzenleyen yasaların ruhuna sinmiş merkezîyetçi ve tek tipçi anlayışın değişmemesinin büyük payı var. Ama aynı zamanda sivil toplumun kendi eksikliklerinin, kapasite kısıtlarının ve yönetim anlayışlarının da payı var.

TESEV'in yürüttüğü, "Daha Demokratik Bir Yerel Yönetişim İçin Sivil Toplumun Güçlendirilmesi" projesi kapsamında gerçekleştirilen araştırma ve yine bu kapsamda hazırlanan raporlar bir yandan sivil toplum aktörlerinin kendi değerlendirmelerini, öte yandan bu sorunların yerel yönetimler ölçeğindeki durumunu inceliyor ve bunları aşma yolunda yapılabilecekler dair bir tartışma yürütüyor.

Bazı kişisel gözlem ve değerlendirmeler sözü edilen tartışmalara yardımcı olması hedefiyle bu kısa giriş yazısında not edilmeye çalışılmıştır.

Sivil toplumu etkileyen olumsuz dinamikler

Türkiye'nin yaşamakta olduğu siyasal kutuplaşma derinleşerek kültürel kimlikler arası ve hayat tarzları arası bir kutuplaşmaya doğru dönüşüyor. Gündelik

hayatın ritmine ve hücrelerine yayılma eğilimindeki bu kutuplaşma, hakim siyasi aktörlerin tetiklemeyle sivil topluma da sıçramış durumda. Ne yazık ki sivil toplumun bir kısmı ülkenin meseleleri ile siyasi aktörleri arasında sıkışmış durumda. Bununla birlikte, aynı sivil toplum aktörleri sivil toplumculuk ile siyasi cengâverlik arasında da kalmış durumdadır.

İkinci bir dinamik, iktidarın ve devletin merkezîyetçi ve güvenlik esaslı politikaları ve uygulamalarının yaygınlık kazanması. Gerek bölgesel ve küresel dış politika tercihleri, gerekse de bölgesel ve küresel sorunların iç politikaya yansımalarından da beslenen güvenlik politikaları siyasi alanın daralması gibi bir başka esaslı sorun alanı açmış durumda. Doğal olarak bu daralma doğrudan sivil toplumun hareket alanını kısıtlıyor. Siyasi kutuplaşmayla beraber birbirini çoğaltan bu daralma sivil toplumun kapasitesini de zorlayıcı etki üretiyor. Merkezi yönetim ile sivil toplum diyalog ve iş birliği kanallarında hükümetin de tercihleriyle yaşanan daralma ve hatta eksilme, sivil toplumun başarı üretme şansını yok ediyor. Aynı zamanda bu sürece paralel olarak da toplumun sivil topluma bakışını, kabulünü, desteğini, katılımını da daraltan bir etkiye dönüşüyor. Bir bakıma sivil toplum siyasetin ve hükümetin tercihleri ve tarzı nedeniyle çekiciliğini kaybediyor.

Sivil toplumun bugünkü kapasite ve etkisini etkileyen üçüncü dinamik ise doğrudan sivil toplumun kendi iç sorunlarından besleniyor. Türkiye'de sivil toplumun gelişimine bakıldığında temel bir sorun göze çarpıyor. Çok az sivil toplum aktöründe, kurucu irade sonrası koşullara, demokratik yollardan yönetim devrinin gerçekleştiğini söylemek mümkün. Sivil toplumdan siyasi aktörlere yöneltilmiş en güçlü eleştiri olan demokratik örgüt ve yapılanma eksikliği ne yazık ki sivil toplumda da hakim olan bir anlayış.

Sivil toplum aktörlerinin çok büyük çoğunluğu kendi iç yapısında demokratik karaktere ve örgütlenmeye sahip değil. Hatta birçoğunda oldukça oligarşik ve katı hiyerarşik bir yapıyı, şeffaflık sorunlarını gözlemek mümkün. Bu yapılanma biçimi baskın olduğu sivil toplum aktörlerinin öğrenme ve değişme kapasitelerini yok edici bir sonuç üretiyor.

Bu da sivil toplumun bir kısmının ülkedeki ve küresel dünyadaki son yılların toplumsal ve zihni değişimini ıskalamalarına neden oluyor. Yine bu nedenle söz konusu aktörler beslenme yolları tıkanmaya başladığı için yeni insan ve yeni bilgi kaynaklarına ulaşmakta zorlanır hale geliyor.

Commentary: Democratization, the Shift from Management-Approach to Governance-Approach, and a New Role for Civil Society

Bekir Ağır
KONDA Director

Increasingly fast pace of life in a globalizing world brings about (or requires) struggles for further democratization. One aspect of these struggles has found expression in a paradigm shift in the approach to governance. Hierarchical, top-down, management-like understandings of governance were replaced by new imaginaries for mutualistic and participatory processes in decision-making. New avenues for citizen participation in decision-making and administration were opened. It was assumed that the debate-centered, traditional political culture built on the very idea of the rule of the majority would simply and easily transform to open up for processes of deliberation-persuasion-compromise.

Neither such processes nor participation mechanisms are developing at predicted speeds and scales. Along with the culture of traditional politics marked by centralistic and oligarchic features, the centralism and the obsession with uniformity which permeate the body of laws governing the realm of politics do play a significant role in preventing this. Yet, some responsibility in this belongs to civil society, its logic of conduct, and its lack of capacity for shaping the entire process in its favor.

Research conducted and reports published under TESEV's project "Empowering Civil Society For A More Democratic Governance" examine views on these issues by civil society actors themselves, and study the current state of these problems at the level of local governments. These works further enrich relevant debates on how to overcome such problems.

Personal observations and assessments are noted in this brief introduction in hopes that they may contribute to present debates.

Factors negatively influencing civil society

As Turkey's political polarization deepens, it gives rise

to new polarizations manifesting in cultural identity and in lifestyle. These polarizations that permeate the rhythm and the soul of daily life, and with the help of a push from predominant political actors, have pervaded the realm of civil society, as well. Unfortunately, certain sectors of civil society find themselves stuck between the country's issues and the predominant political actors. At the same time, these civil society actors have to choose between advocacy and political zeal.

A second factor negatively influencing civil society is the increasingly greater prevalence of a security perspective and a centralist tendency in designing public policies. International policy preferences at regional and global scales, as well as the effects of regional and global issues on domestic policy have created another substantial problem: the narrowing down of the political sphere, and the consequent limitations on civil society. Exacerbated by the political polarization, the narrowing down of the political sphere further incapacitates civil society actors. Blockages in the avenues of dialogue between the central government and the civil society –at times resulting from the government's preferences– precludes the possibility of success by civil society actors. This whole situation ends up hurting the public image of civil society sector at large. In a way, civil society as a sector loses its appeal due to the style of conduct and preferences by the current government.

A third factor relates to issues within civil society. One particular issue especially stands out when we look at the development of civil society in Turkey. It is very rare, in the Turkish civil society sector, that a CSO democratically hands its administrative posts down to a new cohort once the founding members retire. The lack of democratic organization and democratic structures that the civil society often calls the political actors out on, is unfortunately an issue that CSOs themselves need to solve as well.

A great majority of CSOs lack democratic qualities in their organization. A lot of them are oligarchical, strictly hierarchical, and lack transparency. Such qualities of internal organization preclude opportunities to learn and to change for those CSOs where they are common.

All this renders the civil society unable to read social and mental transformations that mark the recent era at home and in the world. For the same reason, as their channels of information are closed off, it becomes much harder for CSOs to reach for new human and informational resources.

Sivil toplum için fırsat üreten dinamikler

Yukarıda sıralanan olumsuz dinamikler ve eğilimler aynı zamanda sivil toplum için yeni fırsat alanları ve dinamiklerini de tetikliyor.

Siyasi kutuplaşma, kimliklere sıkışma, daralan siyasi alan gibi nedenlerle ulusal ölçekte örgütlenmiş ve çalışma alanı tanımlamış sivil toplum aktörleri yerine yerleşme eğilimi gözleniyor. Bir bakıma sivil toplum yerleşiyor. Ulusal ölçekteki siyasi kutuplaşmanın ve kimliklere sıkışmanın ürettiği zihni ve ruhi ambargolardan kaçmaya çalışan gönüllüler yerellerde daha aktif olmayı tercih ediyor. Çünkü yerleşme ulusal siyasetin ürettiği gerilimleri ve kimliklerin dışında kalmayı mümkün kılan bir iklimi sağlıyor.

Aynı zamanda yerleşme, yerel ama reel sorunlarla uğraşmak, yerel ve reel gündelik hayat sorunlarına müdahil olmak imkânı da sunuyor. Özellikle çevre sorunları gibi yerel toplumun bizatihi yaşadığı, tanıklık ettiği, kendi hayatına dair beka sorunlarını üreten sorunlar etrafındaki uğraşı ulusal ve soyut alanlar yerine daha gerçek bir alanda vücut buluyor.

Üstelik yereldeki bu gündelik hayat sorunları, yereldeki tüm kimliklerin doğrudan deneyimledikleri bir sorundan beslendiği için kimliğe sıkışmadan uğraşı fırsatı da sunuyor. Bu fırsat alanı özellikle yeni insan tipinin, gençlerin daha arzulu katılımının önünü açıcı bir etki üretiyor.

Yine yerelin reel sorunları sivil toplumun en çok ihtiyacı olan başarı biriktirme fırsatını ve toplumsal kabul fırsatını üretiyor.

Siyasi tıkanma ve kutuplaşmanın; yerel siyasetin önünü açan yönüyle beraber düşünüldüğünde yerelden güçlenmeye çalışan yerel siyasetçilerin, bu anlayışının yerel yönetimlerde ağırlık kazanışının etkisiyle sivil toplum yerel yönetimlerin önemli bir kısmıyla ulusalda kuramadığı ilişkileri kurma fırsatını daha çok buluyor. Bu fırsat alanı da yerel sivil toplumun başarı biriktirme ihtiyacına daha hızlı cevap üretiyor.

Bu karakteristikleri nedeniyle ulusal ya da İstanbul ağırlıklı medyanın ve sivil toplum aktörlerinin gözünden kaçıyor olsa da sivil toplum hareketinin yerleşme eğiliminin dikkati çekici yoğunlukta olduğunu söylemek mümkün.

Öte yandan yerleşen ve reel sorunlar odaklı güçlenmeye çalışan sivil toplum hareketinin önemli özelliklerinden birisi yasaların tanımladığı dernek, vakıf gibi biçimlerin dışında yapılanmalar. Yani tanımlı ve hiyerarşik düzen içinde olmak yerine çoğu inisiyatif, platform gibi daha esnek örgütlenme biçimlerindedir.

Bu geleneksel form dışında kalan yeni bir form arayışı. Yasal ve özel kuralları olan yönetim-katılımcı-gönüllü ilişkileri yerine daha esnek, hemen her kimlikten olan ama aynı yerel-reel sorun etrafında bir araya gelen, zaman ve mekan kısıtları olmayan yeni bir örgütlenme modeli.

Bu türden örgütlenmeler ülkenin ve a küresel yönetim kurumları, kaynaklar ve mali fonlar gibi kurumsal formlardaki örgütler ve kaynaklarla ilişkilerde de sorun alanı olarak ortaya çıkıyor. Bir tarafı tanımlı bir model içindeki kurumlar ve kaynaklar ile öteki tarafı formu ve kurumları belirsiz ve hatta yaşam süresi de belirsiz hareketler arası ilişkileri düzenli, kurallar içinde tutabilmek mümkün olmuyor. Bu durum da yereldeki örgütlenmelerin güçlenmeleri önünde bir başka eşik oluşturuyor.

Her şeye karşın umut sivil toplum hareketinde

Bu bir dizi olumlu ya da olumsuz dinamik nedeniyle sivil toplum da değişiyor. Tıpkı ülkenin toplumsal yapısının değiştiği gibi. Siyasi aktörlerin beslenme damarlarının tıkanmış olması, yeni insanlardan ve yeni bilgilerden yararlanamadıkları gibi giderek gündelik hayatın sorun, ihtiyaç ve taleplerinden de beslenemiyor olmaları gibi nedenlerle sivil toplum her zamankinden daha önemli hale geldi. Siyasi kültürün müzakere-ikna-uzlaşma esaslı dönüşümü yine de sivil toplumun dinamiklerinden ve aktörlerinden gelişecek.

Şimdi küçük gibi görünen yerel örgütlenmeler geleceğin sivil toplumunun da siyasetinin de dönüştürücü gücü olacaklar. Ama bunların olabilmesi için ülkenin, siyasetin ve sivil toplum aktörlerinin bizatihi kendilerinin içinde bulunduğu sürecin ve ülkenin, toplumun ihtiyaç ve taleplerinin ne olduğunu daha serinkanlı bir yerden ve yeniden, yeniden düşünmeye ihtiyaç var.

Factors that serve as opportunities for civil society

Those factors that negatively influence civil society as described above, may also be responsible for opening up windows of opportunity for civil society.

Political polarization and the narrowing down of the political sphere, effectively, turn CSOs away from engaging in advocacy at the level of national politics; and more and more CSOs begin focusing on local issues. The civil society is becoming localized, in a sense. Volunteers escaping from the political baggage that weighs heavily on one's mental state find refuge in local issues as a new sphere of activity. The local level serves to provide relative freedom from tensions and conflicting identities that are produced by the national politics.

After adopting a local-level focus, CSOs increasingly turn towards local yet real issues. Problems faced by the public on a daily basis, such as environmental pollution, begin falling into the area of interest of CSOs. Thus, through localization, CSOs end up shifting away from engagements in rather abstract debates of national politics towards more real issues.

Moreover, since these local yet real issues often concern everyone regardless of their identity, they allow CSOs to move beyond the issue of conflicting political identities. This window of opportunity serves well to lure a new cohort, the youth into the civil society sector.

The realness of issues at the local level endows civil society actors with an opportunity to accumulate success and to gain public recognition.

Politicians, unable to form their networks at the national level due to heavy polarization, get the chance to network through local governments and civil society at the local level. This specific window of opportunity serves towards the CSOs need to accumulate further success through quick returns.

Although it may be largely overlooked by national-level and Istanbul-centric media outlets, as well as by civil society actors, it is fair to say that the shift towards a

local-level focus is strikingly prevalent among CSOs.

Another significant quality of those CSOs that aim to flourish through local yet real issues is their preference for non-hierarchical forms of organization such as initiatives and platforms, instead of the legally defined and older forms such as associations and foundations.

This is a search for a non-traditional form of organization that is more flexible, more inclusive of various identities, yet can just as quickly organize around common issues as traditional forms of organization can. These new forms have fewer temporal and spatial constraints, fewer laws and by-laws governing the specifics of their conduct.

Problems may arise when these new forms that lack strictly defined forms and organization need to establish collaborations or working relations with formal institutions at both international and national levels. This is a difficulty that new civil society actors organizing in alternative, non-hierarchical forms at the local-level must face and overcome if they are to flourish.

Despite all, hope lies with the civil society movement

Civil society is changing under the influence of those (positive and negative) factors reviewed above, much like the country's social structure that is changing. As political actors struggle to reach for new human and informational resources, and become further removed from the actual issues people face on a daily basis; civil society has assumed a role more significant than ever before. After all, it is civil society actors who will transform the political culture through a process of deliberation-persuasion-compromise.

Local-level organizations which may seem small at the moment will be the transformative force that shapes the politics and the civil society of the future. However, for this to happen, all actors in civil society and in politics need to re-think the social conditions that they find themselves in, and clearly re-evaluate the needs and demands of the public in a cool-headed manner.

Yönetici Özeti

Çeyrek yüzyılı aşkın süreden beri klasik yönetim anlayışının yerine özel sektörün ve sivil toplum kuruluşlarının da kamu politikalarının belirlenmesinde aktif rol alması öngörülen yönetim anlayışına geçiş, siyasal alanın hakim söylemi halinde. Hiyerarşik ve monolitik bir bürokratik süreç yerine diğer paydaşların da olduğu bir yönetim üçgeni tahayyül ediliyor. Fakat bugün artık yönetim ilkelerinin hayata geçirilmediğini, geçirildiği düşünülmenin de beklenen sonuçları doğurmadığını gözlüyoruz. Yerel yönetimler ve siyaset ölçeğinde bu tespiti sınamak isteyen elinizdeki çalışma, 10 kentte yapılan mülakatlar ve yuvarlak masa toplantıları ile ülke çapında temsili sivil toplum kuruluşlarına uygulanan kapsamlı bir anketin bulgularını tartışmaya açıyor.

Bu görgül bulgular bize yönetişimin sektörler arasındaki ilişki kadar paydaşların kendi yapısal doğa ve işleyişlerine de bağlı olduğunu gösteriyor. Yerel yönetimlerin kurumsal demokratik temsil ve müzakere süreçlerini hayata geçirememiş olması, şeffaf bir yönetim sergileyememeleri ve yöneticilerin kişisel özelliklerinin yönetim tarzını doğrudan belirliyor olması diğer paydaşlarla yürütmesi beklenen ortaklıkları da zora sokuyor.

Sivil toplum kuruluşları da kurumsal işleyişi mümkün kılacak insan kaynağı ve mali imkânlardan yoksun olarak çalışmalarını ve amaçlarını kamuoyuna yeteri kadar aktaramıyorlar. Özellikle gençlerin örgütlerde yeteri kadar mevcut olmaması da kurumsal kapasite gelişiminde bir zorluk gibi görünüyor. Proje ve hibe programlarına başvurmaya zorlaştıran kurumsal zafiyet sivil toplum kuruluşlarını kamu kurumlarının mali ve lojistik desteklerine bağımlı kılıyor.

Aynı sebeplerle daralan sivil toplum kuruluşlarının iş birliği zeminleri yerel yönetimlerle sivil paydaşlar arasında bir aracı platform olması planlanan kent konseylerinin de umulduğu kadar işlevsel olmasına izin vermiyor.

Rapor yerel ölçekte katılımcı ve şeffaf bir yönetim anlayışının hayata geçmesine engel teşkil eden bu sorunları aşmak için aşağıdaki politika ve faaliyetleri önerir:

1. Yerel yönetimlerin işleyişini daha şeffaf kılmak adına kurumsal bilgiye erişimin kolaylaştırılması;
2. Sivil toplum alanında daha geri planda ve atıl görülen yardım temelli sivil toplum örgütlerinin politika süreçlerine müdahil olabilmesinin sağlanması;
3. Sivil topluma ilişkin mevzuat sadeleştirilmesi ve mevcut olanların ruhu ve kapsamına dair eğitimlerin düzenlenmesi;
4. Sivil toplum örgütlerinin ana iletişim mecrası gibi görülen sosyal medyanın daha işlevsel olabilmesi için filtreleme ve bilgilendirme imkânları yaratılması;
5. Genç ve proje hazırlama konusunda bilgili kesimlerin sivil toplum örgütlerinde daha fazla yer alabilmesi için özendirici politikaların geliştirilmesi;
6. Kurumsallaşma için gerekli raporlama ve arşivleme pratiklerinin kolaylaştırılması;
7. Kamu politikalarının daha erişilebilir ve anlaşılır kılınması;
8. Sivil toplum örgütlerinin aralarındaki iş birliklerinin teşvik edilmesi;
9. Kent konseylerinin doğrudan halka ulaşmasının sağlanması;
10. Tüm bu politikalara hizmet edecek dijital bir platformun tasarlanıp, hayata geçirilmesi.

Executive Summary

The transition from the classical management approach to the governance approach, in which private sector and non-governmental organisations take on roles in determining public policies, has been the dominant discourse of politics for more than a quarter century. Instead of a hierarchical and monolithic bureaucratic process, this approach envisions a management triangle that engages other stakeholders. However, these governance principles have not been fully put into practice in Turkey and those that have been implemented have not yielded the expected results. The present study aims to test these statements at the level of local governments and politics. Its purpose is also to open up a discussion based on the findings of interviews and roundtables conducted in ten cities in Turkey and of a comprehensive survey administered to a nationally representative sample of civil society organisations.

These empirical findings show that governance depends on the relationships between sectors as well as on the structural nature and functioning of stakeholders. Local administrations' inability to implement institutional democratic representation and deliberation processes, their inability to institute transparent administration, and mayors' personal characteristics' direct determination of the administration style also complicate potential partnerships with other stakeholders.

Civil society organizations are also unable to adequately convey their work and objectives to the public because they lack the human resources and financial means to facilitate institutional functioning. In particular, the lack of young people in such organizations is a challenge for institutional-capacity development. Institutional weakness makes it difficult to apply for projects and grant programs, rendering civil society organisations dependent on the financial and logistical support of public institutions.

For the same reasons, the ground for cooperation of civil society organizations (CSOs) does not allow the citizens' assemblies to function as expected, though these structures were planned to function as an

intermediary platform between local governments and civil stakeholders.

The report makes the following policy recommendations for overcoming these barriers to achieve participatory and transparent governance at the local level:

1. Access to institutional information should be facilitated in order to make the functioning of local governments more transparent;
2. Non-governmental organisations that are more inactive in civil society should be better involved in policy processes;
3. Legislation on civil society should be simplified and trainings on the spirit and scope of the current body of law should be organised;
4. Filtering and information features for social media, which CSOs use as their main public communication channel, should be created;
5. Policies should be developed to encourage and enable young and knowledgeable groups to take a more active part in non-governmental organisations;
6. Reporting and archiving practices necessary for professionalization should be facilitated;
7. Public policies should be made more accessible and understandable to the public and civil society at large;
8. Cooperation between CSOs should be encouraged;
9. Citizens' assemblies should be made to reach the public directly;
10. A digital platform that to work toward all these policies should be developed.

Giriş

1990lardan itibaren kamu yönetiminin daha demokratik bir işleyişe kavuşması için planlanan, talep edilen veya gerçekleştirilen reform çalışmaları yönetim başlığı altında ele alınıyordu. Bürokrasinin geleneksel Weberyen yani hiyerarşik bir örgüt olarak işleyişinin zaaflarını öne çıkaran bu tartışmalar, kamu politikalarının belirlenme sürecine sivil toplum ve özel sektörün de katılabildiği daha yatay bir yönetim anlayışını savunuyordu. Böylece hiyerarşik bir bürokratik örgütlenme yerine hem ekonomik hem de sivil aktörlerin de yerini aldığı yönetim üçgeni ortaya çıkıyordu.

Yönetişim tartışmalarının revaçta olduğu çeyrek asırdan uzun bir dönemin ardından yönetimin kamu dışı aktörlere açılmasının teoride vazedildiği kadar kolay ve etkili olmadığı anlaşılıyor. Karar süreçlerine sivil toplumun katılımı özel sektör kadar etkili olamıyor. Bir yandan; özel sektörün ekonomik gücü, insan kaynağı ve sosyal sermayesi ile politikalara etki etme bağlamında dengesizlik yaratıyor. Öte yandan da siyasi kültür ve ortam, bürokrasinin sivil topluma karşı daha şüpheli bakmasına, mesafeli durmasına sebep oluyor.

Rapor, "Daha Demokratik Bir Yerel Yönetişim İçin Sivil Toplumun Güçlendirilmesi" projesi kapsamında bu sorunların yerel yönetimler ölçeğindeki durumunu inceliyor ve bunları aşma yolunda yapılabilecekler dair bir tartışma yürütüyor. Temel iddiası yönetimden yönetişime geçişte sadece katılım imkânlarının tesisinin yeterli olmadığı fakat bu araçları anlamlı kılacak kurumsal kapasite, ortam ve ilişkilerin gerektiği. Dolayısıyla yönetişimi sadece toplumun üç odağı arasındaki bir ilişki bağlamının ötesinde bu odakların kendi iç ilişkileri ve genel siyasi şartların ışığında ele almanın zorunluluğuna dikkat çekiyor. Daha şematik olarak ifade etmek gerekirse rapor, yönetişimi kamu yönetimi, özel sektör ve sivil toplumdan oluşan bir üçgenin kenarlarının ötesinde bulunduğu yüzey ve köşelerinin iç yapı ve işleyişleri açısından değerlendirme gerekliliğini öne sürmekte.

Daha demokratik bir yerel yönetişimi öncelikle kamu yönetiminin kendi yapı ve işleyiş bağlamında ele alacağız. Daha sonra sivil toplum kuruluşlarının yönetim süreçlerinde daha etkin olabilmesi için ne açıdan ve nasıl güçlendirilebileceğini tartışacağız. Çalışma çok kapsamlı bir saha çalışmasının bulgularına dayanıyor. Proje kapsamında öncelikle on kentte¹100'ü aşkın kamu kurum ve sivil toplum örgütü temsilcisi ile görüşmeler yapıldı. Mülakatların ardından her bir kentte yine kamu kurum ve sivil toplum temsilcileri ile yuvarlak masa toplantıları gerçekleştirildi. Bir yandan da ülke genelinde temsili 200 sivil toplum örgütüne telefonla ulaşılarak bir anket uygulandı. Mülakatların ve anketin bulguları Ankara'da kamu kurumlarından üniversitelerden ve sivil toplumdan gelen uzmanlara sunuldu, tartışmaya açıldı. Rapor sonuçta bu kapsamlı saha çalışmasının bulgularına ve yuvarlak masa toplantılarının tartışmalarına dayanıyor.

Böylesi bir alan çalışması çerçevesinde toplanan bulguların kıymetinin de vurgulanmasında fayda var. Her ne kadar tek bir kanunla kurulmuş ve herhangi bir idari esnekliğe müsaade etmeyen yerel yönetim örgütlenmesinden bahsediyor olsak bile farklı coğrafyalarda, aktörlerin yönetiminde, siyasi kültürlerin içinde bambaşka işleyişlerin söz konusu olduğunu akılda tutmalıyız. Sivil toplum kuruluşları için de aynı çoğulculuk geçerli. Sivil toplum kuruluşunun bulunduğu şehir ve faaliyet yürüttüğü alan değiştikçe kurumsal işleyişte de farklılıklar yaşanabiliyor. Farklı şehirlerde, değişik alan ve ölçeklerdeki sivil toplum örgütlerine dair bulguların ortaya koyduğu manzaranın analizi sivil toplumun yapı ve işleyişindeki sorunları daha gerçekçi bir şekilde anlamamıza müsaade edecektir.

Bu niyet ve bulgularla kurgulanan analiz öncelikle yerel yönetimlere odaklanarak açılacak. Katılımı zora sokan bürokratik işleyiş ele aldıktan sonra daha etkin bir katılım için sivil toplum kuruluşlarının ihtiyaç duyduğu kapasite gelişim boyutları teşhis edilecek.

Introduction

Since the 90s, reforms required, planned and implemented with the intent of creating a more democratic public administration have been categorised as "governance" reforms. These discussions highlighted the weaknesses of bureaucracy as a traditional Weberian (i.e. hierarchical) organisation and advocated for a more horizontal method of public policy design, in which civil society and the private sector could participate. Thus appeared the governance triangle in which economic and civil actors emerged as partners of the bureaucratic apparatus.

After more than a quarter of a century of governance discussions, analysts now acknowledge that the opening up of public administration to non-public actors might not be as easy as was expected and that civil society participation in public administration struggles to match the influence of the private sector. On the one hand, the economic power of the private sector, with its human resources and social capital, creates an imbalance in policy influence. On the other hand, political culture can lead the bureaucracy to have a contemptuous perspective on civil society.

This report examines these problems at the scale of local governments and launches a discussion about promising strategies for overcoming them. Its main argument is that in the transition from government to governance, the establishment of participation opportunities is insufficient; institutional capacity must be improved, and links must be formed only through which the opportunities created can be meaningfully realized. Thus, this report underlines the necessity of understanding governance not only as a relationship between the three realms of society, but also through the lenses of both the internal relations within these realms and the general political conditions. Put more schematically, the report puts forth the argument that governance proponents should not be content with the triangle of public administration, the private sector and civil society, but should look beyond these three points to evaluate the surface and interior--the triangle's internal structure and functioning.

We will tackle the issue of a more democratic local governance first by considering the structure and functioning of public administration. Then we will discuss ways of empowering non-governmental organisations so that they become more efficient in the governance processes. The study is based on the findings of comprehensive fieldwork. First, in the framework of the project, more than one hundred representatives of public institutions and civil society organisations were interviewed in ten cities.¹ After these interviews, a roundtable was organised with the participation of representatives of public and civil institutions. In addition, a phone survey was conducted on a nationwide sample of two hundred CSOs. Preliminary findings were presented to and discussed with academic, bureaucratic and civil experts during a roundtable in Ankara. This report is based on the findings of this comprehensive fieldwork, as well as the discussions that took place at the roundtables.

It is important to emphasize the value of the findings collected through this field study. Despite the fact that local government organisation is subjected to a unique law that does not allow for any administrative flexibility, there remains room for functional divergence in different geographies, where different actors and political cultures propagate different ways of governing. This diversity also applies to CSOs. As location and the domain of activity diverges, so does the institutional functioning of CSOs. The analysis of the findings concerning CSOs of different cities, engaged in different actions and on different scales, helps us better understand the problems of civil society in terms of structure and functioning.

The analysis constructed with these intentions and from these findings will open with a focus on local governments. After tackling the issue of bureaucratic functioning that hinders participation, we will identify the dimensions of capacity building that CSOs require for more efficient participation.

¹ Saha çalışması yapılan kentler: Adana, Ankara (Yenimahalle), Burdur, Gaziantep, İstanbul (Maltepe), İzmir (Karşıyaka), Kars, Sinop, Van, Yalova

¹ The cities included in the fieldwork were Adana, Yenimahalle (Ankara), Burdur, Gaziantep, Maltepe (Istanbul), Karşıyaka (Izmir), Kars, Sinop, Van and Yalova.

Yerel Yönetimlerin Yarı Şeffaf İşleyişi

Yönetişim terimini düşününce öncelikle aklımıza kamusal, özel ve sivil kuruluşlar arasındaki ortaklaşa, katılımcı pratikler gelir. Oysa böyle kurumsal bir etkileşim kurumun kendi iç işleyişinin demokratik doğası ile de yakından ilgilidir. Bu bakımdan örneğin konumuz belediye ise başkanlık makamı, meclis ve bürokrasi arasındaki iktidar ilişkileri de kurumun yönetişim doğasıyla yakından ilişkilidir.

Türkiye belediyecilik sisteminde kurumun merkezinde belediye başkanı bulunur. 1963 yılından beri doğrudan seçilen belediye başkanları belediyenin yürütme organını temsil eder, kurumun işleyişinin kilit aktörü ve görünen yüzüdür. Seçimlerden itibaren kamuoyu tarafından belediye yönetimi ile özdeşleştirilir, işleyişin mimarı ve sorumlusu olarak bilinir. Gerçekten de ilgili mevzuat başkanı, belediye meclisi ve bürokrasisi üzerinde çok üstün kılar. Bu kamusal ve idari üstünlük belediye başkanlarının kurum içi temsil ve müzakere süreçlerine yer bırakmamasına yol açabilir. Dolayısıyla sivil toplum örgütlerine ya da özel sektör temsilcilerinin belediye yönetimine katılmasından önce seçilmiş belediye meclis üyelerinin ya da kurum bürokrasisinin tecrübeli uzmanlarının bile kurumun politikalarına katkı vermesinde zorluklar yaşandığını söyleyebiliriz.

Gerçekleştirilen anket çalışması sivil toplum örgütlerinin genel anlamda yerel yönetimleri şeffaf bulmadıklarına dair bir izlenim ortaya koyuyor. Her iki STK'dan biri yerel yönetimlerin karar alma süreçleri ile

idari ve mali işleyişinin şeffaf olmadığını düşünüyor, meclis kararlarından kolaylıkla haberdar olamadığını belirtiyor. İhtisas komisyonlarının toplantı gündemi söz konusu olduğunda ise bihaberlik oranı yarıyı geçiyor. Görüşülen on örgütten sadece biri toplantı gündemine erişebildiğini ifade etmiş. Dahası her on STK'dan üçünün "ne katılıyorum ne katılmıyorum" cevabını vermiş olması ise toplantı gündemine ulaşma niyet veya çabaları olmadığı veya bu toplantılardan haberdar olmadıkları şeklinde yorumlanabilir.

Belediyelerin işleyişine dair bu gayri-şeffaflık izleniminin son dönemde meclis toplantılarının internet üzerinden canlı yayınlanma uygulamaları ile bir nebze değiştiği de söylenebilir. Yapılan anket çalışmasında yer verilen yorumlarda Ankara ve İstanbul büyükşehir belediyeleri ile başlayan bu uygulamanın memnuniyetle karşılandığı ve diğer illere yayılmasının umulduğu gözleniyor.

Meclis çalışmalarına ve belediyelerin işleyişine dair diğer bilgilere kurumların web sayfaları üzerinden ulaşılabilirliğini düşünebiliriz. Nitekim anket çalışmasına katılan örgütlerin yaklaşık üçte biri bu sayfalara birim, olası ortaklıklar ve projeler hakkında bilgi almak için başvurduğunu ifade etmiş. Fakat bir başka üçte birlik grup da bu sayfaları ziyaret etmediğini vurgulamış. Meclis çalışmalarına dair canlı yayınların gördüğü ilgi ve web sayfalarının görece işlevsizliği ışığında yerel yönetimlerin dijital bilgilendirme kanallarının geliştirilme gerekliliğini vurgulayabiliriz.

Semi-Transparent Functioning of Local Governments

When we consider the term governance, collaborative and participatory practices between public, private and civil sectors first come to mind. However, such institutional interaction is closely tied to the democratic nature of the institution itself. For that reason, if we consider the level of the municipality, for example, then the relationships between the mayor's office, the council, and the bureaucracy are closely related to the nature of the institution's governance.

In Turkey, the mayor is situated at the centre of the municipal institution. Since 1963, directly elected mayors represent the executive organ of the municipality; hence, the mayor is the municipality's face as well as the key actor in its functioning. S/he is identified with the municipal government from the election onwards and is recognized as the main architect responsible for all its functioning. Indeed, further related legislation strengthens the mayor's powers vis-à-vis the city council and the bureaucracy. Because of this public and administrative superiority, mayors may leave no room for internal representation and negotiation processes. Consequently, even the elected city council members or technocrats of the institution can struggle to weigh in on policy-making; CSOs or private sector representatives in the municipal administration face similar or greater barriers to participation.

The results of the survey demonstrate that, in general, non-governmental organisations do not think that local governments are transparent. One out of two CSOs thinks that local governments' decision-making, administrative and financial processes are

not transparent, and says that they cannot easily gain information about the decisions of the city council. When it comes to the agendas of the specialized commissions, the rate of CSO exclusion far exceeds 50%. Only one out of ten organisations interviewed stated that they could access specialized commission meeting agendas. Moreover, three out of every ten CSOs responded "neither agree nor disagree," which we interpret as indicating their unwillingness to reach or difficulty in reaching the agenda or even as indicating an unawareness of these meetings.

It can be noted that this impression of non-transparency regarding the functioning of municipalities has changed to a certain extent in those municipalities that have recently started to broadcast their council meetings. The comments gathered in the survey show that this practice, which started in the Ankara and Istanbul metropolitan municipalities, is well received and expected to spread to other provinces.

It might be anticipated that information on council resolutions as well as on the functioning of the municipalities could be found on the institutions' respective websites. Indeed, approximately one-third of the organisations surveyed stated that they refer to the websites of the municipalities to gather information about their units, projects and possible partnerships. But another third said that they did not visit municipal web pages. In light of the interest shown in live broadcasts of council meetings on the one hand, and the limitations of the web pages on the other hand, we argue that local governments should further develop their digital information channels.

Merkezleşmiş Yerel Yönetimler

Opak olduğunu öne sürdüğümüz belediye işleyişinin merkezinde belediye başkanları bulunur. Yönetimin işleyiş ve ilişkilerinde başkanların kişisel özellikleri belirleyici sayılabilir. Nitekim saha çalışmalarının yürütüldüğü şehirlerin birçoğunda belediye başkanlarının değişmesinin belediye ile olan ilişkilerin farklılaşmasına sebep olduğu görülüyor. Yerel seçimler sonrasında aynı ya da farklı bir partiden yeni bir belediye başkanının seçilmesinin yarattığı farkı sivil toplum temsilcileri ifade ediyor.

Örneğin Karşıyaka'da geçmiş döneme dair birçok sıkıntı olduğu ifade edilmiş olsa da yeni seçilen başkanın bu sorunları hafifleteceği düşünülüyor. Aynı partiden seçilen yeni belediye başkanının seçim dönemi vaatleri, tutumu ve henüz başlayan politikaları ile şehirde gerçekleştirilen saha çalışmasının tüm katılımcılar arasında olumlu bir beklenti yaratmış olduğu görüldü. Belediye meclis üyeleri bile başkanın ılımlı, kapsayıcı ve katılımcı bir yönetim anlayışını sergiliyor olduğunu dile getirdiler. Yenimahalle'de yapılan görüşmelerin büyük çoğunluğunda da Keçiören Belediyesi başkanını yaklaşımına dair olumlu gözlemler paylaşıldı.

Değişiklik her zaman olumlu yönde olmayabiliyor. Gaziantep'te örneğin parti değişmediği halde belediye başkanının değişmesiyle eski dönemde aldıkları desteği alamaz olduklarını ifade eden derneklere rastlıyoruz. İlginç bir şekilde yeni başkandan çok memnun olmayan örgüt temsilcileri yeni valinin yaklaşımı ve projeleri ile kamu yönetiminden daha çok davet aldıklarını ifade etmişler.

Belediye başkanının yönetim tarzı ile değişen kurumsal ilişkilerin seyri en bariz Kars'ta gözleniyor. Son dönemlerde farklı farklı partilere mensup belediye başkanlarının yönetimine girmiş şehirde bu değişiklikler belediyenin iç işleyişine ve sivil toplum ile ilişkilerine yansımış:

*"2009 öncesi Kars Belediyesi sivil toplum kuruluşları ile uzun mesailer, toplantılar, bilgi alışverişleri, etkinlikler, projeler yaparken 2009'daki yerel seçimlerden sonraki değişikliğin ardından bu iletişim hızlı bir düşüşe geçmiştir. 2014 yılındaki yerel seçimlerden sonra ise yaşanan yönetim değişikliği ile bu iletişim tamamen ortadan kalkmıştır. Sivil toplumu ve kamu kurumlarını bir araya getiren Kent Konseyi en son 2015 senesinde toplanmıştır."*²

² Kars Saha Raporu.

Centralised Local Governments

Mayors are at the centre of the municipal functioning that we find to be opaque. The personal characteristics of mayors can be a determinant in the functioning of and relationships within the administration. Indeed, the change of mayors in many of the cities where the field study was conducted seemed to affect the relations with the municipality. Civil society representatives described changes in their relationship with the municipality following the election of a new mayor from the same or a different party.

For example, although many problems have been enumerated in Karşıyaka in the past, the recently elected mayor is expected to ease these problems. It was observed that the election of the new mayor from the same party, his attitude, the promises he gave during the election campaign and his newly initiated policies all created positive expectations among those interviewed during the fieldwork conducted in the city. Even the citizens' assembly members described the president's moderate, inclusive, and participatory approach to governance. Positive observations on the approach of the mayor of Keçiören Municipality were also expressed in most of the meetings held in the city.

The change that comes with a new mayor is not always perceived by civil society as positive. In Gaziantep, for example, we encountered associations stating that they can no longer obtain the support they once enjoyed after the new mayor's election, even though the ruling party remained the same. Interestingly, representatives of the organisations who were displeased with the new mayor stated that they received more invitations from the public administrators to participate in the new mayor's approach and projects.

The impact of the mayor's style of government on institutional relations is most evident in Kars. Recently, the city has been under the government of mayors from different parties, and these changes are reflected in the internal functioning of the municipality and its relations with civil society:

*"Prior to 2009, Kars Municipality had long working hours, meetings, information exchanges, events and projects with civil society organizations, but this communication saw a rapid decline following the change during the local elections in 2009. And after the local elections in 2014, this linkage completely disappeared when the local government changed. The Citizens' assembly, in which the civil society and public institutions were brought together, held its last meeting in 2015."*²

² Quote from Kars field notes.

Sivil Toplumun Kamu Kurumları Nezdindeki Algılanışı

Kamu kurumları ile sivil toplumun ilişkisinde sorun yaratan bir başka etken de kamu görevlilerinin sivil toplum kuruluşlarına dair düşünce ve önyargıların olası ilişki ve iş birliği zeminlerini zayıflatıyor olması.

Gaziantep'te görüşülen sivil toplum örgüt temsilcilerinden biri kamu görevlilerinin kendilerini boş işlerle uğraşan kuruluşlar olarak algıladıklarını bu yüzden de taleplerini gereksiz angarya iş olarak gördüklerini ifade etti. Yine Gaziantep'te derneklerin çok geniş bir alanda gündün güne değişen temalarda faaliyetler yapıyor olmasının da kamu nezdinde bir güven sorunu yarattığı, çalışmadan vazgeçme ve kurumu yarı yolda bırakma düşüncesine bağlı olarak sivil toplumun 'kaygan zemin' olarak algılandığı görüşü dile getirildi. Burdur'da da sivil toplum kuruluşlarının siyasi partilerin arka bahçesi olarak görüldüğü yorumu yapıldı. Kuruluşların politize olduğuna dair inanç onların toplumsal iyiliğe ve ilgiye hizmet etmediği düşüncesini oluşturmakta; bu da kamu kurumlarını onları destekleme konusunda mütereddit kılmakta.

Sivil toplumun belli siyasi görüş ve kuruluşlara yakın olduğuna dair düşünce kamu kurumlarının iş birliği yapacağı örgütlerde seçici olmasına, onlara karşı eşit mesafede duramamasına sebep olabiliyor. Yapılan anket çalışmasının sonuçlarına göre görüşülen sivil toplum kuruluşu temsilcilerinin yalnızca yüzde 16'sı gibi çok küçük bir kısmı yerel yönetimler tarafından eşit düzeyde dikkate alındığını düşünüyor. Ankete katılanların yarısına yakını da bu eşitsizliğin sebebini siyasi görüş farklılığında (%45,2) üçte birinden (%37,2) fazlası da bu ilişkilerde tanıdıklık, hemşehricilik ilişkilerinin egemen olmasında buluyor. Amaç, hedef ve yöntem uyumsuzlukları (%26,1) ile şeffaflık ve güven sorunları da (%18,6) belediyelerin uyguladıkları düşünülen ayrımcılığın kökeninde yatan diğer etkenler olarak ifade ediliyor.

Söz konusu sebeplerden dolayı kamu kurumlarının özellikle belediyelerin sivil toplum kuruluşları ile eşit bir mesafe kurmadığı düşünülüyor. Yenimahalle ve Karşıyaka'da belediyede iktidarda bulunan CHP'ye yakın derneklere daha sıcak bakıldığı düşünülürken, Gaziantep'de örneğin iktidardaki AK Parti'ye yakın dernekler daha fazla destek alabiliyor. Bu yakınlık zaman zaman kişi ya da kurum bazında mevcut organik ilişkilerle cismanileşebiliyor. Örneğin Yenimahalle Belediye Meclis üyesi bir kişi aynı zamanda belediyenin yakın ilişkide olduğu sivil bir kuruluşun yönetim kurulu başkanlığını yürütmekte. Gaziantep'te de büyükşehir belediyesinin üye olduğu, belediye başkanı ve valinin yönetici olduğu vakıflar zikrediliyor ve bu kuruluşlara dair kamu kurumlarının desteklerinden ya da siyasi yakınlığı açık olan derneklerin faaliyetlerine bu kurumların ilgi ve katkılarından söz edilebiliyor.

'İmtiyazlı' olarak nitelenen böylesi derneklere olan desteklerin aksine diğer kuruluşlar planladıkları faaliyetleri bile gerçekleştiremez hale geliyor. Mekân tahsisi ya da gerekli izni alamadıkları için bazı etkinlikleri yapamadıklarını ifade eden sivil toplum kuruluşlarına rastlıyoruz. Örneğin Gaziantep'te ihtiyaç duyduğu yer ve salonu bulamadığı önceki yıllarda yapılan faaliyetlerini yapamayan, istediği konuşmacıyı çağırılmayan platform gibi Karşıya'da da okullara, huzurevine, çocuk esirgeme kurumuna ziyarette bulunamayan dernekler var. Van'da kamu kurumlarının düzenlediği toplantılara bile çağrılmayan hatta konser ya da sanatsal gösteri izni bile alamayan derneklere rastlıyoruz. Burdur'da da belli bir kamu kurumu ile sorun yaşayan derneklerin diğer tüm kurumlarla sıkıntı yaşayacağı muhtemel görülüyor. O yüzden kentte kamu kuruluşları ile iyi ilişkiler kurmak faaliyetlere destek alabilmenin bir gereği olarak karşımıza çıkıyor.

Perception of Civil Society in Public Institutions

Another factor that stifles the relationship between public institutions and civil society is public officials' opinions and prejudices about civil society organizations, which can diminish the grounds for relations and cooperation.

One of the representatives of CSOs interviewed in Gaziantep stated that public officials perceived them as useless organisations engaged in superfluous jobs, and therefore public officials consider CSOs' demands to be unnecessary chores. Again in Gaziantep, an interviewee stated that the fact that associations carry out activities on a wide range of themes that change frequently (nearly on a daily basis) creates a trust issue for public authorities who perceive civil society as 'slippery ground'. They fear public institutions might be abandoned mid-task by partner CSOs that easily gives up on the work. Similarly, in Burdur interviewees shared their observation that CSOs were seen as "the backyard" of political parties. The belief that CSOs are politicised institutions feeds the perception that they do not serve the public interest. Consequently, public institutions are reluctant to support and collaborate with them.

The perception of civil society's proximity to certain political positions and organisations may cause public institutions cooperate selectively with organisations and not stand at an equal distance from the various civil society organizations in their area. According to the survey results, only 16% of the representatives of the interviewed CSOs think that local governments approach them with an equal stance. Nearly half of the respondents find the reason for this inequality in the difference of political views (45.2%). More than one third (37.2%) think that relations based on acquaintance and hometown dominate, and, further, they believe that this is the basis of the aforementioned inequality. Conflict of goals, objectives and methods (26.1%), as well as problems related to transparency and trust (18.6%) are also cited as the root causes of the discrimination that CSOs perceive as underlying municipal attitudes toward CSOs. For

these reasons, it is thought that public institutions—especially municipalities—do not remain at an equal distance to all CSOs. In Yenimahalle and Karşıyaka, it is thought that associations close to the CHP, the political party in power, have a warmer relationship with the municipality. Similarly, in Gaziantep associations close to the ruling AK Party are perceived as more prone to receive municipal support. From time to time, this intimacy can be embodied by the existing organic relations that are based on individuals or institutions. For example, a member of the Yenimahalle City council is also the chairman of a civil society organization with which the municipality is in close contact. In Gaziantep, we were introduced to foundations of which the metropolitan municipality is a member and for which the mayor and the governor are directors; our field work indicated that these foundations may be likely to receive the support of public institutions.

In contrast to the "privileged" support that such associations receive, other organizations are not even able to carry out their planned activities. We came across CSOs that stated that they cannot carry out their activities because they cannot get municipal space allocation or permission. For example, some associations in Gaziantep could not continue the activities they had carried out in previous years because they could not find a suitable venue or a platform in the same city to invite their speaker of choice. Some associations in Karşıyaka cannot get permission to visit local schools, pensionary houses or even child protection institutions. In Van, we met with representatives of associations that no longer receive invitations to meetings organised by public institutions and some who cannot even get permission to hold concerts or art performances. In Burdur, local CSOs are certain that associations that have problems with a certain public institution will have difficulties with all other institutions. Therefore, establishing good relations with public institutions in the city is seen as a necessity in order to receive support for carrying out their activities.

Sivil Toplum Topografyası

Kamu kurumlarının sivil topluma bakışında hakim olduğu iddia edilen politik ya da işlevsiz olduklarına dair düşünceleri tartışmak amacıyla sivil toplum alanının kurumsal özelliklerini ele almakta fayda var. Nitekim saha çalışması sırasında bile sivil toplum kuruluşlarının birçoğunun aslında göstermelik örgütlenmeler olduğu söylendi. Örneğin Karşıyaka'da mevcut yapıların hemşehri, cami koruma, kültür koruma dernekleri şeklinde tabela oluşumları olduğu ifade edildi. Aynı kentten görüşülen bir meclis üyesi de seçim çalışmalarında kağıt üstündeki derneklerin sadece yüzde onunun aktif olduğunu gözlediğini aktardı. Kars'ta da ağırlıklı olarak dini ve sportif derneklerin bulunduğu ama bunlardan çok azının aktif faaliyet yürüttüğü dile getiriliyor. Sayıca az olan çevre derneklerinin ise çok daha faal olduğu gözleniyor.

Türkiye genelinin sivil toplum topografyasını incelediğimizde saha çalışmasında dile getirilen ağırlığın bir gerçekliği yansıttığını anlayabiliyoruz. Nitekim İçişleri Bakanlığı'nın güncel verilerine göre Türkiye'deki toplam 118,606 derneğin üçte ikisini dayanışma, spor ve din hizmeti dernekleri oluşturuyor.

Civil Society Topography

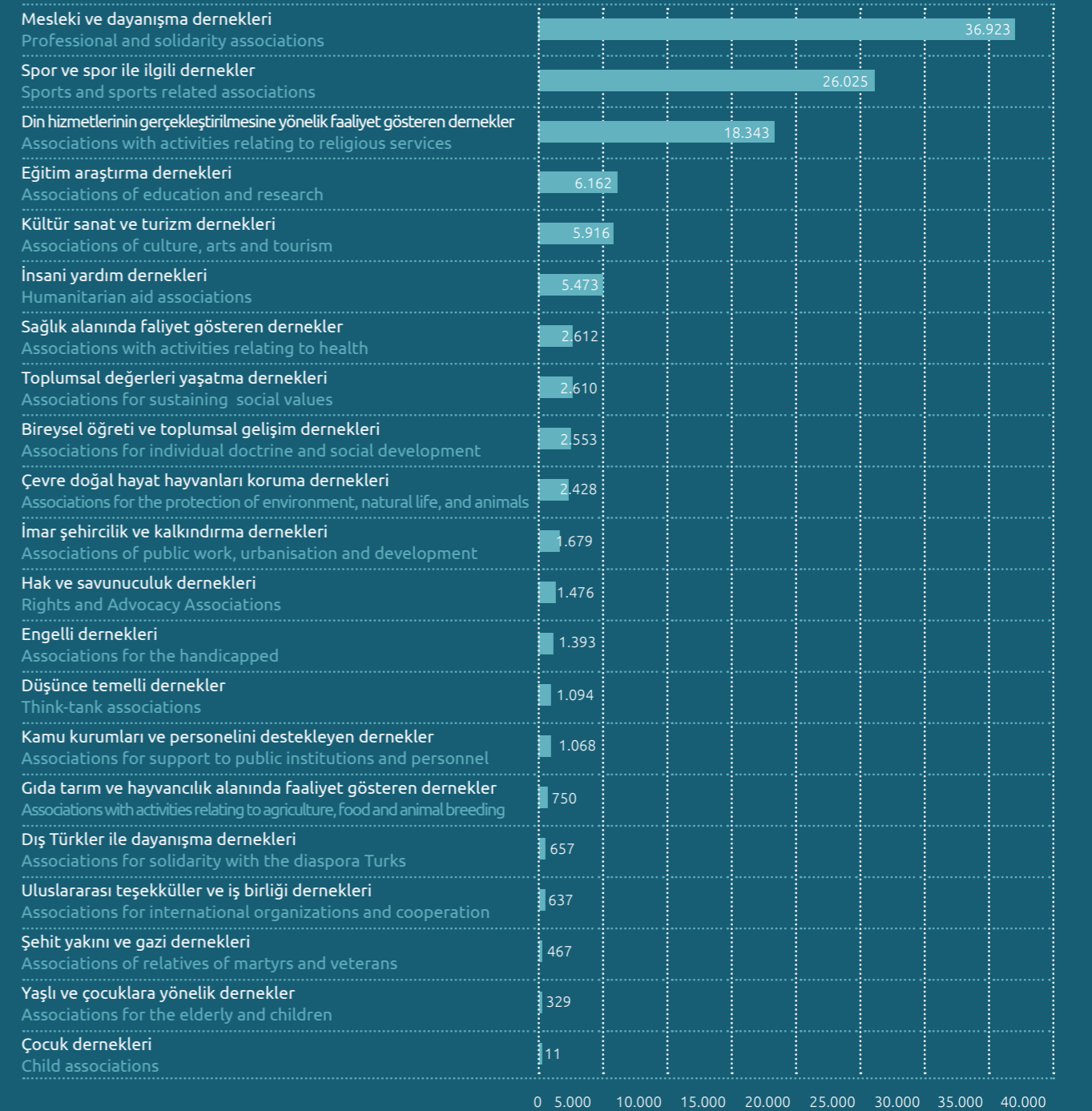
We must first consider the institutional characteristics of civil society in order to engage in an examination of the claim that public institutions primarily see civil society as either political or dysfunctional. As a matter of fact, during the field study, members of City Councils argued that most CSOs were actually bogus organisations. For example, some interviewees stated that civil society organisations in Karşıyaka existed only on paper; hometown-based or mosque safeguarding and cultural protection associations are often considered to be such organisations. A council member from the same city said that during their election campaign period, they found out that only ten percent of officially existing associations were actually active. In Kars, interviewees stated that there are many religious and sports associations, but very few of them are really active. Contrastingly, interviewees observed that many fewer environmental associations exist officially, but that they are more active.

An examination of the general topography of civil society in Turkey confirms the findings of the fieldwork. In fact, according to the Ministry of Interior data, two-thirds of the 118,606 associations in Turkey at present are devoted to solidarity, sports, and religious services.

Derneklerin Faaliyet Alanlarına Göre Dağılımı (Kaynak: DERBİS)

Şekil 1 Figure 1

Distribution of Associations by Field of Activity (Source: DERBİS)



³ Kaynak: <https://www.siviltoplum.gov.tr/derneklerin-faaliyet-alanlarına-gore-dagilimi>

³ Source: <https://www.siviltoplum.gov.tr/derneklerin-faaliyet-alanlarına-gore-dagilimi>

Gerçekleştirdiğimiz anket çalışması sonuçları da derneklerin iki temel kategoride kümelenebileceğine işaret ediyor. Türkiye genelinde de ağırlıklı olduğu ortaya çıkan "yardım temelli" dernekler anket örnekleminin de yüzde 56'sını temsil ediyor ve gerçekten de daha ziyade dayanışma/yardım ve kültür/spor/sanat faaliyetleri gerçekleştiren bu küme hak temelli olarak adlandırılan küme kadar aktif bir profil sergilemiyor. Bu ikinci kümede yer alan derneklerin neredeyse yarısının faaliyet alanı dezavantajlı/hak temelli/kapsayıcı kategorisinde yer alıyor ve eğitim, toplantı, danışmanlık/destek ve araştırma gibi daha yaygın olan faaliyetleri çok daha sık oranda yaparken, diğer kümenin aksine savunuculuk, izleme ve kampanya faaliyetleri arasında önemli yer tutuyor. Dernek faaliyetleri dışında sivil toplumun diğer bileşenleri ile ilişki, ortaklık ve iş birliği becerileri ve proje geliştirme kapasite ve tecrübeleri bakımından da hak temelli örgütlerin daha gelişmiş bir düzeyde oldukları anlaşılıyor.

Şekil 2'de de özetlendiği gibi dernek faaliyetlerinin dışında sivil toplumun diğer bileşenleri ile ilişki, ortaklık ve iş birliği becerileri ve proje geliştirme kapasite ve tecrübeleri bakımından da hak temelli örgütlerin daha gelişmiş bir düzeyde oldukları anlaşılıyor.

The results of our survey indicate that associations can be clustered in two main categories. "Aid-based" associations represent the 56% of the survey sample, and this category is dominant throughout the country. Indeed, associations in this cluster, namely those carrying out solidarity/support and cultural/sports/arts activities are not as active as their rights-based counterparts. Almost half of the associations in this second cluster fall in the disadvantaged/rights-based/inclusion category, and their main activities are education, meetings, consultancy/support and research, while advocacy, monitoring and campaigning also hold an important place in their work, in contrast with the first cluster. Apart from the association's activities, it is clear that rights-based organisations are at a more advanced level in terms of their skills in building relationships, partnerships and cooperation with other components of civil society, as well as in terms of their capacity and experience in project development (Figure 2).

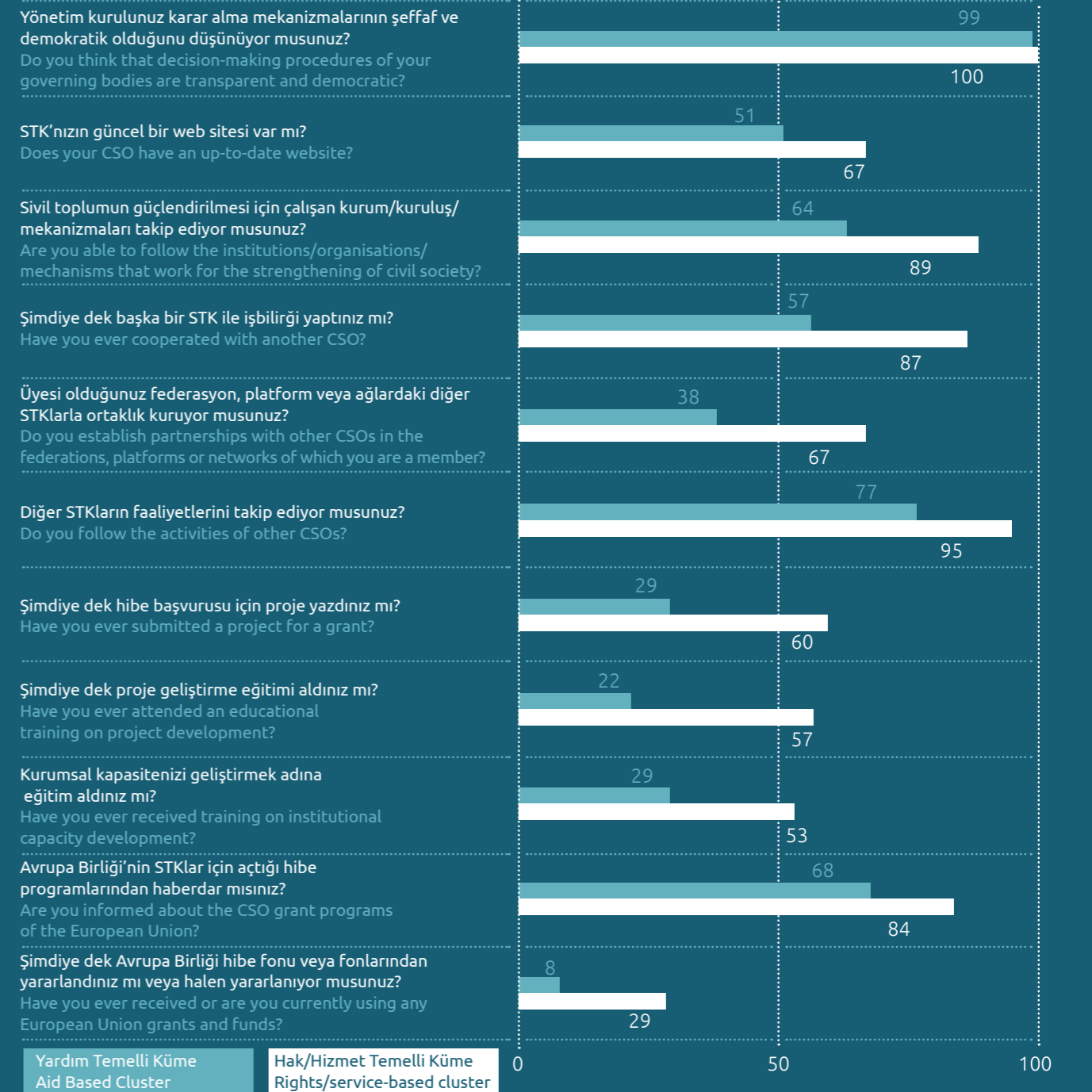
Derneklerin İş Birliği ve Proje Geçmişi

STK İş birlikleri ve Proje Geliştirme

Şekil 2 Figure 2

Cooperation of Associations and Project Record

Cooperation between Associations and Project Development



Hak temelli derneklerin yerel yönetimlerle olan ilişkileri de yardım temelli olanlardan ayrışıyor. Her iki kümenin de kamu kurumları ile ortaklıkları yetersiz düzeylerde görülse de hak temelli derneklerin kamu kurumları ile ortak çalışma yapmaya diğer kümeye nazaran daha yatkın olduğu anlaşılıyor. Kamu kurumları ile ortaklıklar, protokoller ve özellikle kent konseyi çalışmaları bakımından hak temelli dernekler çok daha faal görülüyor (Şekil 3).

Sivil toplum topoğrafyasında göze çarpan iki temel dernek kümesine rastlandığını hem ulusal verilerden hem de anket bulgularından biliyoruz. Sayıca daha az ama daha faal bir hak temelli kesime karşı, sayısı daha fazla ama faaliyetleri yetersiz yardım temelli dernekleri kümelendirebiliyoruz.

Bu ikinci gruba sivil toplumun kendi içinden bile tabela, çanta oluşumları gibi küçümseyici yaftalar yapıştırıldığını da gördük. Oysa bunların da yurttaşları bir araya getiren örgütlenmeler olduğunu inkar edemeyiz. Belli bir amaç etrafında (cami yaptırmak), spesifik faaliyetler gerçekleştirerek (bir spor branşı) ya da sınırlı bir topluluğa (hemşehrilere) hitaben işlese ya da demokratik katılımdan ziyade siyasi patronaj mekanizması olarak kullanılsa da bu sivil toplum bileşenlerini yok sayamayız, hor göremeyiz. Hatırlamak gerekir ki Porto Alegre’de tecrübe edilen katılımcı bütçe tecrübesinde kilise ve mahalle dernekleri kilit bir rol oynamış, uygulamanın başarısında etkili olmuştu.⁴

Benzer derneklerin Türkiye’de de demokratik bir katılım aracı olabileceğinin ipuçlarını İstanbul Maltepe’de bulabiliriz. Maltepe Belediyesi’nin karar alma süreçlerine dahil edilip edilmedikleri sorusuna olumlu yanıt veren tek STK da Gülsuyu – Gülensu Güzelleştirme, Yardımlaşma ve Kültür Derneği oldu:

“Maltepe Belediyesi ile birlikte 2004 yılından beri kentsel dönüşüm çerçevesinde gerek gerilim halinde gerekse koordinasyon içinde iletişim içinde olduk. Son 5 yıl içerisinde ise özellikle mahallenin imar planları konusunda mahallenin de dahil edildiği, katılımcı planlama ilkesi doğrultusunda bir süreç işletmeye çalıştık. Sonrasındaki plan onay sürecinde hem Maltepe Belediyesi hem de İBB ile toplantılar düzenleyerek görüşlerimizi iletme fırsatı bulduk. Mahallemizin geçirdiği uzun planlama döneminde, her ne kadar problemleri olsa da katılımcı planlama ilkesi doğrultusunda gerçekleşen süreç Maltepe Belediyesi ile yaptığımız en önemli iş birliği.”⁵

Bu manzara karşısında daha atıl olan bu dernekler grubunun demokratik siyaset içinde yer alması için bilgilendirme, teşvik ve kapasite geliştirme mekanizmalarının geliştirilerek katılım süreçlerinde şimdiki kadar faal olarak yer almamış geniş bir sivil alanı bu süreçlerle ilişkilendirmek için politikalar geliştirme gereğinin altını çizebiliriz.

The relations of rights-based associations with local governments are also distinct from those of aid-based ones. Although our fieldwork found that partnerships of both clusters with public institutions are lacking, it seems that rights-based associations are more likely to cooperate with public institutions in comparison to the other cluster. Rights-based associations are much more active in their partnerships with public institutions, protocols and especially in the activities of the citizens’ assembly (Figure 3).

Both national data and our survey findings indicate that two main clusters of associations are observable in the topography of civil society. Against the cluster of rights-based associations that are fewer but highly active, the other cluster is comprised of a higher number of charitable associations whose activities are relatively low.

Negative labels are attached to this second group of civil society even by its own members, such as “organisations existing on paper only”. Nevertheless, these organisations do bring citizens together. We cannot ignore or despise these components of civil society, even if they operate around a specific purpose (building a mosque), perform very specific activities (sports), or address a limited community (fellow countrymen), or even if they are instrumentalised as a political patronage mechanism rather than engendering true democratic participation. It should be remembered that the church and neighbourhood associations played a key role in the participatory

budgetary process in Porto Alegre and were crucial to the success there.⁴

We find indications that such associations might serve as a basis for democratic participation in Istanbul’s Maltepe district. The only CSO that responded positively to the question of whether the Maltepe Municipality included them in the decision-making processes was Gülsuyu-Gülensu Embellishment, Solidarity and Culture Association:

“We have been in contact with the Maltepe Municipality since 2004 in the context of urban transformation, sometimes in tension and sometimes in coordination. During the last five years, we have been trying to run a process in line with the participatory planning principles by including the neighborhood, especially in the development plans of the neighborhood. In the subsequent plan approval process, we had the opportunity to hold our meetings with both the Maltepe Municipality and the IMM. During the long planning period of our neighborhood, the most important cooperation we had with Maltepe Municipality has been in the process of participatory planning principle, even though it had its own problems.”⁵

Given this topography, we underline the need to develop mechanisms and incentives to strengthen the institutional capacities of this group of associations so that they can take an active part in democratic politics.

⁴ Bkz. ABERS, Rebecca (2000), *Inventing local democracy: Grassroot politics in Brazil*, Londra: Lynne Rienner Publishers.

⁵ Maltepe Saha Raporu

⁴ See ABERS, Rebecca (2000), *Inventing local democracy: Grassroot politics in Brazil*, Londra: Lynne Rienner Publishers.

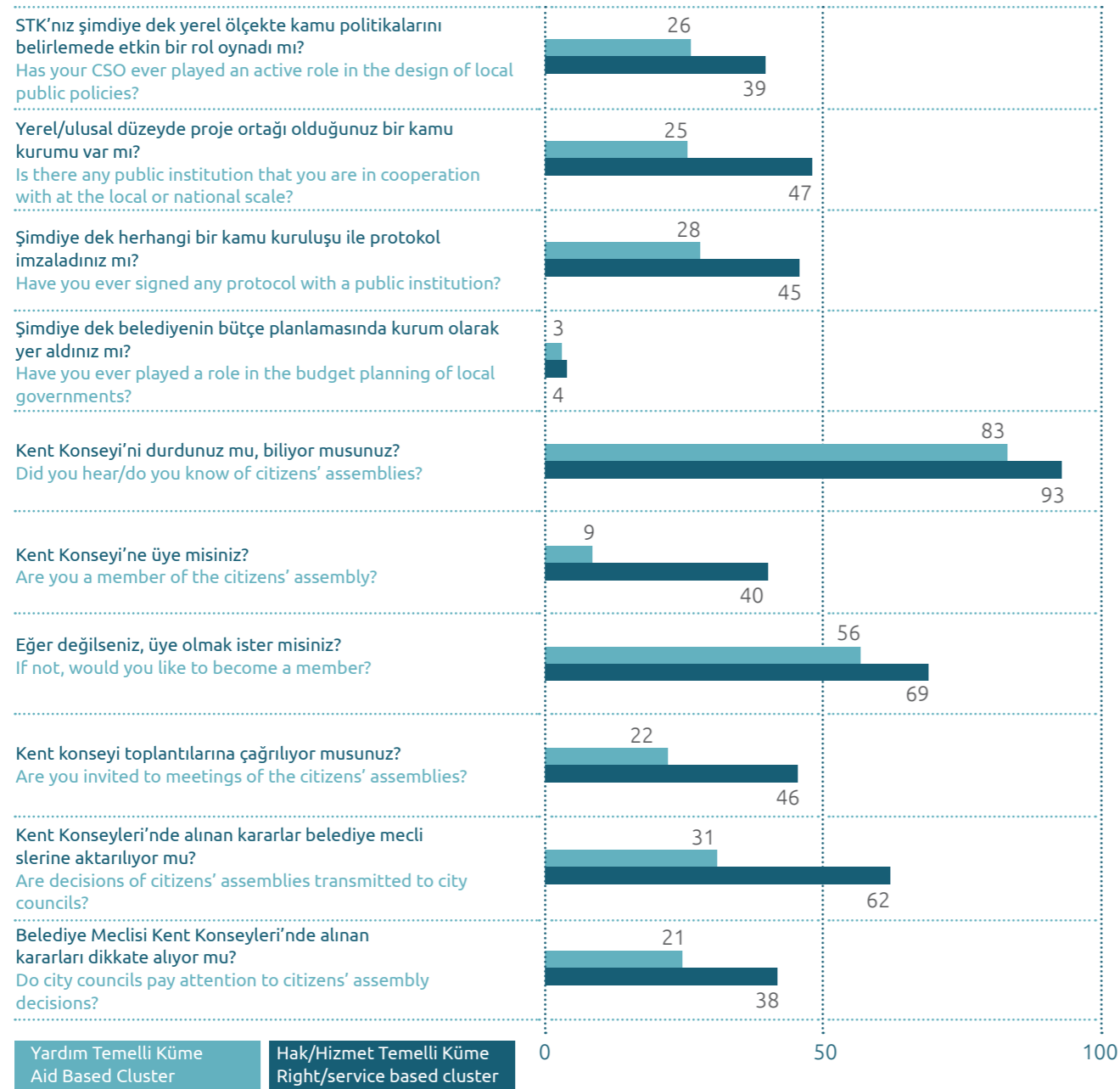
⁵ Quote from Maltepe field notes.

Kamu Kurumları ile İlişkiler

Yerel Yönetimlere Katılım ve İş Birliği

Relations with Local Governments

Participation in and Cooperation with Local Governments



Mevzuatın Etkisi

Şekil 3, düzey olarak kısmi farklılıklar olsa da her iki dernek kümesinin de kamu politikalarını etkileme konusunda çok işlevsiz kaldığını gösteriyor. Bunkaki örgütsel sebeplere geçmeden önce mevcut mevzuatın yarattığı sorunlar olup olmadığını anlamalıyız.

Elbette yukarıda da ifade ettiğimiz gibi olağanüstü hâl döneminde özellikle belediye başkanlarının görevden alınıp kayyumların göreve geldiği şehirlerde sivil toplum üzerindeki bürokratik, siyasi ve fiili baskılar bu alanının büyük ölçüde atılmasına sebep olmuştur. Bu istisnai koşulların haricindeki yasal çerçevenin STKların faaliyetlerini nasıl etkilediğini sorduğumuzda farklı tepkiler alınabiliyor.

Saha çalışmasına dahil edilen birçok kentte hukuki çerçeveden duyulan pek bir rahatsızlık dile getirilmedi. Burdur'da örneğin temsilcilerinin hemen hepsi yasa ve yönetmeliklerle belirlenen hukuki zorunlulukları yerine getirdiklerini belirtirken, bu konuda herhangi bir zorluk yaşamadıklarını belirtti. Keza Kars'ta da sivil toplum kuruluşu temsilcileri internetin sağladığı büyük kolaylıklar ve bakanlığın yeni çevrimiçi dernekler sistemi sayesinde dernek kurmanın, yönetmenin, beyanname vermenin artık çok kolaylaştığını, bürokrasinin ve evrak işinin mümkün olduğunca ortadan kalktığını ifade etti. Temsilcilerin tamamı bunu çok olumlu bir gelişme olarak görüyor. Yalova'da herhangi bir sıkıntıdan yakınılmadığı gibi kentteki Sivil Toplumla İlişkiler Müdürlüğü'nün işlemler konusunda oldukça yardımcı olduğu özellikle vurgulandı.

Saha bulgularının haricinde anket çalışmamız da araştırmaya katılan sivil toplum kuruluşları açısından bu konuda bir sıkıntı olmadığını ortaya koyuyor. "Hukuki zorunlulukları yerine getirme" konusunda her on STK'dan altısının "hiçbir zaman" böyle bir problemle karşılaşmadığını, on örgütten sadece biri bu problemle daha sık karşılaştığını ifade ediyor. Keza görüşülen STK'ların yüzde 67,3'ü yasal zorunluluklar ve bürokratik işlemlerde bir sorun yaşamadıklarını söylüyor. Ancak STK'ların yüzde 15,6'sı bu soruya "Ana faaliyetlerimizi yerine getirmemizi zorlaştırıyor" cevabını veriyor. STK'ların yüzde 12,1'i ise yasal zorunluluk ve bürokratik işlemler için "Kısıtlı olan kaynaklarımızın önemli kısmını ayırmak zorunda kalıyoruz" diyor.

Impact of Legislation

Figure 3 shows, albeit at differing levels, that both sets of associations remain very ineffective in influencing public policies. Before moving on to the organisation-related reasons for this, we need to understand whether this reality might be shaped by existing legislation.

As described above, bureaucratic, political and actual pressures on civil society have caused a great deal of inactivity, especially in cities where mayors were dismissed and trustees took office during the state of emergency. When we asked how the legal framework in these exceptional circumstances affects the activities of CSOs, we received different responses.

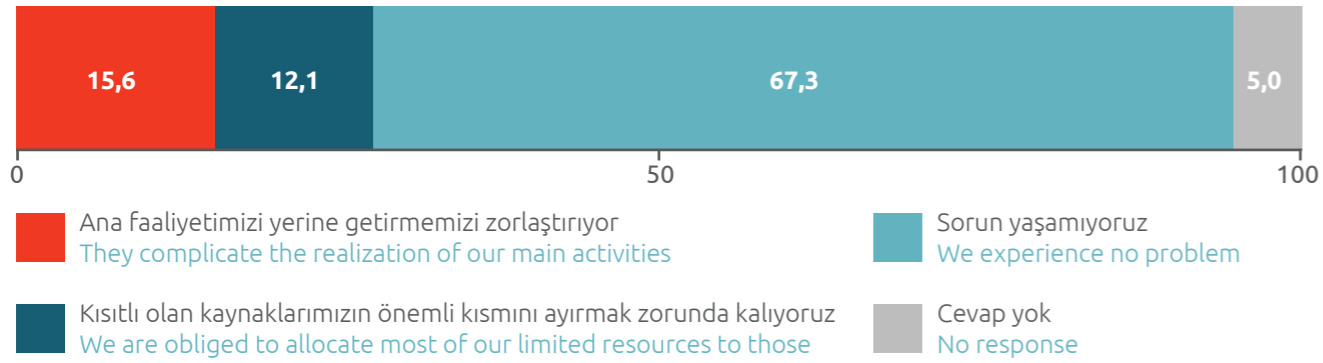
In many cities included in the fieldwork, discomfort with the legal framework has not been raised as an issue. In Burdur, for example, almost all CSO representatives stated that they have fulfilled the legal obligations determined by laws or regulations; they further stated that they did not experience any difficulties in this regard. Likewise, representatives of CSOs in Kars indicated that the ministry's new online associations system was very convenient, facilitating the establishment and administration of association as well as submittal of declarations and minimizing bureaucracy and paperwork. All CSO representatives interviewed saw this as a very positive advance. In Yalova, no representative interviewed complained about legal frameworks, and interviewees especially stressed that the Directorate of Relations with the Civil Society in the city was very helpful with procedural matters.

In addition to findings from the fieldwork, our survey showed that responding CSOs experienced no problem with regard to legal issues. Concerning "the fulfilment of legal obligations," six out of ten CSOs have "[n]ever" faced such a problem; only one tenth of the organisations stated that they had often faced this problem. Likewise, 67.3% of the interviewed CSOs said that they had no problems with legal obligations and bureaucratic procedures. However, 15.6% of CSOs responded, with regard to legal obligations and bureaucratic procedures, that "[i]t makes it difficult for us to carry out our main activities." 12.1% of CSOs said "[w]e have to allocate a significant portion of our limited resources for legal obligations and bureaucratic procedures" (Figure 4).

Yasal zorunluluklar ve bürokratik işlemlerin faaliyet alanınıza ve işleyişine etkisini nasıl tanımlarsınız?

Şekil 4 Figure 4

What would you say about the impact of legal obligations and bureaucratic procedures on your domain of activity?



Buraya kadar paylaşılan saha görüşmeleri ve anket bulguları mevzuata dair bir sıkıntıyı işaret etmiyor olsa da herkes için dikensiz bir gül bahçesinden bahsedemeyeceğimizi vurgulamalıyız. Nitekim anket çalışmasına yorum yapan bir STK temsilcisi gereksiz bürokrasinin alanlarını daralttığından, zaman ve para kaybına neden olmasından dem vurmuş ve bürokrasinin daha kolaylaştırıcı olmasını talep etmiş.

Adana'da da yasalar ve yönetmeliklerin kısıtlayıcı ve zorlaştırıcı bir anlayışla düzenlenmiş olmasından ve yaptıkları faaliyetlerde sıklıkla kamu kurumlarının mevzuattan kaynaklanan engelleri önlerine getirmelerinden yakınılmış. Dernek kuruluşunun basitliğine karşın etkin ve verimli hizmet sunmak isteyen STK'larının faaliyetlerini sürdürme konusunda sürekli kontrol ve "olağan şüpheli", olarak görülmesinin sivil alanın gelişmesi önünde önemli bir engel teşkil ettiği ifade edilmiş. Engellerin kaldırılmasına, sivil çalışmaların teşvik edilmesine ihtiyaç duyulduğu vurgulanmış.

Son dönemde internet üzerinden bir kayıt sistemi olan Dernekler Bilgi Sistemi'ne (DERBİS) geçilmiş olması sebebiyle birtakım sıkıntılar yaşandığını da gözlüyoruz.

Örneğin Karşıyaka'da mevzuata ve uygulamalara ilişkin değişikliklere uyum sağlamada zorluklar yaşadıklarını, ilgili birimden destek almaya çalıştıklarını, ancak birim çalışanlarının da bilgi yetersizliği sebebiyle yeterince yardımcı olamadıkları belirtildi. Karşıyaka'daki durum Yalova'daki birim çalışanların aldığı övgüyle karşılaştırılınca sorunun mevzuattan ziyade yasal gerekliliklere yönelik bürokratik yaklaşımdan kaynaklandığı düşünülebilir.

Mevzuata dair görüşlerin farklılık göstermesinde kentlerde sivil topluma dair sorumluluk ve yetkileri olan bürokratların etkisi olduğu görülüyor. Bunda yasal düzenlemelerin karmaşık ve yoruma açık ifadelerinin rol oynuyor olması kadar kamu personelinin bunların ruhuna dair bilgi eksikliklerinin ve algı farklılıklarının etkisi olabilir. Bu karmaşıklıkları ve uygulama farklılıklarını aşmanın yolu mevzuatın sadeleştirilmesi olabilir. Diğer bir yol da uzmanların katıldığı yuvarlak masa toplantısında ifade edildiği gibi sivil topluma dair özel bir düzenlemeden vazgeçilerek alanın eskiden ve birçok batılı ülkede olduğu gibi sadece medeni kanunun hükümlerine tabi kılması.

Although field interviews and survey findings so far mentioned do not indicate CSO distress related to legislation, we should emphasise that the situation is not so rosy for everyone. As a matter of fact, an CSO representative commenting in response to the survey stated that an unnecessary bureaucracy narrowed their work, causing loss of time and money; this representative indicated that the bureaucracy should be more accommodating.

In Adana, participants complained that laws and regulations were designed with a restrictive approach and that public institutions frequently brought about legislative obstacles. Despite the simplicity of establishing an association, CSOs willing to provide effective and efficient service are hampered by a continuous surveillance and are seen as "usual suspects." Interviewees stated that these constituted a significant obstacle to the development of the civic realm, emphasizing the need to remove obstacles and encourage civic works.

We also observed that the recent transition to DERBİS (Digital Service of Associations), an online registration system, has caused some problems. For example,

participants in Karşıyaka mentioned their difficulties in coping with the legal and practical changes. They tried to get support from the relevant government unit, but the staff could not help them sufficiently because they, too, lacked information. A comparison of the situation in Karşıyaka to the praise given to the unit employees in Yalova indicates that the problem arises from the bureaucrats' approach to legal requirements rather than from the legislation itself.

Differences observed in opinions about the legislation seem to be directly linked to the bureaucrats who have responsibilities related to and powers over civil society in each respective city. This might be influenced by the lack of knowledge of public staff and differences in their perception of the complex and sometimes ambiguously stated legal regulations. A way to overcome these complexities and practical differences may be to simplify relevant legislation. Alternatively, as stated by experts during the roundtable meeting, this issue might be addressed by abandoning special regulation on civil society and placing this issue under the provisions of civil law (where it once was categorized in Turkey and still is placed in many western countries).

Sivil Toplumun İletişim Kapasitesi

Sivil toplum kuruluşlarının yaşadığı bürokratik sıkıntılarda kamu görevlilerinin belirleyici olduğunu ve bu kişilerin bir kısmında sivil toplum kuruluşlarına yönelik küçümseyici bir bakış olduğunu ifade ettik. Kamu görevlilerinin bu mesafeli ve zaman zaman da menfi tavrında bu kurumların varoluş amaçlarını veya faaliyetlerini yeteri kadar etkili bir şekilde duyuramıyor olması da bir etken olabilir. Bunu anlayabilmek için sivil toplum kuruluşlarının kendilerini nasıl ve ne kadar duyurabildiğine bakabiliriz.

Anket çalışmamıza katılan sivil toplum kuruluşlarının neredeyse üçte ikisi çalışmalarının çıktı ve sonuçlarını kamu kurumları ile paylaştığını ifade etti (Şekil 5). Bu yüksek oran kamu kurumlarının sivil alanda gerçekleştirilen çalışmalar hakkında bilgilendirilmekte olduğunu düşündürüyor. Oysa anketin bir başka sorusuna cevaben sivil toplum kuruluşlarının yarısından azı yerel yönetimlerin kendi faaliyetleri hakkında bilgi sahibi olduğunu ifade ediyor (Şekil 6). Demek ki sivil toplum örgütlerinin beşte birine yakın bir bölümü bilgilendirme yaptığı halde bunun yerel yönetimlere ulaşmadığına inanıyor.

Communication Capacity of Civil Society

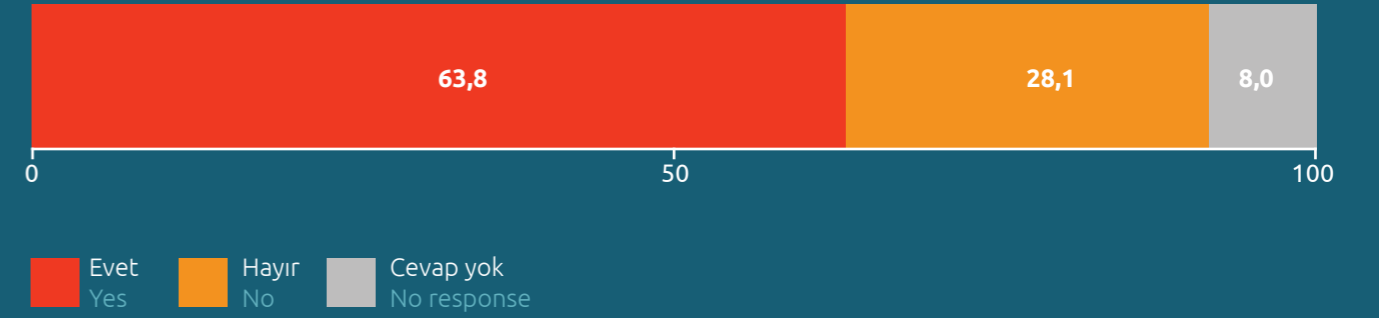
We mentioned above that public officials appeared to be the determinant of the bureaucratic problems that CSOs experienced and that some public officials held CSOs in a negative regard. A further reason behind this distant and sometimes negative attitude could be that some CSOs do not effectively announce their purposes and their activities. In order to have a better grasp on this issue, we examine the manner and extent to which CSOs make themselves heard.

Almost two-thirds of the CSOs participating in the survey stated that they shared the results and outcomes of their activities with relevant public institutions (Figure 5). This high rate suggests that public institutions are informed about the work carried out by CSOs in the civic realm. However, in response to another question on the survey, less than half of the CSOs surveyed stated that local governments had information about their activities. This means that close to one-fifth of the organisations surveyed believe that their communications do not reach local governments even though they provide information to local governments (Figure 6).

Alanınızda yaptığınız çalışmaların sonuçlarını/çıktılarını ilgili kamu kurumuyla paylaşıyor musunuz?

Şekil 5 Figure 5

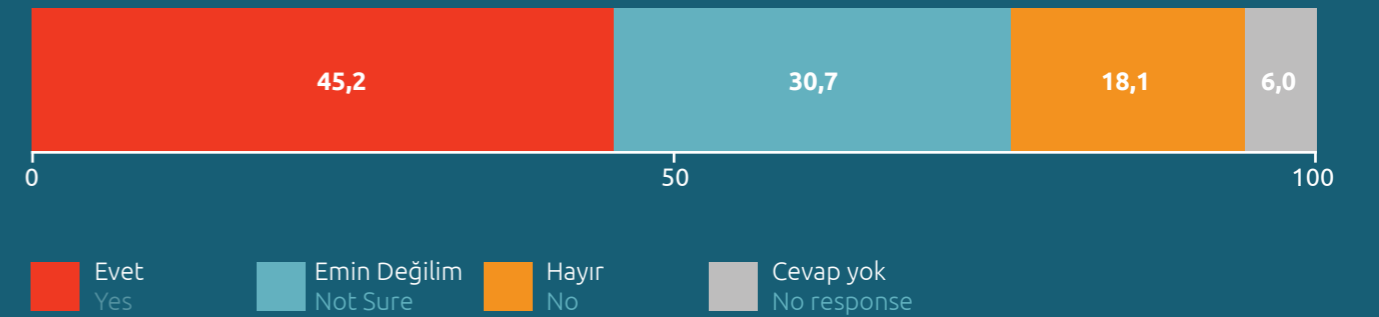
Do you share the results/outcomes of your activities with relevant public institutions?



Yerel yönetimler sizce STK'nızın faaliyetleri hakkında bilgi sahibi mi?

Şekil 6 Figure 6

Do you think that local governments are informed about the activities of your CSO?



Yapılan ve hedefine ulaşan bilgilendirme arasındaki bu fark kullanılan yöntemlerin incelenmesi gerekliliğini düşündürüyor. Hangi kanalların kullanıldığı sorulduğunda ankete katılanların yarısından fazlası güncel bir web sayfası olduğunu belirtiyor. Fakat Karşıyaka'da görüşülen dernek temsilcilerinin de ifade ettiği gibi bu sayfalar pek verimli kullanılmıyor. Web sayfalarının bu verimsizliğine karşın sosyal medya %55,3'lük bir oranla en çok başvurulan kanal olarak ortaya çıkıyor (Şekil 7). Derneklerin yarıya yakın bölümü de toplantılar düzenleyerek faaliyetlerini duyurmaya çalışıyor ki bu daha sonra ele alacağımız mekân taleplerinin de bir sebebi olarak şimdiden not edilebilir.

Mektup ve haber bülteni gibi matbu araçların kullanımının hayli düştüğünü, e-posta gönderilerine de sadece üçte birlik bir kesimin başvurduğunu anlıyoruz. Van gibi siyasi ortamın gergin ve iş birliği ve karşılaşma imkânlarının sınırlı olduğu yerlerde bu doğrudan yazışmaların hâlâ önemli bir araç olduğunu da vurgulamak gerekir. Zira kentteki sivil toplum örgütlerinden bir tanesi resmi yazışmalar dışında kamu kurumlarıyla hiçbir ilişkileri olmadığını söyledi. Bu gerginliğin olmadığı Yalova gibi kentlerde de kamu kurumlarının ziyaret edilmesi bir iletişim yöntemi olarak geçerliliğini korumakta. Anketlerde hiç çıkmasa da sahada yapılan görüşmelerde yerel basın hâlâ bir bilgilendirme mecrası olarak görüldüğünü anlıyoruz.

En rağbet gören bilgilendirme kanalı olarak sosyal medyanın hangi mecralarına daha çok başvurulduğunu sordüğümüzde üçte ikiye yakın bir kesimin Facebook kullandığını görüyoruz. Diğer kanallar Facebook'un epey gerisinde kalıyor. Sosyal medya hesabı bulunan her on STK'dan beşi sosyal medyada "her zaman" veya "sık sık" paylaşımında bulunduğunu söylerken, biri "hiçbir zaman" paylaşımında bulunmadığını söylüyor.

Her on STK'dan yedisi sosyal medyanın, paydaşlarıyla olan iletişimini güçlendirdiğini, biri ise bu önermeye katılmadığını belirtiyor. Bu anlamda sosyal medya kullanımının paydaşlarla olan iletişimi güçlendirdiği algısının görece yüksek olduğu söylenebilir.

This difference between information that is "provided" and that is "received by the target" indicates a need for an examination of the methods that are being used to disseminate this information. When asked which channels they employed to share their activities with local governments, more than half of the respondents noted that they had an up-to-date web page. However, as stated by the representatives of the associations interviewed in Karşıyaka, these pages are often not efficiently used. Despite these weak web pages, social media is the most frequently used channel to convey information regarding organisational activities, with a rate of 55.3% of the associations using this method. Additionally, almost half of the associations try to announce their activities by organising meetings, which can be seen as a reason for venue requests, which we will discuss later.

It seems that the use of print media, such as letters and newsletters, is notably low, and only one-third of the participants used e-mail to convey information about their activities. Importantly, these direct correspondences are still the most important communication tool in cities like Van, where the political environment is tense and opportunities for cooperation are scarce. One of the CSOs in this city said that they had no relations with public institutions beyond direct official correspondence. Contrastingly, visiting public institutions in cities like Yalova, where this tension is non-existent, constitutes a productive method of communication. The local press is also still seen as an information channel according to respondents, although this was not mentioned in the survey.

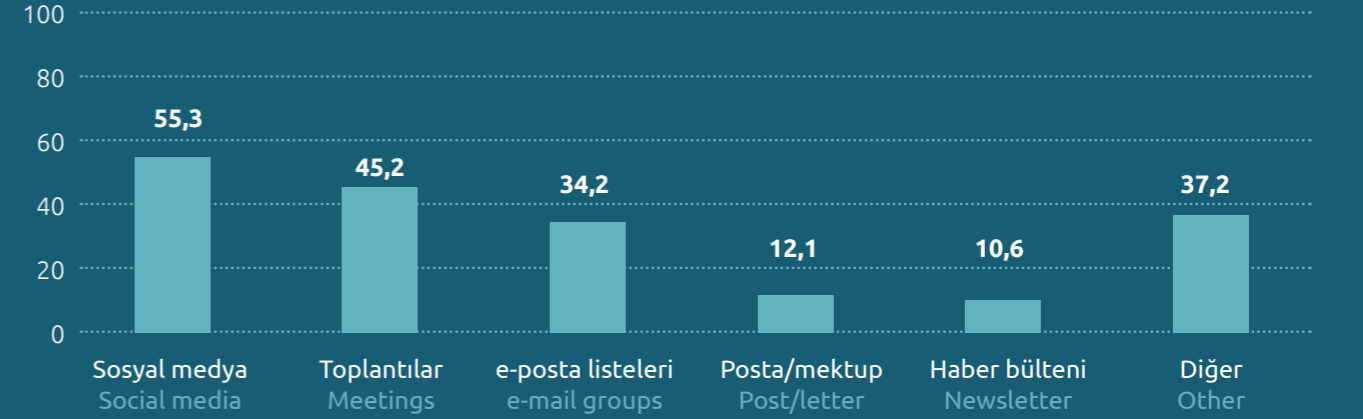
When participants were asked about their favourite information channel among the social media networks, nearly two-thirds said that they used Facebook to disseminate information. Other channels lag far behind. Five out of ten CSOs with a social media account say they "Always" or "Often" share on social media, one-fifth say they "Never" share.

Seven out of ten CSOs stated that social media strengthened their communication with stakeholders, whereas one out of seven disagreed with this statement. As such, the perception that the use of social media strengthens communication with stakeholders is relatively prevalent.

Faaliyetleriniz konusunda paydaşlarınızı bilgilendirmek için hangi kanalları sıklıkla kullanıyorsunuz?

Şekil 7 Figure 7

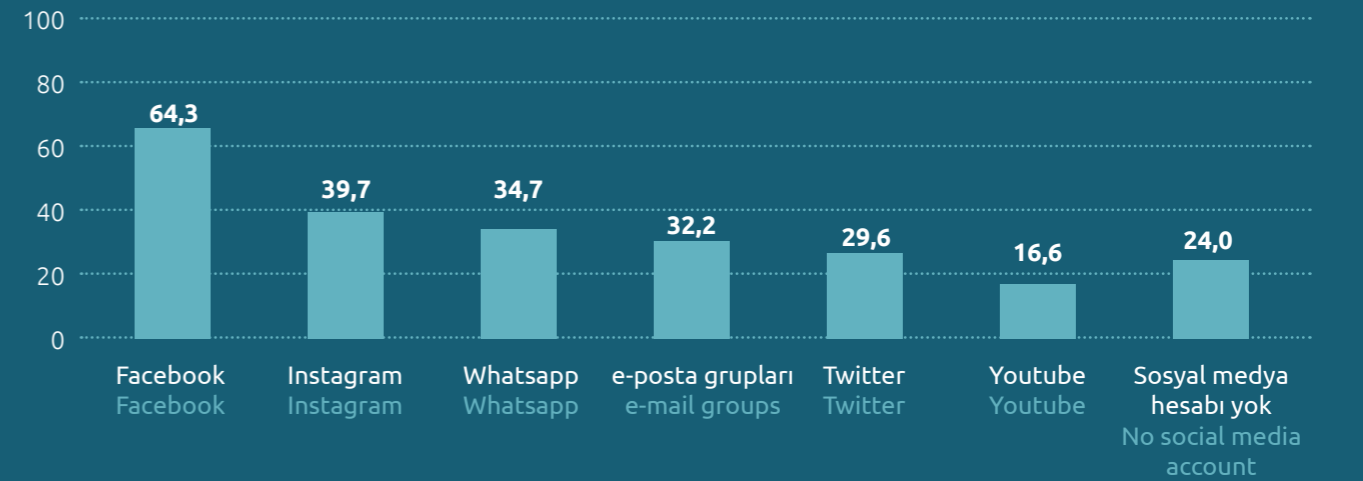
Which channels do you often use to inform your partners about your activities?



STK'nız sosyal medyayı kullanıyorsa aşağıdaki mecralardan hangisinde hesabı bulunuyor?

Şekil 8 Figure 8

On which of the following platforms does your CSO have an account?



Sivil toplum kuruluşları için sosyal medyanın ana iletişim aracı gibi görüldüğü ve kullanıldığı anlaşılıyor. Fakat yerel yönetimlerin kendilerine hangi platform üzerinden iletişime geçmesini tercih ettikleri sorulduğunda sivil toplum örgütlerinin sadece yüzde 17,6'sı sosyal medyayı tercih ediyor.

Yerel yönetim kurumlarının kendileri ile hangi kanaldan iletişime geçtiği sorulduğunda da sosyal medya çok düşük bir düzeyde yüzde 4,5 oranında ortaya çıkıyor. Bu durumda sosyal medyanın kullanım oranı ve algısının fiiliyatta karşılık bulmadığı görülüyor. Sosyal medya üzerindeki bir bilgi paylaşımı bilgilendirme işlevi görmüyor ama görmüş hissi yaratıyor çünkü Karşıyaka'da görüşülen sivil toplum temsilcilerinin de ifade ettiği gibi paylaşımlar derneğin yönetim kurulu üyelerinin kişisel hesaplarından yapılıyor. Kurumsal faaliyetin bireysel hesaplardan yapılıyor olması kurumlar arasındaki iletişime yönelik ciddi bir katkı sunmuyor. Kaldı ki paylaşılan bildirimler platformun algoritmasının izin verdiği görünürlük ve zamanlama ile aktarılabilir. Platformların kullanıcı kolaylığı ve popülerliği bunlara yönelik ilgiyi canlı tutarken kurumsal iletişim adına pek yarar sağlamıyor.

Aynı soruda yerel yönetimler ve sivil toplum örgütleri arasındaki iletişime yönelik özel bir dijital platforma da ankete katılanların dörtte birinin olumlu baktığı gözleniyor. Böyle bir platform sosyal medyanın kullanıcı takip odaklı yaklaşımına alternatif olarak tematik takip ve bilgilendirme imkânı verebilir. Böylece birey ve kurumların tüm paylaşımlarının yarattığı devasa bilgi samanlığı içindeki alakalı bildirimlere ulaşılmasındaki zorluk aşılabılır. İş birliği yapabilecek kurum ve kuruluşların birbirlerinin faaliyet ve çalışmalarından haberdar olabilecekleri böyle bir platform sivil toplum kuruluşlarının kurumsal iletişim kapasitesine ve iş birliği yapma becerilerine çok kritik bir destek sunabilir.

Responses indicated that social media is seen and used as the main communication tool for CSOs. However, when asked what platform they would prefer local authorities to use for communication, only 17.6% of civil society organizations indicated a preference for social media (Figure 9).

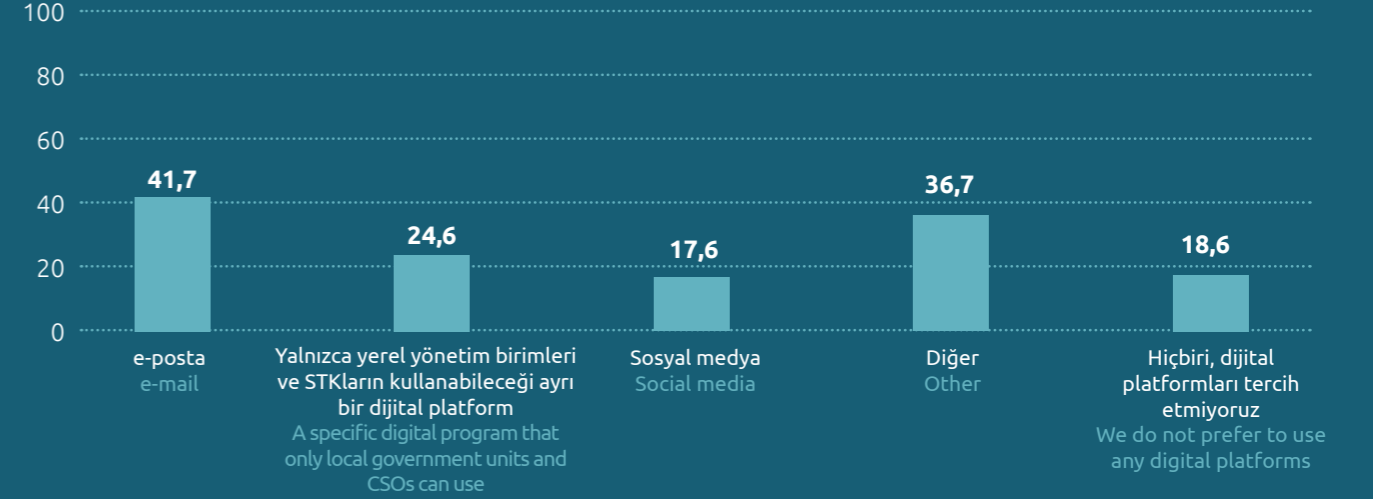
When CSOs were asked about the channel through which local government institutions communicate with them, social media emerged at a very low level, with 4.5% of responses (Figure 10). As a result, it appears that the use and perception of social media does not correspond to the practical realities of how government bodies communicate. Information sharing on social media does not serve as an effective information channel to reach local governmental bodies, but it creates a feeling of communication because these communications are publicised from the accounts of members of the board of directors, as stated, for example, by the representatives of the CSOs interviewed in Karşıyaka. The fact that the publications related to association's activities are posted from individual accounts does not, in fact, make a significant contribution to the communication between CSOs and local governmental bodies. Moreover, shared posts are subject to differential levels of visibility, determined by the platforms' algorithms. Therefore, though the user-friendliness and popularity of these platforms bolsters interest in and engagement with posts and communications, these engagements do not promote institutional communication.

The answers to this question indicate that a quarter of those surveyed had a positive view of a digital platform that would be specifically designed for communication between local governments and non-governmental organisations. Such a platform could provide thematic follow-up and information sharing as an alternative to the user-oriented character of social media. Thus, the difficulty of reaching relevant parties through the information overload created by all the publications of individuals and institutions could be overcome. Such a platform, where institutions and organisations are explicitly open to cooperation, could critically support to the institutional communication capacity and cooperation skills of civil society organizations by making CSOs and governmental bodies mutually aware of one another's activities and goals.

Yerel yönetimlerin iletişime geçerken hangi dijital platformları kullanmasını isterdiniz?

Şekil 9 Figure 9

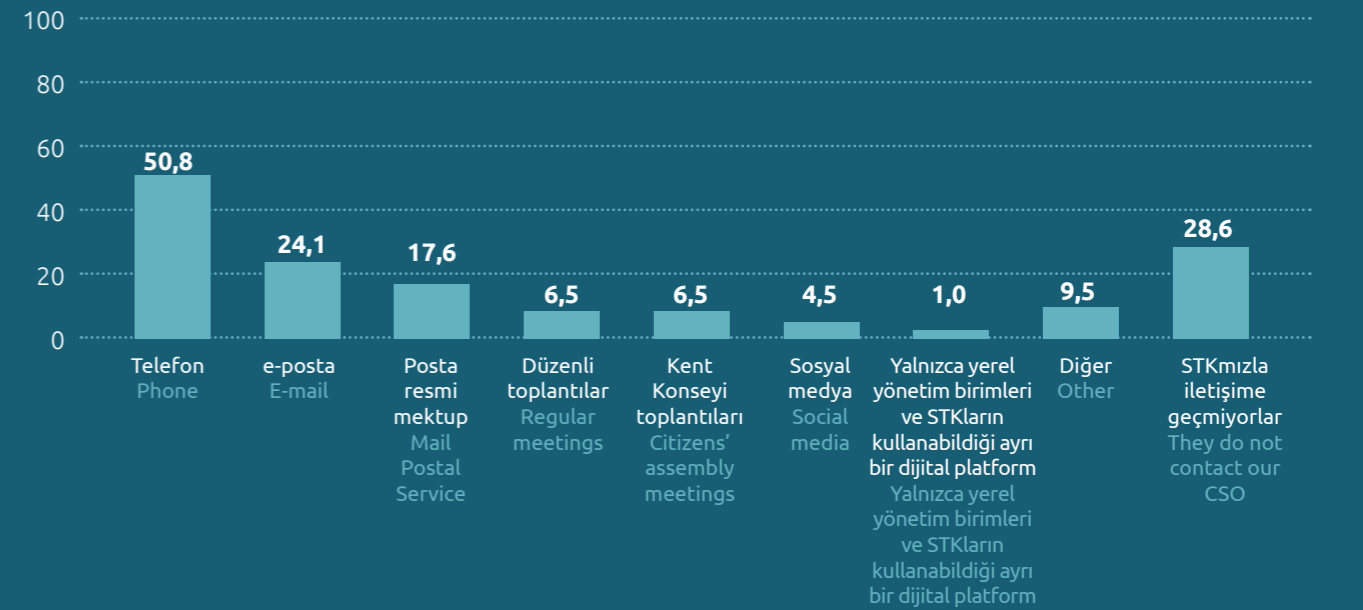
Which digital platforms would you like local governments to use for communication?



Belediye veya başka yerel yönetim birimleri kurumunuzla iletişime geçiyor mu? Evetse, hangi mecralar üzerinden geçiyorlar?

Şekil 10 Figure 10

Do municipalities or other local governmental bodies contact your institution? If yes, through which channels?



Sivil Toplumun İnsan Kaynakları

Sivil toplumun diğer kurumlar ve kamuoyu ile olan iletişimlerini ağırlıklı olarak sosyal medya üzerinde yürüttüğü gözlemi bu aracı kullanmakta en mahir kesim olan gençlerin sivil alanda aktif olabileceğini düşündürüyor. Bunu anlamak için sivil toplum örgütlerinin üye yapılarına göz atabiliriz.

Şekil 11’de gördüğümüz gibi İçişleri Bakanlığı verilerine göre 2018 yılında Türkiye genelinde derneklere 36318 maaşlı, 28044 gönüllü çalışıyor. Bu yıla kadar maaşlı çalışanların genelde arttığı görülse de gönüllü sayısında yıllık iniş çıkışlar olduğunu görüyoruz. Gönüllü sayısındaki bu değişikliklerin belli program, proje ya da organizasyonlarla ilişkili olduğunu düşünebiliriz. Bu anlamda bu yıllık sayılara bakarak, derneklerin rutin çalışmalarına düzenli katkı veren gönüllülerden mahrum olduğu çıkarımını yapabiliriz.

2017 ve 2018 yılları arasında dernek üye sayılarında gözlenen değişiklik de bunu teyit ediyor (Şekil 12). Bakanlığın verilerine göre Türkiye genelinde dernekler 2017’de 10.957.204, 2018’de ise 7.281.674 üyeye sahip. Bu ani düşüşün sebebi olağanüstü hâl sebebiyle kapatılan dernekler olabilir. DERBİS sistemine üyelerin kişisel bilgilerinin girilmesi zorunluluğunun yarattığı bürokrasi ve tedirginlik nedeniyle bazı derneklerin resmi üye sayılarını azaltmasının da bu düşüşte payı olabilir. Ama her halukarda bu net düşüşün gönüllü ve çalışan sayılarına yansımamış olması bu kişilerin dernek çalışmalarından proje bazlı yer aldığı tezini doğrular nitelikte.

Human Resources of Civil Society

The observation that civil society mainly communicates with other institutions and the public through social media suggests that young people who are most literate in and comfortable with social media might potentially be disproportionately active in this subset of civil society. To assess the validity of this assumption, we analyze the employee and member profiles of civil society organizations.

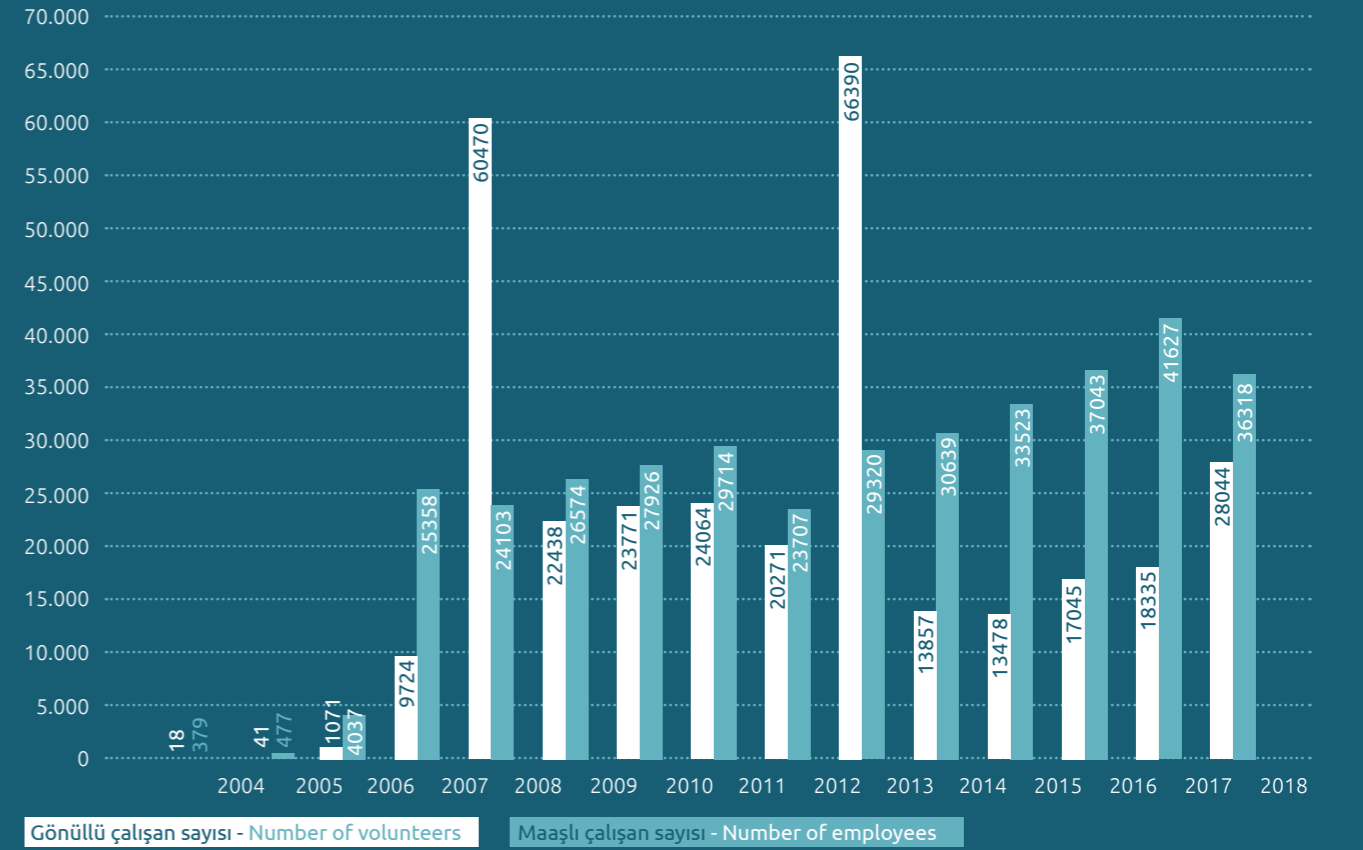
Figure 11 shows the employee profile data provided by the Ministry of Interior for the CSO sector. Throughout the country, salaried CSO employees totalled 36,318 in 2018; and the number of volunteers was 28,044 in the same year. Although there has been a steady increase in the number of salaried employees until 2018, the number of volunteers fluctuates annually. This might be due to specific programs or projects that alter volunteer engagement in a given year. Based on these observations on year-to-year fluctuations, it is possible to infer that associations lack volunteers who regularly contribute to their day-to-day functioning.

The significant change in the number of association members from 2017 to 2018 confirms this observation (Figure 12). According to the Ministry’s data, associations in Turkey had 10,957,204 members in 2017; in 2018, membership dropped to 7,281,674. This sudden fall may be due to the closure of many associations during the state of emergency. Another reason for the decrease in the number of formal members may be the additional bureaucratic work and discomfort created by the new requirement that members enter their personal information into the DERBİS system. However, the fact that this decline was not reflected in the number of volunteers and employees confirms the argument that these people are project-based employed or project-based volunteers.

Yıllara göre Türkiye geneli dernek çalışan ve gönüllü sayıları

Şekil 11 Figure 11

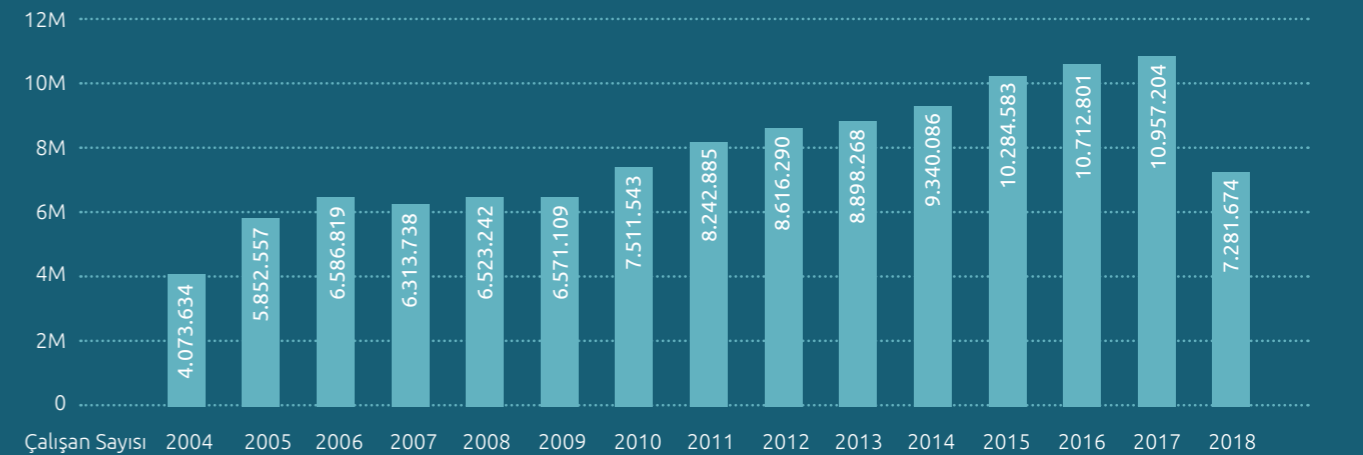
Number of employees and volunteers of associations



Yıllara göre dernek üye sayıları

Şekil 12 Figure 12

Number of association members throughout years



Gerçekleştirilen anket çalışması da bu çıkarımları destekler nitelikte. Araştırma STK'ların yüzde 37'sinde hiç tam zamanlı, yüzde 87'sinin de ise hiç yarı zamanlı çalışanı bulunmadığını ortaya koyuyor. Sivil toplum örgütlerinin yüzde 85'e yakını çalışmalarında gönüllülerin yer aldığını ifade etmiş. Ortalama gönüllü sayısı, çok fazla gönüllü olan birkaç STK dolayısıyla 1319 gibi çok yüksek bir sayıdan görünse de en ortada yer alan yani "medyan" değer 20 olarak görünüyor. Resmi rakamlarla örtüşmeyen bu ifadelerden en azından gönüllülük konusunda pek bir istikrar gözlenmediğini ifade edebiliriz.

İllerde yapılan görüşmelerde de bu istikrarsızlık göze çarpmakta. Örneğin Burdur'daki STK'larla yapılan görüşmelerde, görüşülen STK'ların içinde en fazla üyeye sahip olan STK'nın 190 üyesi vardı. Diğer STK'ların üye sayıları şaşırtıcı derece az olmasına rağmen, etkinliklerde insan kaynağının yetersiz olduğunu belirten STK temsilcisi sayısı yok denecek kadar az sayıda. Oysa dernek yönetimlerinde yer alan insanlar bile belli bir kesimden ibaret. Öyle ki görüşülen dernek temsilcilerinden birinin başka üç derneğin de kurucu başkanı olduğu ortaya çıktı. Yine Burdur'da dernek yönetim kurulunun başkanın eşi, baldızı ve yakınlarından oluştuğu görüldü. Kentteki sivil toplum örgütlerinin çalışma alanı hakkında bilgili ve deneyimli aktif insan kaynağından mahrum olduğu anlaşılıyor. Kars'ta da görüşülen sivil toplum örgütlerinden sadece biri profesyonel çalışana sahipti çalışmalar derneğin yöneticileri tarafından yürütülüyor. Yalova'da da depremin ardından yaşanan hareketliliğin zamanla kaybolduğu şimdilerde gönüllü bile bulunmadığı ifade edildi.

Kentli olma bilinci yüksek, çağdaş ve sivil toplum açısından güçlü bir kent olarak değerlendirilen Karşıyaka'da bile dernek çalışmalarının çok sınırlı bir kadro tarafından yürütülmekte olduğu dile getirildi. Sivil toplum kültürünün gelişmiş olduğu halde insan gücü açığının kapatılamamasındaki sebep de dernek çalışmalarında yer alan kesimin genellikle yaşlı emeklilerden oluşması. Karşıyaka gibi Yalova'da da derneklerde aktif görev alan yöneticilerin çoğunluğunun 50 yaş üstü emekliler olduğu ifade ediliyor.

Gençlerin dernek çalışmalarında aktif rol almamasının sebebi bu kesimlerin ya yoğun bir çalışma temposu içinde zaman ayıramamaları ya da hakim siyasi iklimin neden olduğu güvensizlik hissiyatı olabilir. Sonuçta daha orta-üst yaş gruplarının derneklerde aktif olması

derneklerin faaliyetlerini de etkiliyor. Bu kesime daha çok hitap eden sosyal etkinliklerin ötesinde daha kapsamlı projeler yapabilecek insan kaynağı eksikliği saha çalışmasının gerçekleştirildiği birçok kentte dile getirildi. Kars'ta gözlemlendiği gibi sivil toplum örgütlerinin çoğunluğunun mevcut kapasiteleri ile hibe programlarına başvurabilmeleri, kaynak geliştirebilmeleri ve profesyonelce ve etkin bir şekilde bu projeleri yürütebilmeleri mümkün görünmemekte. Yoğun başvuru prosedürü ve evrak hazırlama işi içeren, bazen yabancı dil bilgisi gerektiren hibe programı başvurularını yapamamaktalar. Adana'da da proje hazırlama konusunda yetkin ve sürekli eleman bulma konusunda sıkıntılar yaşanmakta olduğu dile getiriliyor.

Derneklerde ağırlıklı olarak yaşlı emekli kesimin söz sahibi olması ve çalışan ya da gönüllü statüsünde nitelikli insan kaynağından yoksun kalması bu örgütlerin mali olanaklarını ve faaliyet yelpazelerini kökten etkiliyor. Maddi imkândan yoksunluk nitelikli insan kaynağının varlığını, bunun eksikliği de daha gelişmiş projelere yönelik kaynak bulmayı zora sokuyor. Hibe çağrılarında faydalanılmadığı sürece de potansiyel finansal kaynaklardan mahrum kalınarak kamunun mali desteklerine mahkum olunuyor.

İlginç olan hibe çağrılarında yararlanılmadığı gibi proje hazırlama desteklerinden de faydalanılmıyor olması. Anket bulgularına göre her on STK'dan sadece üçü proje geliştirmek için eğitim aldığını ifade ediyor. STKların büyük çoğunluğunun proje hazırlama konusunda deneyimsizlikten öte deneyim kazanacak ilgi ve insan kaynağından da yoksun oldukları anlaşılıyor.

Bu kısır döngüden çıkılmasının yollarından biri yabancı dil, bilişim ve iletişim bilgi ve becerilerine sahip gençlerin sivil toplum çalışmalarında yer almalarını teşvik etmek olabilir. 1990larda gençlik hareketinin oldukça geliştiğini görüyoruz. Gelgelelim bu dinamizmin büyük kısmı gençlere yönelik etkinlik ve hak savunuculuğu yürüten gençlik örgütleriyle sınırlı kaldı. Siyasi partilerdeki gençlik kollarına benzer bu yapılar sivil toplumun diğer bileşenlerinde yer almıyor. Metropollerde ve büyük sivil toplum örgütlerinde bu dinamik insan kaynağına başvuruluyor olsa da yerel ölçekte aktif dernek ve vakıfların bu imkândan hâlâ yoksun olduğunu ifade edebiliriz. Bu da sivil toplum kuruluşlarının kurumsal kapasitelerinin gelişmesine engel teşkil ediyor.

The findings of our survey also support inferences about the importance of volunteers to CSO activities. The survey demonstrates that 37% of the CSOs did not have full-time employees and 87% had no part-time employees. Nearly 85% of the organisations stated that volunteers take part in their activities. Although the average number of volunteers appears to be quite high (1,319 persons) due to several CSOs with a great number of volunteers, the median number of volunteers is 20. These statements, which do not coincide with official figures, indicate that volunteer availability to CSOs is unstable.

Interviews in the provinces also revealed this instability. In Burdur, for example, the CSO with the highest membership among the interviewed CSOs had 190 members. Although member counts for other CSOs were surprisingly low, almost none of the CSO representatives stated that they had insufficient human resources for their activities. However, those involved in managerial bodies of associations consist of a very small set of individuals. Our interviews revealed that one association representative interviewed was also the founding president of three other associations. In Burdur, the association's board of directors consisted of the president's wife, sister-in-law and other relatives. As such, Burdur's CSOs seem to be deprived of active human resources with adequate know-how and experience. In Kars, only one of the CSOs interviewed had a professional employee; all activities are carried out by the administrators of the association. In Yalova, respondents stated that the high levels of activity experienced right after the earthquake fell over time; today, respondents in Yalova reported, finding any volunteers is difficult.

Even in Karşıyaka district, a modern and powerful urban zone in terms of civil society with a high level of civic awareness, respondents stated that a very limited number of persons carry out association activities. Although the city enjoys a vibrant civic culture, the insurmountable human resources gap is driven by the reality that those involved in association work are mostly elderly retirees. Respondents in Karşıyaka and Yalova alike stated that the majority of directors actively working for the associations are retirees over 50.

The reasons for young people's reluctance to play an active role in associations may be their lack of time, due to long work hours, or the feeling of insecurity caused by the prevailing political climate. Middle-aged individuals' overrepresentation in associations may also affects association activities. In many cities where the fieldwork was carried out, respondents

expressed that their organisations lacked the human resources necessary to support more substantial projects, beyond the social activities that appeal to middle-aged and elderly volunteers. As observed in Kars, the majority of CSOs do not seem able to apply for grant programs, raise funds or carry out projects in a professional and effective way. They cannot apply for grant programs because these applications involve intensive application procedures and paperwork, sometimes requiring foreign language skills. Respondents in Adana also stated that they struggle to find competent and regular staff for project preparation.

The dominance of elderly retirees in associations and the scarcity of qualified employee or volunteer human resources fundamentally impact the financial opportunities and range of activities of these organisations. Indeed, this lack of financial resources poses a further obstacle to recruiting qualified employees, which in turn makes it difficult to obtain resources for more advanced projects. As long as there is no possibility to benefit from project grants, CSOs are deprived of potential financial resources and are left with no financial options beyond public sector support.

Along these lines, an interesting finding is that, along with the inability to benefit from the projects grants, CSOs also do not benefit from support programs for project preparation. According to the survey findings, only three out of ten CSOs stated that they received training for developing projects. This indicates that the majority of the CSOs lack not only experience in project preparation but also interest in and human resources for gaining experience.

One way to escape this vicious cycle would be to encourage young people with foreign language capabilities, IT and communication knowledge and skills to engage in civil society activities. The Turkish youth movement was highly developed in the 1990s; however, most of this dynamism was limited to organisations whose activities and rights advocacy exclusively targeted the youth. These structures, much like the youth branches of political parties, are not included in other components of civil society. Although this dynamic human resource is utilized in metropolitan areas and by large scale non-governmental organisations, associations and foundations functioning at the local level still lack the opportunity to utilize youth dynamism. This impedes the growth of the institutional capacity of local civil society organizations.

Kurumsal Kapasite

Aktif ve etkin insan kaynağı eksikliği derneklerin sadece mali kaynakları ve faaliyetleri üzerinde etkili olmaz. Proje yazma tecrübesi ya da yabancı dil bilgisi gerektirmeyen planlama, raporlama ve arşiv tutma gibi kurumsal süreçlerde de zafiyet varsa bu, örgütlerin kurumsal kapasitesinin zayıflığı anlamına gelir.

Kurumsal kapasiteyi ölçmek için ankette "Faaliyet planı / Çalışma programı belirlemek"; "Faaliyet raporu hazırlamak"; "Strateji planı hazırlamak" ve "Faaliyet raporu yayınlamak" faaliyetlerinden hangilerinin gerçekleştirildiğini sorduk. Verilen cevaplara bakacak olursak ankete katılan sivil toplum örgütlerinin yüzde 70'inin düzenli olarak faaliyet planı/çalışma programı hazırladığını anlıyoruz. Her on STK'dan altısının faaliyet raporu, dördünün de stratejik plan hazırladığını, üçünün ise hazırladıkları raporları yayınladıklarını görüyoruz.

Kurumsal işleyişe dair incelediğimiz bir başka pratik ise yönetim kurullarının düzenli olarak toplanıp toplanmadığı oldu. Yaklaşık her on STK'dan sekizi yönetim kurullarının düzenli olarak toplandığını aktardı. Düzensiz olarak toplandığını söyleyen STK'ların oranı ise yüzde 15,6 seviyesinde görülüyor. Dahası ankete katılan STK'ların yüzde 94,5'i yönetim kurullarının karar alma mekanizmalarının şeffaf ve demokratik olduğunu düşünüyor.

Anketin ortaya koyduğu bu kurumsal ve demokratik manzara ile sahada gözlemlediğimiz tecrübeler pek örtüşmüyor gibi. Üye ve gönüllü sıkıntısı çeken, nitelikli insan kaynağından yoksun, yönetim kurulları başkan ve yakınlarından oluşan sivil toplum kuruluşlarının anketi cevaplarken ifade ettikleri kadar kurumsal bir işleyişe sahip olmaları şaşırtıcı olacaktır. Nitekim Yalova'da derneklerin yazılı belge tutma alışkanlıklarının olmadığı ve bu yüzden de şeffaflık, hesap verebilirlik, tutarlılık konusunda eksiklikler taşıdıkları gözleniyor.

Benzer şekilde Gaziantep'te gönüllük esası ile yola çıkan bir grup insanın bir heyecan ile dernek kurdukları ve belirledikleri tüzükleri doğrultusunda birtakım faaliyetler planladıkları ancak katılımcıların pek çoğunun beklentisini bulamayarak toplantılara katılım sağlamadığı ve aidat ödemelerini gerçekleştirmediği bir süre sonra tabeladan ibaret bir dernek haline geldikleri gözlemlendi.

Düzenli raporlama pratiği ankette yüksek oranlarda çıkmış olmasına karşın Burdur'da en aktifinden en pasifine neredeyse hiçbir STK'nın yapmış olduğu faaliyetlerin sonuçlarını rapor haline dönüştürmediği görüldü. Sinop'taki sivil toplum örgütlerinin de faaliyet raporlama ve/veya projelerini sürdürebilir hale getirme noktasında birtakım eksiklikler taşıdığı gözlenmekte. Yalova'daki derneklerin çoğunun da yazılı belge tutmanın alışkanlığına sahip olmadığı, faaliyetlerin yalnızca faaliyet defterlerine işlendiği ve dokümantasyonun sistematik olarak yapılmadığı saptandı. Görüşülen derneklerin hemen hemen yarısı faaliyetlerine yönelik sistematik ve yazılı kaynak sunmamıştır. Gaziantep'teki sivil toplum örgütlerinin web sitelerinde hiçbir faaliyet raporuna rastlanılmamıştır. Kamu kurumları ile yapılan projelere dair nicel bazı verilere yer verilmiş olsa da bu projelerin ihtiyaç sahipleri ve onların ekosisteminde nasıl bir dönüşüme neden olduğu, dolayısıyla da projenin ne kadar başarılı olduğuna, nasıl bir dönüşüme yol açtığına dair değerlendirmelere rastlanılmamaktadır.

Anketi cevaplandırırken ne kadar kurumsal bir tablo çizilmiş olursa olsun sahada işleyişin istatistikî verilerin düşündürdüğü kadar gelişmiş olmadığını görüyoruz. Kurumsal kapasitelerindeki bu açıkları kapatmaya dönük olarak ankete katılan STK'ların yüzde 70'inin sivil toplumun güçlendirilmesi için çalışan kurum / kuruluş / mekanizmaları takip ettiklerini fakat yarısının bu tip bir eğitim almadığını anlıyoruz.

Önceki bölümde ele aldığımız gibi insan kaynağı açığı derneklerin kurumsal işleyişinin demokratik yönetimin gerektirdiği raporlama ve arşivlemeye dayalı şeffaflık ilkesinin hayata geçişini zorlaştırıyor. Sonuç olarak sivil toplum kuruluşlarının iç işleyişlerinin de yeteri kadar demokratik olmadığını ifade edebiliriz. Ulusal düzeydeki artan merkezîyetçilik eğilimleri ve yerel yönetimlerin başkan odaklı antidemokratik yapıyla şekillenen siyasi alanı, yönetim ilkelerini hayata geçirerek demokratikleştirmesini beklediğimiz sivil toplum örgütlerinin de yapısal ve işleyişe dair vahim sorunlardan mustarip olduğunu görüyoruz. Raporun başında vurguladığımız gibi bir ilişki olarak tanımladığımız yönetimin hayata geçirilmesinde ilişkinin taraflarının kendi iç demokrasi sorunlarını çözmesi gerektiğini bir kez daha görmüş olduk.

Institutional Capacity

The lack of active and effective human resources does not only affect the financial resources and activities of local associations. Weaknesses in institutional processes, such as planning, reporting and archiving, may not be directly connected to project writing experience or foreign language knowledge. However, weaknesses in these areas still diminishes the organisational capacity of these associations.

In order to measure organisational capacity, our survey asked which of the following activities the respondents' organisations were carrying out: "Determining the Activity Plan/Work Program"; "Preparing an annual report"; "Preparing a strategy plan"; and "Publishing an activity report" (Figure 13). An analysis of the responses to this question indicates that 70% of the civil society organizations participating in the survey regularly prepare an action plan or a work program. We see that six-tenths of CSOs prepared annual reports, four-tenths prepared strategic plans, and three-tenths published their reports.

This institutional and democratic landscape revealed by the survey does match our fieldwork observations. It would be surprising if civil society organizations, which have a scarcity of members and volunteers, lack qualified human resources, and for which boards of directors sometimes consists of the director and his/her relatives, functioned as professionally as their survey responses indicate. Other observations underscore this contradiction. For example, associations in Yalova are not in the habit of keeping written documents, which leads to deficiencies in transparency, accountability and consistency.

Another practice indicative of institutional functioning that we investigated related to the regularity of executive meetings. Eight out of ten CSOs reported that their board of directors met regularly. 15.6% of CSOs surveyed said that they gathered irregularly. Moreover, 94.5% of the surveyed CSOs described the decision-making mechanisms of their boards of directors as transparent and democratic.

Respondents in Gaziantep describe how a group of people who set out on a voluntary basis formed an association with an initial enthusiasm and planned some activities in line with their stated aims. However, many of the participants' expectations were not met, so they stopped participating in meetings and ceased paying regular contributions. Thus, the association was reduced to a "signboard."

Although the survey found regular reporting practices were found to be widespread among associations, there were a number of exceptions. Notably, almost none of the CSOs in Burdur, from the most active to the most passive, reported the results of their activities. Civil society organizations in Sinop also indicated deficiencies in reporting activity and/or in making their projects sustainable. Most of the associations in Yalova did not have a practice of keeping written documents; their activities were recorded only in activity books, and this documentation was not systematic. Almost half of the associations interviewed failed to provide systematic and written resources for their activities. No activity reports were found on the web pages of civil society organizations in Gaziantep. Although these pages did include some quantitative data on projects with public institutions, our research did not find any assessments of how these projects were run or of what changes they created for the beneficiaries and in their own ecosystem; hence, our research did not find any meaningful assessment of how successful these projects were.

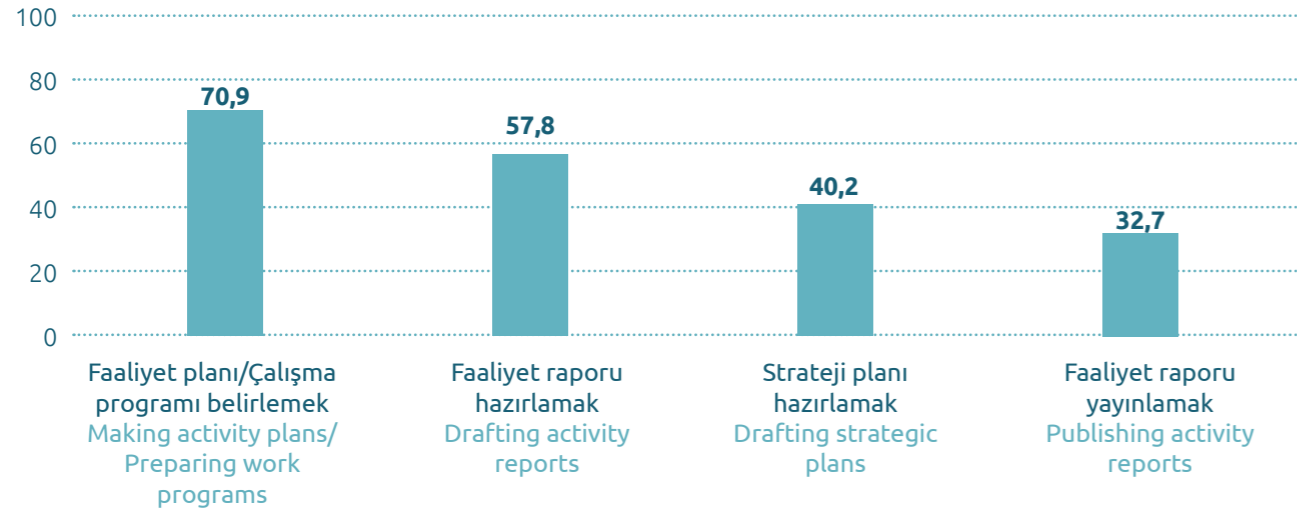
Despite the seemingly developed institutional functioning, as indicated by the questionnaire responses, the actual operation in the field is not as advanced as the statistical data suggests. Though 70% of the CSOs included in the survey follow the institutions/organizations/mechanisms aiming to strengthen civil society by overcoming the gaps in CSOs' institutional capacity, half of CSOs do not receive such trainings.

As discussed in the previous section, a lack of human resources poses a challenge to the implementation of the transparency principle, based on reporting and archiving, that democratic governance requires of the institutional functioning of associations. As a result, we conclude that the internal functioning of civil society organizations in Turkey is insufficiently democratic. CSOs that are expected to democratise the political sphere and implement the principles of governance are shaped by increasing centralisation tendencies at the national level and by the president-oriented antidemocratic structure of local governments; furthermore, local associations suffer from grave structural and operational problems. As emphasized at the beginning of this report, we have seen that in the implementation of governance, which we define as a relationship, each party to the relationship must address its internal barriers to truly democratic functioning.

Kurumunuz hangilerini düzenli olarak yapıyor?

Şekil 13 Figure 13

Which of the following activities does your organization often perform?



Sivil Toplum Maliyesi

Sivil toplum kuruluşlarının yapı ve işleyişindeki yukarıda tespit ettiğimiz sorunların kaçınılmaz sonuçlarından biri de kuruluşların yaşadığı mali sıkıntılardır. Saha çalışmasının yapıldığı tüm kentlerde yaşanan maddi sıkıntılar özellikle vurgulandı. Maltepe gibi ekonomik gelişmişlik düzeyi yüksek bir ilçenin, kurumsal kapasitesi ortalamadan çok üstünde bir kurumu olan Mimarlar Odası bile faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde en büyük engelin insan kaynağı ve ekonomik kısıtlar olarak dile getirdi. Nitekim anket çalışmamızda da STK'ların en çok karşılaştıkları problem "parasal kaynak temin etmek" olarak öne çıkıyor. Her 2 STK'dan 1'i maddi kaynak temin etme konusunda sorun yaşarken, her 5 STK'dan 1'inin bu problemle "her zaman" karşılaştığını görüyoruz.

Mali sıkıntılarının bu derece yaygın olmasının nedeni sivil toplum kuruluşlarının gelir kaynaklarının darlığıdır. Gerçekleştirdiğimiz ankette STK'ların gelir kaynaklarını sordüğümüzde en çok STK başlıklar ve

aidat şikkını seçiyor. "Proje gelirleri" ise STK'ların gelir kaynakları arasında üçüncü sırada gelmektedir. Proje gelirleri STK'ların gelir kaynaklarının yüzde 26,6'sını oluştururken; sponsorluklar da yüzde 20,6 seviyesinde kalıyor. Döner sermaye ve satış gelirleri ise STK'ların gelir kaynaklarında yüzde 8,5'lik bir dilimi oluşturuyor.

Bu tabloda aidat gelirlerinin bu kadar vurgulanmış olması ilginç çünkü Kars gibi üye sayısı 50'yi geçmeyen derneklerin çoğunlukta olduğu kentlerde aidat gelirleri de anlamlı bir kaynak oluşturamaz. Beri yandan, Gaziantep'te ifade edildiği gibi üye sayısı çok olan sivil toplum kuruluşları da kamusal görünürlüğe ve ilişkilere sahip oldukları için diğer kurumlardan daha rahat destek alabilmekte. Böylece aidat gelirlerinin haricinde de anlamlı gelir imkânlarına kavuşmakta. Üyesi az olanın aidat geliri de az oluyor, üyesi çok olan da başka kaynaklardan faydalanma şansına sahip görünüyor.

Civil Society Finance

One of the inevitable consequences of the above-identified problems in the structure and functioning of civil society organizations is the financial difficulties that CSOs experience. In all cities where the fieldwork was carried out, surveyed CSOs emphasized financial difficulties. Even in a district with a high level of economic development, such as Maltepe, the representative of an CSO, such as the Chamber of Architects, which has a significantly above-average institutional capacity, noted that their biggest obstacles to the realisation of their activities were constraints on human resource and economic capacity. Indeed, the most commonly cited problem faced by CSOs in our survey was "Procuring financial resources." While one out of two CSOs surveyed experienced difficulties in obtaining financial resources, one out of five CSOs answered that they "Always" face this problem.

Financial problems are so widespread across the surveyed organizations because of the limited financial resources of civil society organizations. The survey indicated most CSOs select the donations and dues as their primary income resources. "Project revenues"

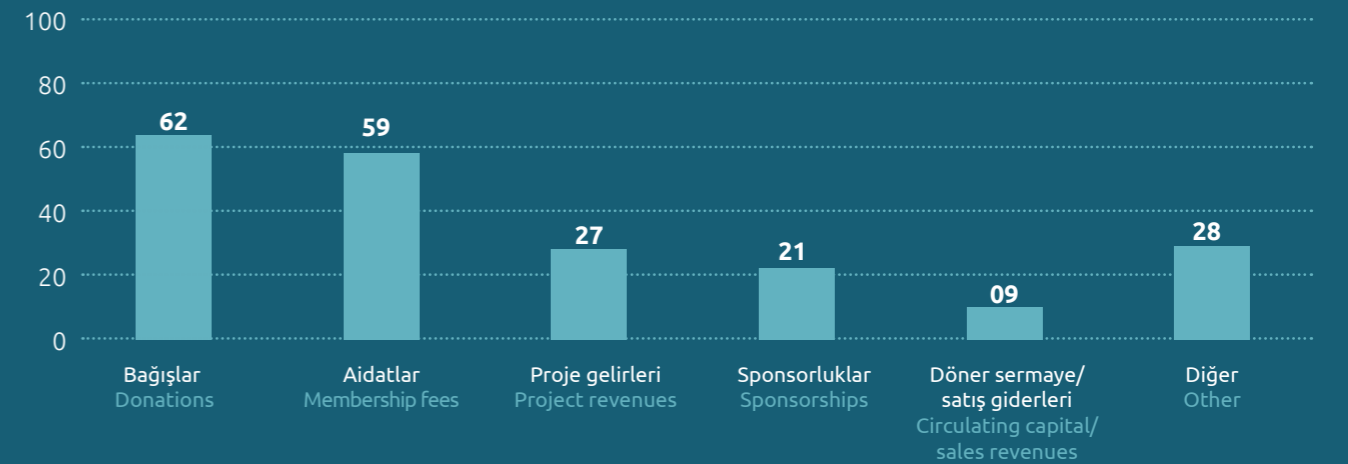
are the third most common income source for CSOs. Project revenues constitute 26.6% of income sources of CSOs, while sponsorships represent 20.6%. Revenues from circulating capital and sales revenues constitute 8.5% of all income sources of CSOs (Figure 14).

The relatively large share of membership fees is interesting in cities such as Kars, where the number of association members does not exceed 50 for any CSO in the city. In cases of such low membership, the income from fees would not normally constitute a meaningful source of funds. On the other hand, as stated in Gaziantep, civil society organizations with large membership can also get more support from other institutions because they have public visibility and relations. Thus, in addition to the income from membership fees, these CSOs with larger membership also can access other income opportunities. Thus, CSOs with lower membership are at a double disadvantage: their membership income is lower and they have a lesser chance than those CSOs with more members of gaining other funding sources.

Kurumunuzun gelir kaynakları nelerdir?

Şekil 14 Figure 14

What are the financial resources of your organization?



Aidat gelirlerinden de önemli görünen gelir kalemi bağışlar gibi görünüyor. Sivil toplum kuruluşları iki tür bağış alabilirler. 5253 sayılı Dernekler Kanunu 10. Maddesine göre; dernekler, tüzüklerinde gösterilen amaçları gerçekleştirmek üzere, benzer amaçlı derneklerden, siyasi partilerden, işçi ve işveren sendikalarından ve mesleki kuruluşlardan maddi yardım alabilir ve adı geçen kurumlara maddi yardımda bulunabilirler. Derneklerin kendi üyelerinden ya da üye olmayan üçüncü kişilerden, olağan bir şekilde, herhangi bir çağrı ya da etkinlik olmaksızın kendi binalarında topladıkları yardımlar, bağışlar için önceden bir bildirim ya da izin zorunluluğu yoktur. Sadece yurtdışından alınan yardımlar için önceden mülki idare amirliğine bildirimde bulunulması gerekmektedir.

Dernekler, ayrıca, kamu yararına uygun olarak, amaçlarını gerçekleştirmek, muhtaç kişilere yardım sağlamak ve kamu hizmetlerinden bir veya birkaçını gerçekleştirmek veya destek olmak üzere yardım toplayabilirler. Fakat bu yardım kampanyaları 2908 sayılı kanunun kapsamına girer ve yetkili makamın iznine tabiidir.

İzne tabii kampanya düzenlemeden derneklerin bağış toplayabilmesinin yolu da bağış karşılığı sunulan hizmetler ve düzenlenen etkinlikler olabilmektedir. Düzenlenen kurslar, konserler, yemekler, geziler bağış makbuzu karşılığında derneğe gelir olarak yazılmaktadır. Bu etkinlikler öyle çok tekrarlanıyor ki kamu kurum temsilcileri ve siyasiler için birçok sivil toplum temsilcisi davetiye satışı ile özdeşir hale gelmiştir. Burdur'da ifade edildiği gibi bağış toplamak isteyen dernek ve vakıflar hemen hemen aynı kişilerden bu bağışları talep etmekte ve bir süre sonra da bağış vermesi beklenen kimseler artık bağış yapamaz hale geliyor. Derneklerin bağış toplama faaliyetleri ile özdeşleşmiş olmasını Karşıyaka'daki bir belediye meclis üyesi şöyle ifade eder:

“Bunlar da bir kahvaltı yaparak, genelde seçim dönemlerinde denk getirerek bir gelir yaratıyorlar. Ciddi anlamda etkinlik yapan bir sivil toplum örgütü sayarsanız ben saymam... hep bir yardım mekanizması ile gidiyor, bir hak, bir talep ya da birilerinin arkasında durma, bi şey protesto etme, böyle bir şey yapan bir sivil toplum örgütü görmedim”

Oysa 2006 yılında kabul edilen 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu çerçevesinde Gelir İdaresi birçok derneğin faaliyetini iktisadi işletme faaliyeti olarak kabul

etmiş ve neticede iktisadi işletmelere mükellefiyet kaydı resmen açmış bulunmaktadır. Buna göre kar amacı güdülmemesi, derneğin amaçlarına hizmet edilmesi gibi haller bile etkinliğin vergi kapsamına girmesine engel teşkil etmez. Yani aslında yaygın bir uygulama olan bağış karşılığı faaliyet düzenleme imkânı da vergilendirilerek gelir kaybına uğrama riski mevcut. Nitekim anket çalışmasına katılan STK temsilcilerinden biri bu sıkıntılara işaret edip vergi muafiyetlerinin gündeme gelmesini talep etmiş.

Daha da vahimleşme ihtimali olan bu mali sıkıntıların en temel sonucu sivil toplum örgütlerinin kira, aidat, fatura gibi maliyetleri karşılayamaz hale gelmesidir. Örneğin Yalova'da derneklerin çoğu ofis kirası konusunda sıkıntı yaşamakta olduğu ve ofis giderlerini karşılayamayan derneklerin yalnızca adres bildirerek çalışmalarını ofisleri olmadan sürdürmeye çalışmakta olduğu gözlenmiştir.

Bu lojistik sıkıntılar sivil toplum kuruluşlarının kamu kurumlarına özellikle de yerel yönetimlere yönelmesi için bir başka sebebi temsil etmektedir. Özellikle mekân desteği konusunda çok fazla talep dile getirilmiştir. Adana'da örneğin sivil toplum kuruluşlarının ortaklaşa kullanacakları bir STK yerleşkesi istenmektedir. Belediyelerin ücretsiz ya da çok cüzi meblağlar karşılığında mekân tahsisi Gaziantep'de de gündeme getirildi. Bu ihtiyaca rağmen Burdur'da bazı sivil toplum örgütleri belediyenin tahsis edeceği böyle bir sivil toplum yerleşkesinin bir fişleme ve denetim mekanizması olarak işleme ihtimalinden duydukları kaygıyı ifade ettiler.

Kamu kurumlarının bağış ve mekân destek imkânları ile sivil toplum örgütlerinin başta gelen mali destekçileri arasında belirmesi görece bir bağımlılık ilişkisinin doğmasına neden olabiliyor. Raporun başında da işaret ettiğimiz gibi yöneticilerle siyasi ya da kişisel olarak yakın olan sivil toplum kuruluşları bu imkânlardan daha fazla yararlanabiliyorlar. Böylesi ilişkiler içinde olan ya da girmek isteyen örgütler de eleştirel tutumlardan uzak duruyor, kamu idaresinin eylem ve işlemlerini onayıcı, tamamlayıcı bir tutum benimsiyorlar. Örneğin Gaziantep'te sivil toplum kuruluşlarının spor, kültür, çocuklar ve gençler için serbest zaman aktiviteleri, geleneklerin sürdürülmesi gibi etkinliklere yoğunlaşarak belediyelerin hizmet yelpazesini genişletme işlevi gördükleri gözleniyor.

The income source that appears to be even more important than the fees is donations. Civil society organizations can receive two types of donations. According to Article 10 of Associations, Law No. 5253, associations may receive financial assistance from similar associations, political parties, labour and employer unions and professional organisations and may provide financial assistance to the aforementioned institutions in order to achieve the objectives set out in their statutes. Associations do not need to give prior notice or get permission to receive donations from their members or third parties, collected on their premises without any call or activity. They are only required to notify the local administrative authority in advance if they are receiving aid from abroad.

Associations may also collect aid to achieve their objectives, to provide assistance to persons in need, and to realise or support one or more public services in the public interest. However, these aid campaigns fall within the scope of Law no. 2908 and, as such, require the permission of the relevant local authority.

Associations can collect donations without organising a campaign subject to permission through services and activities organised in return for donations. Courses, concerts, meals and excursions, exchanged for a donation, can be used as income sources for an association. Such events are repeated so frequently that in the eyes of public authorities or politicians, civil society representatives are often linked with the sale of invitations. As stated in Burdur, associations and foundations that seek to collect donations almost always request these donations from the same persons; after a while, the persons who are expected to donate can no longer do so. Testifying to these realities, a member of the Karşıyaka city council describes how associations are identified with fundraising activities:

“They also generate an income by organising breakfasts, and these correspond usually to election periods. I would not be able to state a seriously engaged CSO... there is always a charity mechanism... I never saw a civil society organizations which would go for a right or defend a cause standing behind someone, protest something.”

However, within the framework of the Corporate Tax Law No. 5520, adopted in 2006, the Revenue Administration accepted the activities of many associations as economic enterprise activities and consequently opened them up to liability as economic

enterprises ex officio. Accordingly, having a non-profit status or serving the purposes of association does not constitute tax exemption for an activity. In other words, activities organised for donations, a common practice, are taxed, which risks income loss for CSOs. One of the CSO representatives in the survey pointed to these revenue problems and suggested tax exemptions as a solution.

The main consequence of these financial problems, which are likely to worsen, is that civil society organizations cannot meet basic costs, such as rent, dues and bills. In Yalova, for example, most of the associations surveyed are experiencing difficulties in paying their office rent. Associations that are unable to cover their office expenses are trying to continue their activities without utilizing office space, using an address only on paper.

These logistical problems represent another motivation for civil society organizations to turn toward public institutions, especially local governments. Requests for office support was widely expressed by surveyed associations. In Adana for example, an CSO campus is used jointly by various civil society organizations. Representatives in Gaziantep suggested the municipal allocation of space for associations, free of charge or for very low rents. Despite the need for office space, some civil society organizations in Burdur expressed concern about the possibility that such a civil society campuses allocated by the municipality would function as a profiling and control mechanism.

As public institutions become the leading financial supporters of civil society organizations through their funding and the provision of office support facilities, a relationship of dependence may emerge. As indicated at the beginning of the report, non-governmental organisations who are politically or personally close to administrators are likely to benefit more from these opportunities. Organisations that are involved in or want to engage in such relationships experience pressure to avoid critical attitudes and adopt a complementary, approving attitude to the actions and procedures of public administration. For example, CSOs in Gaziantep are mostly concentrated on sports, culture, leisure activities for children and young people and the continuation of traditions, which serve to widen the range of municipal services.

⁶ Karşıyaka Saha Raporu

⁶ Quote from Karşıyaka field notes

Politikalara Etki

Mali ve maddi sıkıntılarla boğuşan sivil toplum örgütlerinin kamu kurumlarının yardım ve desteklerine görece bağımlı hale gelmesi bu kuruluşların kamu kurumlarının politikaları üzerindeki belirleyici olabilme şansını da oldukça azaltmakta. Sivil toplumun yapısal ve işleyişe dair sorunları kamu kurumları ile kurduğu etkileşimi eşitsiz yapıyor çünkü varlığının devamı için ihtiyaç duyduğu bu kurumlara karşı yeteri kadar eleştirel ve talepkâr olamıyor. Gerçekten de anket çalışmasına katılan sivil toplum temsilcilerinin yüzde 60'ı yerel ölçekte politikaları belirlemede herhangi bir etkisi olmadığını ifade ediyor.

Saha çalışmalarının bulguları da anket sonuçlarını doğrular nitelikte. Gaziantep'te kamu kurumlarına politik yakınlığı olmayan veya hak-tabanlı çalışan STK'ların karar alma ve politika yapma süreçlerinde kendilerini dışlanmış hissettiğini dile getiriliyor. Kamu yararına, şehrin gündemindeki konulara dair öneriler sunsalar bile dikkate alınmadıklarını söylüyorlar. Özellikle siyasi gerilimin arttığı son dönemde kutuplaşmaların yoğunlaşması siyaseten farklı kesimlerin önerileri tamamen görmezden gelinir kılınmış.

Muhalefet partisi tarafından yönetilen Karşıyaka'da da durum çok farklı değil. Kentsel hizmetlerin izlenmesi ve değerlendirilmesi konusunda sivil toplum kuruluşlarına herhangi bir rol verilmemiş, alan açılmamış. Sinop'ta gerçekleştirilen yarı-yapılandırılmış görüşmeler neticesinde edinilen izlenim buradaki STK'ların da yerel politikalara katkı düzeyinin son derece sınırlı kaldığı yönünde. Kamu kurumlarının bu yöndeki isteksizliği ve sivil toplum örgütlerinin bu konuda daha talepkâr olacak kurumsal kapasite ve etkiye sahip olamaması sebebiyle örgütler genelde belli temalarda basın açıklaması, toplantısı düzenlemek suretiyle düşünce, talep ve eleştirilerini kamuoyu ve yetkililerle paylaşmayı tercih ediyorlar.

Yerel politikalara katılım konusunda iş çevrelerinin temsil edildiği sivil toplum örgütlerinin görece daha etkili olduğunu görebiliyoruz. Örneğin "Sinoplu İş Adamları Derneği" kentte yaşanan sorunların çözümüne yönelik birtakım önerilerde bulduklarını ve belediyenin karar alma süreçlerine kısmen dahil olabildikleri anlaşılıyor. Benzer şekilde Yalova Ticaret

ve Sanayi Odası Girişimci Kadınlar Kurulu'nun yapmış olduğu çalışmaların dönemin valisi tarafından özellikle takip edildiği ve desteklendiği görüşmeler sırasında dile getirildi.

Kars'ta da özellikle turizm konusunda aktif kuruluşların önerilerinin dikkate alındığını görüyoruz. Kars Oteller ve Lokantalar Derneği uçak saatleri, tren ulaşımı, turizm planlama ve denetimleri, tanıtım ve markalaşma konularında yerel ve ulusal düzeyde karar vericilere yönelik lobi faaliyetleri yürütüyor ve bunda da başarılı oluyor gibi görülüyor. Kış turizminin gelişmesi için uçak saatlerinde yapılan değişiklik, Doğu Ekspresi tren ulaştırma hizmetinin iyileştirilmesi, turizm treni koyulması gibi önemli başarıların derneğin lobi faaliyetleri sonucunda gerçekleştiği söyleniyor. Keza Eksi 36 Spor Kulübü Derneği'nin ısrarlı ve düzenli kış faaliyet ve organizasyonları sayesinde Sarıkamış'ı Türkiye'nin ilk ve tek kar rallisi parkuru haline getirilmiş. Böylece Türkiye Otomobil Sporları Federasyonu'nun Sarıkamış'ı yarışma takvimlerine alması ve her yıl Sarıkamış'ta ralli yapılması gündeme gelmiş. Kars Dağcılık ve Doğa Sporları Arama Kurtarma Spor Kulübü Derneği de Kars ve çevresindeki dağcılık ve trekking destinasyonlarının çalışılması, rotaların çıkarılması, rotaların tanıtım ve markalaşmasının yapılarak Kars'ın özellikle yaz aylarında önemli bir trekking destinasyonu haline gelmesi noktasında yerelde karar vericilere politika önerileri sunmakta.

Yerel politikalarda etkili olabilmeyi başaran örgütlerin genelde iş çevreleri olduğu ya da ekonomik kalkınmaya odaklanmış oldukları anlaşılıyor. Böylece girişte tarif ettiğimiz yönetim üçgeninin köşelerinden biri olan özel sektör, sivil örgütlenmeler üzerinden de etkileme gücünü arttırmış oluyor.

Ülkemizdeki mevcut mevzuat şirketlerin sivil toplum kuruluşlarına yaptıkları yardımlardan ötürü vergi indirimi alabilmesini sadece kamu yararına çalışan derneklerle sınırlamış durumda. Bağış imkânının çerçevesinin genişletilmesi ve yapılan yardımların nasıl kullanıldığına dair şeffaflık süreçlerinin hayata geçirilmesi sivil toplum örgütlerinin maddi sıkıntılarını rahatlatma ve kurumsallaşma sürecini teşvik etme imkânı da doğurabilir.

Impact on Policies

Civil society organizations struggling materially and financially become relatively dependent on the assistance and support of public institutions, which decreases the chances for these organisations to shape public policies. The structural and operational problems of civil society make the interaction with public institutions unbalanced because they cannot be critical or demanding vis-à-vis the institutions upon which they depend for their survival. Indeed, 60% of the civil society representatives who participated in the survey stated that they had no effect on determining local policies.

In that regard, the field study findings confirm the survey results. In Gaziantep, governed by the ruling party, representatives stated that CSOs that do not have political affiliations with public institutions or who work on a right-based axis feel excluded from the decision- and policy-making processes. They said their views were not considered, even if they offered advice on issues of public interest relevant to the city's agenda. The intensification of polarisation, especially in the recent period of increasing political tension, has led to a complete disregard for the proposals of politically marginalised groups.

The situation is similar in Karşıyaka, which is governed by the opposition party. Civil society organizations have not been given any role in the monitoring and evaluation of urban services. The semi-structured talks held in Sinop indicated that the level of contribution of local CSOs to local policies remains similarly limited. Because of the reluctance of public institutions to involve CSOs and the lack of CSO institutional capacity and influence to make more demands for policy-making inclusion, organisations generally share their thoughts, demands and criticisms with the public and authorities by organising press releases and meetings on certain themes.

Non-governmental organisations where business circles are represented are relatively more effective in participating in local policies. For example, the Association of Sinop Businessmen stated that they made some suggestions in order to contribute to solving city problems and that they may be partially involved in municipal decision-making processes. Likewise, interviews in Yalova indicated that the

work of Yalova Chamber of Commerce and Industry's Council of Entrepreneur Women were observed and supported by the governor at the time.

In Kars, the suggestions of active organizations are taken into consideration in the domain of tourism. The Kars Hotels and Restaurants Association conducts lobbying activities for local and national decision makers on flight schedules, train transportation, tourism planning and audits, as well as on promotion and branding; these efforts appear to be successful. It is said that notable changes, such as changes in flight times for the development of winter tourism, improvement of the Orient Express and the introduction of a tourism train, have come about as a result of the lobbying activities of this association. Likewise, thanks to persistent and regular winter activities and organizations of Minus 36 Sports Club Association, Sarıkamış has become Turkey's first and only snow rally track. Because of these developments, the Turkey Automobile Sports Federation considered putting Sarıkamış on its competition calendar. The Kars Mountaineering and Outdoor Sports Search and Rescue Sports Club Association offers policy suggestions to local decision makers in order to render Kars and its environs a popular mountaineering and trekking destination, to identify new routes, to promote and brand the routes—all, ultimately, to make a notable trekking destination, especially in the summer months.

Organisations that have succeeded in influencing local policies appear to be mainly business circles or those with a particular focus on economic development. This indicates the increasing influence of the private sector over civil organisations, thus increased strengthening the private sector's power within the governance triangle.

According to the current legislation, companies can only enjoy tax deductions if they donate to associations working in the public interest. Expanding the framework for donations and the implementation of transparency processes for the use of these donations might provide an opportunity to alleviate the financial problems of civil society organisations and to encourage their professionalization.

Sivil Toplum Kuruluşlarının Kendi Aralarındaki İş Birlikleri

Mali ve mekânsal olarak kamu kurumlarıyla iş birliği yapma zorunluluğu ve özerk kaynakların yetersizliği sebebiyle sivil toplum kuruluşlarının kamu politikaları üzerinde yeteri kadar etkili olmadığını görüyoruz. Proje ve hibe hazırlamaya imkân veren kurumsal kapasite ve insan kaynağının yoksunluğundan dolayı sivil alanda hakim faaliyetler ya sembolik tutumlar ve sosyal etkinlikler ya da kamu kurumlarının çalışmalarını destekleyici nitelikte olabiliyor.

Sivil toplum kuruluşlarının sıkıştığı bu dar etki ve faaliyet çerçevesinin kırılması ancak sivil alanda farklı dernek ve vakıfların iş birliği eğilim ve pratiklerini geliştirme yoluyla olabilir. Kaynakların ve birikimlerin ortaklaştırılması yoluyla kamuoyu ve dolayısıyla kamu politikaları üstünde daha etkili bir konuma gelinebilir.

Sivil alanda faal kesimin çok geniş olmaması böylesi iş birlikleri için hem bir avantaj hem de bir dezavantaj sayılabilir. Örneğin Yalova'da görüşülen STK temsilcilerin neredeyse tamamı (%95) birden fazla sivil toplum kuruluşunda yer alıyordu. İlk bakışta farklı örgütlerde bu kadar ortak üyenin olması kuruluşlar arasındaki iş birliği imkânına dair umut verebilir. Fakat kentteki derneklere daha yakından bakıldığında birçoğunun başka dernekten doğduğu ya da kendisinden ayrılan gruplarla kurulduğu anlaşılıyor. Hizipleşme ve gerilimlerle sayıları artan sivil toplum oluşumları arasındaki çekişmelerin süreceğini ve bunun da iş birliği zeminini daraltacağı öngörülebilir. Nitekim kentte kuruluşların ön plana çıkma ve projeleri kendilerine mal etme eğilimleri yüzünden sorunlar yaşandığı ifade edildi.

Maltepe'de de benzer şekilde diğer STK'lar ile iş birliği konusunda sıkıntılar yaşandığı, iş birliğinden kaçınıldığı, her STK'nın kendi ismini öne çıkarmaya çalıştığı, hatta finansal çıkar çatışmalarının yaşandığı da dile getirildi.

Anket ve saha bulguları oysa sivil toplum kuruluşları arasında canlı bir iş birliği zemini olduğunu düşündürüyor.

Şekil 15'da görülebileceği gibi ankete katılan her on STK'dan sekizi diğer STK'ların faaliyetlerini takip ettiğini

ve altısı da bir STK ile şimdiye kadar iş birliği yapmış olduğunu söylüyor. Ortaklıklar konusunda ise oran yarının biraz altına düşse de yine de anlamlı bir düzeyde yarıya yakın oranda çıkıyor.

Kentlerde gerçekleştirilen saha çalışmaları bu iş birliklerinin varlığını teyit etse de siyasi yakınlığın belirleyiciliğini koruduğu gözleniyor. Gaziantep'de, örneğin, STK'lar genelde kendi spesifik alanları veya siyasi görüşlerine yakın STK'lar ile iş birliği yapmakta. Siyasi iktidara yakın görüşlere sahip olmayan STK'ların var olduğu ağlarda yer almanın riskli bulunduğu gözlemlendi. Yine de Gaziantep'te 45'e yakın oda ve derneğin yer aldığı bir platform sivil toplum kuruluşlarının çok sesliliklerini koruyarak ortak hareket etmelerini ve birbirlerinin faaliyetlerini duyurmalarını sağlayabiliyor.

Sivil toplumun kendi arasındaki iş birliklerinde kamu kurumlarının da oldukça belirleyici olduğu da dile getiriliyor. Kars'ta 2010 yılından beri değişen siyasi ortamın sivil toplum kuruluşlarının kendi aralarında ve kamu kurumları ile yapabilecekleri ortaklıkları zora soktuğu düşünülüyor. Sivil toplum kuruluşlarının bir araya gelmesi, ortak büyük ölçekli projeler gerçekleştirebilmeleri için böylesi bir liderliğin yokluğunda Kars'taki sivil toplum kuruluşlarının çok az iş birliği ve dayanışma içinde olduğu ifade ediliyor.

Daha önce de bir denetleme riski taşıdığı iddia edilen ortak sivil toplum yerleşkelerinin benzer amaçları ve faaliyetleri olan sivil toplum kuruluşlarının bir araya gelmesine vesile olabileceği de dile getirildi.

Kamunun oynadığı bu biraraya getirici rol olağanüstü hâl döneminde daha net anlaşıldı. Özellikle kayyum idaresindeki Van'da artan siyasi baskılar ve gerilimler yüzlerce kurumun katıldığı etkinlikleri ve Ekoloji Meclisi ve Demokrasi Platformu gibi ortak zeminleri sekteye uğratmış. Kamu idarecilerinin ve siyasi ortamın sivil toplumun kendi arasındaki iş birlikleri üzerinde de ne kadar belirleyici olduğu kayyum atanmış kentlerdeki manzara ile iyice anlaşılmış oluyor.

Cooperation Among Civil Society Organizations

We see that civil society organizations cannot sufficiently influence public policies due to the obligations that financial and spatial constraints—and ultimately a lack of autonomous resources—create for CSOs to cooperate with public institutions. Due to the lack of institutional capacity and human resources that would facilitate the preparation of projects and grants, dominant activities in the civil sphere are either symbolic and social activities or are complementary to the work of public institutions.

A breakthrough from this narrow framework of impact and activity that entrenches civil society organizations can only be achieved by the development of cooperative practices with different associations and foundations in the civil field. Greater influence over public opinion and public policies can be achieved through bringing together resources and experiences.

The narrowness of the active sector of civil society can be seen as both an advantage and a disadvantage for such cooperations. For example, almost all of the representatives of CSOs interviewed in Yalova (95%) were participating in more than one civil society organization. At first glance, having so many overlapping members of different organizations is promising for the possibility of cooperation between organizations. However, when we look at the associations in the city more closely, we understand that many of them were created from other associations or formed by groups that separated from other organisations. As such, the conflicts and tensions between the civil society institutions that follow these splinters that increase their number could escalate, narrowing the ground for cooperation. Indeed, representatives interviewed stated that there were problems in Yalova created by organisations' tendencies to come to the fore and appropriate projects for themselves.

Similar cooperation difficulties were evident in Maltepe; CSOs seem to restrain from cooperative actions, and each CSO tried to highlight its own name. Even conflicts of financial interest were described.

Despite these challenges, surveys and field findings suggest that there is fertile ground for cooperation between CSOs. As can Figure 15 indicates, eight out of every ten CSOs

included in the survey said that they had been monitoring the activities of other CSOs, and six of the surveyed CSOs have already collaborated with one other CSO. Slightly less than half of the surveyed CSOs had created partnerships with other CSOs, but this level—close to half—is still significant.

Although field studies in cities confirm the existence of these collaborations, the proximity of an CSO to the ruling political party remains a significant consideration. In Gaziantep, for example, CSOs often cooperate with CSOs that are close to their specific fields or political views. Respondents observed that it was risky to participate in the networks of CSOs whose views diverge from those in political power. Nevertheless, a platform with nearly 45 chambers and associations in Gaziantep enables civil society organizations to act jointly and to announce each other's activities while maintaining their independent voices.

Respondents also stated that public institutions are very effective in determining the cooperation within civil society itself. Since 2010, the changing political environment in Kars has, according to respondents, made it difficult for civil society organizations to establish partnerships among themselves and with public institutions. In the absence of such leadership, civil society organizations in Kars have lacked the cooperation and solidarity necessary to come together and carry out joint large-scale projects.

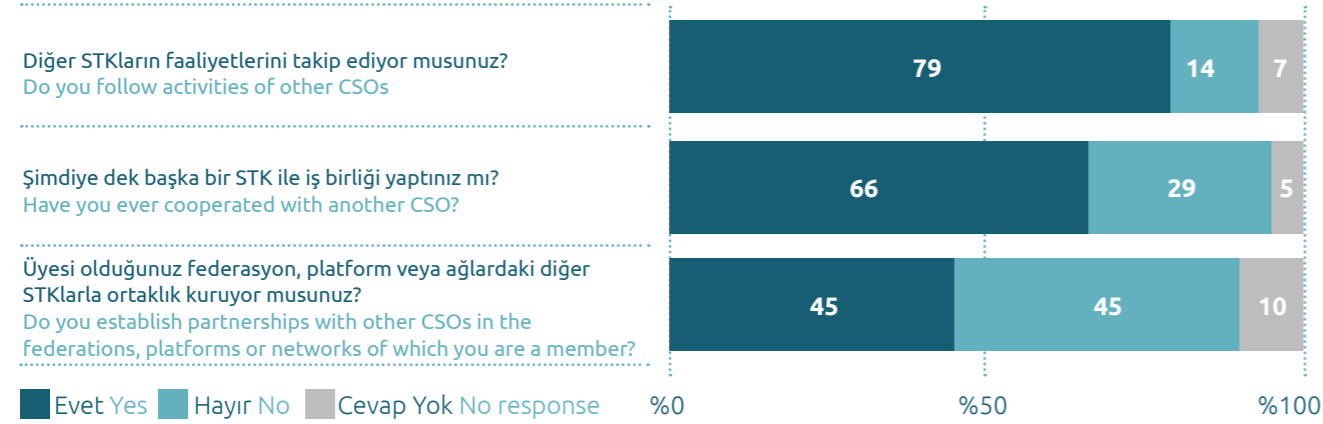
It was also stated that the shared civil society campuses, which some respondents worried brought a risk of governmental surveillance and control, could bring together civil society organizations with similar objectives and activities.

This unifying public role became clearer during the state of emergency period. Increasing political pressures and tensions, especially under the trustee administration in Van, have hampered the activities of hundreds of institutions and common efforts, such as the Ecology Assembly and the Democracy Platform. The extent to which the public authorities and the political environment are decisive in the cooperation between civil society itself is evidenced by an analysis of the civil society landscape in the cities where trustees have been appointed.

Diğer STKlarla iş birliği

Cooperation with other CSOs

Şekil 15 Figure 15



Kent Konseyleri

Kent konseyleri, sivil toplumun yerel yönetimleri ile ilişkilerinde, kamu politikalarının belirlenmesinde ve sivil toplum kuruluşlarının kendi aralarındaki iş birliği zeminlerinin gelişmesinde kilit bir rol oynama potansiyeli taşıyor. 1990larda ilk nüveleri filizlenen kent konseyleri, 1996 HABITAT II Zirvesi sonrasında, özellikle de IULA-EMME'nin⁷ Yerel Gündem 21 projesi sayesinde ülke geneline yayıldı. 2004-2005'de kabul edilen yeni yerel yönetim mevzuatı kapsamında zorunlu hale gelen ve merkezi bir yönetmelikle tektipleştirilen kent konseyleri o zamandan beri etkisini yitiriyor olsa da yerel yönetim açısından hâlâ stratejik bir konumda. Adana'da örneğin konseyin sivil toplum ve kamu yönetimi özellikle yerel yönetimler arasında köprü görevi görmekte olduğu ve sayısız kamusal fayda yaratan iş birliği projesi gerçekleştirdiği not ediliyor.

Türkiye geneline baktığımızda tablo tam olarak böyle belirmiyor.

Şekil 16'de gördüğümüz gibi kent konseylerine ilişkin düşünceler muhtelif. Ankete katılan sivil toplum temsilcilerinin yüzde sekseni kent konseyi hakkında bilgi sahibi olsa da üye olanların oranı sadece beşte bir. Üye olmayan kesim içinde de kent konseyi üyeliği isteyenlerin oranı sadece yüzde kırk civarında. Bu isteksizliğin sebebi kent konseyi kararlarının etkisine dair değerlendirmelerle su yüzüne çıkıyor. On temsilciden sadece ikisi kararların meclise aktarıldığını, neredeyse sadece biri bunların meclis tarafından dikkate alındığını düşünüyor. Konsey kararlarının yerel yönetimler üzerinde pek bir etkisi olmadığına dair kanaat de haliyle konseye üye olma yönünde bir arzu doğurmuyor.

⁷ Günümüzde UCLG-MEWA.

Citizens' Assemblies

Citizens' assemblies have the potential to play a key role in civil society's relations with local governments, in the determination of public policies and in the development of a basis for cooperation among civil society organisations. In the second half of the 1990s, citizens' assemblies first sprouted and spread throughout the country following the 1996 HABITAT II Summit, largely thanks to IULA-EMME's Local Agenda 21 project.⁷ The citizens' assemblies, which became mandatory within the scope of the new local government legislation adopted in 2004-2005 and are made uniform by a central regulation, have been losing their influence since then, but are still strategically positioned in terms of local governance. In Adana, for example, the citizens' council acts as a bridge between civil society and public administration, especially local governments, and carries out numerous collaborative projects that create diverse public benefits.

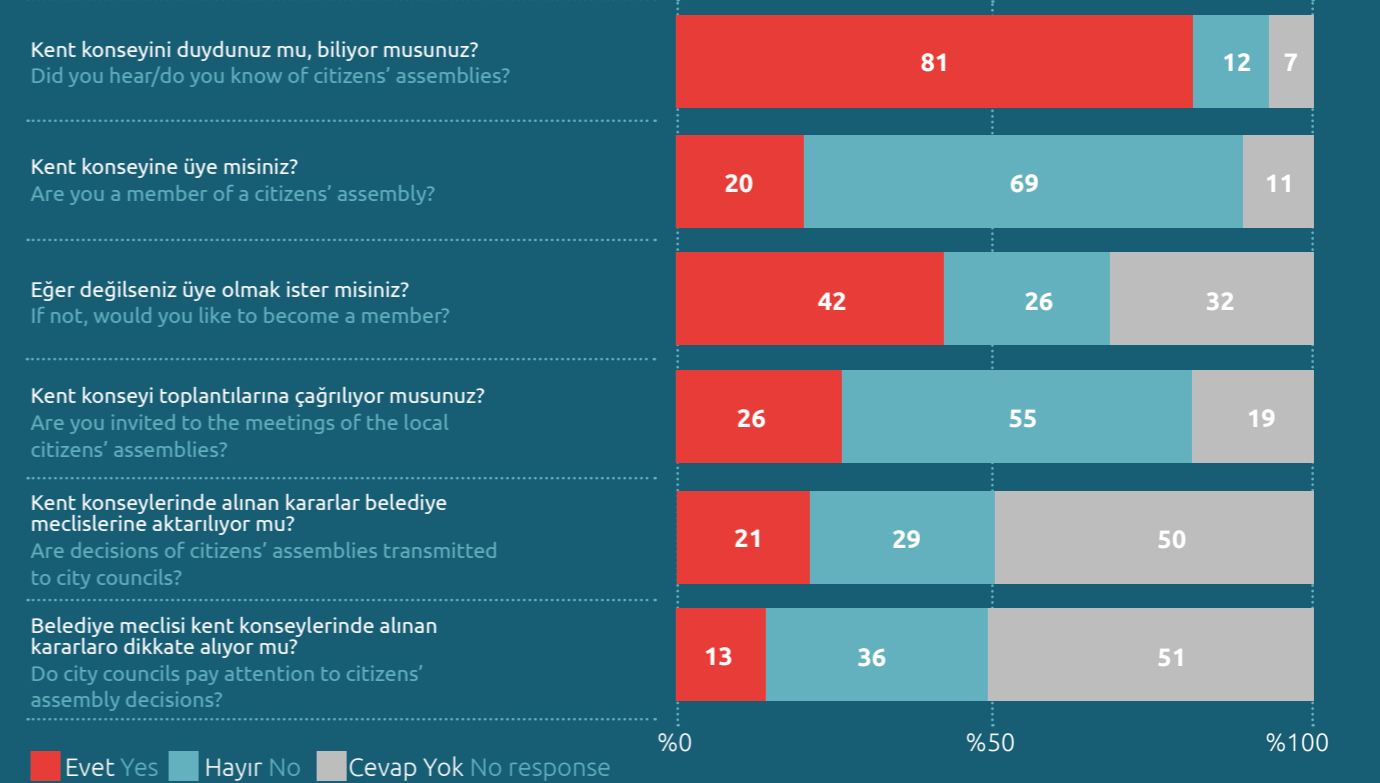
Looking broadly Turkey, the scenery is not identical to that of Adana.

As Figure 16 indicates, opinions on citizens' assemblies vary. 80% of the civil society representatives interviewed in the survey knew about citizens' assemblies, but only 20% of respondents were members of these assemblies. Within the non-member segment, only 40% expressed a desire to join the citizens' assembly. The reason behind this reluctance is evident in responses to questions about the impact of citizens' assembly decisions. Only two out of ten representatives think that the citizens' assembly decisions are passed on to the city council, and only about one-tenth consider these decisions to be taken into account by the city council. The conviction that the decisions of the citizens' assemblies have little effect on local governments hinders individuals' desire to join the assembly.

Kent konseyiyle ilişki

Relationship with the citizens' assembly

Şekil 16 Figure 16

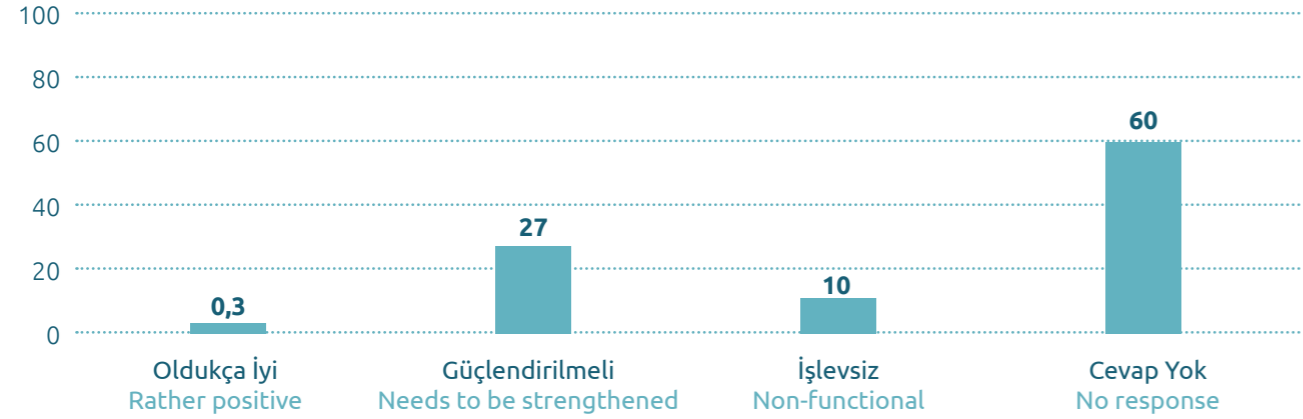


⁷ At present UCLG-MEWA.

Eğer üyeyseniz, kent konseyleri hakkındaki fikriniz nedir?

Şekil 17 Figure 17

If you are a member, what is your opinion about the citizens' assembly?



Üye olmayanların bu tereddütü üye olanlarda çok daha fazla belirginleşiyor. Üye olanların yüzde altmışı kent konseyi hakkında fikir beyan etmiyor. Oldukça iyi diyenlerin oranı yüzde üçü bile bulmuyor; dörtte biri konseylerin güçlendirilmesi gerektiğini düşünüyor. Her on üyeden biri konseyleri işlevsiz buluyor.

Saha çalışması bulguları da konseylerin yerel yönetim bağlamında yeteri kadar işlevsel olmadığına işaret ediyor. Örneğin Türkiye'nin mazisi en eskiye dayanan konseylerinden olan Yalova kent konseyinin yakın zamana kadar yaptığı başarılı çalışmaların artık süremediği görülüyor; yönetim kurulu toplanmıyor, çalışma grupları bir araya gelmiyor. Bu işlev kaybında konseylerin mali, mekânsal ve personel bakımından yerel yönetimlere bağımlı olması sebep olarak gösteriliyor. Belediyeye bu kadar bağlı bir yapının yerel politikalara dair eleştirel bir tutum alması haliyle söz konusu olamaz. Kaldı ki belediye başkanı da kendisine potansiyel rakip yetiştirecek bir işleyiş ve kadrolanmaya müsamaha göstermiyor.

Karşıyaka'da de kent konseyinin kurumsallıktan uzak bir biçimde konsey başkanının şahsi ilişkileri ile yönetildiği düşünülüyor. Başkan dahil konsey yönetiminin belediye başkanının tercihleri ile şekillendiğini çünkü konseyin sahip olduğu tüm imkânların belediyeden geldiği yadsınmıyor. Buna rağmen belediyenin konseye yaptığı katkıları yetersiz bulan ve bunların arttırılmasını savunan temsilcilerle de karşılaştık Karşıyaka'da. Sivil toplum ve yerel yönetim arasındaki ilişkilerin dağınık bir şekilde sadece kent konseyi üzerinden değil belediyenin farklı birimleri ile yürütülüyor olmasını bir sorun olarak görüp belediyelerde tüm ilişkilerin eşgüdümünü sağlayacak özel bir birimin kurulması da teklif edildi.

Ulusal bulguların değerlendirildiği toplantıda da ifade edildiği gibi böylesi bir birim sivil alan üzerinde belirleyici bir konum edinip, sivil toplumu daha bağımlı kılabilir. Konseylere dair bir düzenleme yapılması genelde kabul görüyor olsa da bunun Karşıyaka'da önerildiği gibi belediyede birimleşmesinden ziyade tabanla daha yakından ilişkilenebilir gerektiği düşünülüyor. Adana'da da ifade edilmiş olduğu gibi kent konseylerinin kurumsal olarak güçlendirilmesi mahalle ölçeğinde faal olmasından geçiyor olabilir. Sivil toplum kuruluşlarının rapor boyunca uzun uzun tartıştığımız kurumsal sıkıntıları sebebiyle kent konseylerinin daha işlevsel olabilmesi sivil toplumun ötesinde doğrudan yurttaşlarla ilişkilenebilirine bağlı gibi görünüyor.

Yenimahalle Belediyesi'nin 2018 yılında kurulan 'Kent Konseyi Gönüllüler Meclisi' bu yönde bir örnek olarak zikredilebilir. İlçeye gönüllü olarak hizmet etmek isteyen vatandaşlar için yeni ve demokratik bir yönetim aracı olarak tanımlanabilen bu meclis sivil toplum örgütleri, meslek kuruluşları ve ilçe sakinlerinin iş birliğine dayalı ortak bir anlayışta buluşturmaya amaçlıyor. Herhangi bir kamu kurumuna bağlı olmadan girilemeyen kent konseyi bünyesinde vatandaşların da söz sahibi olabileceği 'Gönüllüler Meclisi', ilçenin sorunlarının ve çözümlerinin konuşulabileceği bir platform olarak nitelendirilebilir. Böylesi doğrudan halka ulaşmayı sağlayıcı mekanizmalar sivil toplum içinde örgütlü olarak faaliyet göstermeyen yurttaşların da yerel yönetim süreçlerine katılmasını sağlayabilir. Aktif yurttaşlarla buluşan kent konseyleri ve dolayısıyla sivil toplum örgütleri de yerel yönetim süreçlerinde daha faal ve belirleyici olabilir.

These concerns of non-members become more evident among the members of citizens' assemblies. Sixty percent of the members do not express an opinion on the citizens' assembly. The rate of respondents who think that it functions "quite well" is below 3%, and one-quarter think assemblies should be strengthened. One-tenth of the members find the assemblies to be dysfunctional.

Field study findings also indicate that assemblies are not functional enough in the context of local governance. For example, in Yalova, which has one of the oldest in the citizens' assemblies in Turkey, the successful work of the assembly can no longer be sustained; neither the board of directors nor the working groups meet. Such a loss of function is attributed to the fact that councils depend on local governments for financing, space and personnel. When a body is so dependent on the municipality, it cannot take a critical attitude towards local policies. Moreover, the mayor does not tolerate a functioning assembly that could produce a potential competitor.

In İzmir, interviewees consider the citizens' assembly to be governed by the personal relations of the chairman of the assembly, which is far from professional. It is commonly thought that the assembly administration, including the chairman, is determined by the mayor because the assembly depends wholly on the municipality. In spite of this, in İzmir municipal representatives indicated that they found the municipal contributions to the council insufficient and advocated for their increase. It was proposed by representatives that relations between civil society and local government be carried out not only through the citizens' assembly but also through different units of the municipality.

As stated in the final roundtable, during which our national findings were discussed, such a unit could take a decisive position in the civil sphere and render civil society less independent. Although it is generally accepted that assemblies are a necessary component of governance reform, they should be more closely linked to the grassroots, rather than becoming a unit of the municipality, as was suggested in Karşıyaka. In Adana, representatives stated that the institutional strengthening of the citizens' assemblies may be due to their activity at the neighbourhood level. Citizens' assemblies can be more functional due to the institutional problems of non-governmental organisations, but this depends on the direct involvement of citizens beyond civil society.

The "Volunteers Assembly of the Citizens' assembly" in Yenimahalle, established in 2018, provide an example of in this direction of change. This assembly, which can be defined as a new and democratic governance tool for citizens willing to serve the district voluntarily, aims to create a common understanding based on the cooperation of civil society organisations, professional organisations and residents. The "Volunteers Assembly" in which one cannot participate without being connected to any public institution, is a platform where the problems of the district and their potential solutions are discussed. Such mechanisms of direct public access can also ensure that citizens who are not actively involved in civil society participate in local governance processes. Citizens' assemblies, and therefore non-governmental organisations, which bring together active citizens can also be more engaged and decisive in local governance processes.

Sonuç ve Öneriler

“Daha Demokratik Bir Yerel Yönetişim İçin Sivil Toplumun Güçlendirilmesi” yolunda farklı kentlerde gerçekleştirilen saha çalışması ve ülke genelini temsilen yürütülen anket çalışmasının bulguları ışığında yerel yönetişimin hayata geçirilebilmesine dair gözlemlerimizi rapor boyunca aktardık. Çalışmanın başında ortaya koyduğumuz hipotezin doğrulandığını düşünüyoruz: Yönetişimin hayata geçirilmesi farklı aktörler arasındaki ilişkilerin niteliği kadar bu paydaş aktörlerin kendi yapı ve işleyişlerinin durumu ile de ilgilidir. Bir üçgen metaforuna başvurarak kenarlar kadar köşelerin de belirleyici olduğunu öne sürmüştük.

Rapor boyunca paylaştığımız bulgular bu savımızı doğrular nitelikte. Karar süreçlerine katılması amaçlanan yerel yönetimlerin bunu zorlaştıran opak ve merkezi bir işleyişe sahip olduğunu ve sivil topluma karşı görece olumsuz yargılar taşıdığını anlıyoruz. Bu olumsuz yargı kağıt üstünde çok da sorunlu olmayan yasal düzenlemelerin kamu idareciler tarafından keyfi olarak sivil alanı zora sokucu bir tarzda yorumlanması sonucunu doğuruyor.

Sivil toplumun kendi içinde de yurttaş örgütlenmelerinin önemli bir kısmını dışarıda bırakan bir bakışa sahip olduğunu fark ediyoruz. Yönetişim alanında aktif olan örgütlenmeler de çalışmalarını diğer kuruluşlar ve genel olarak kamuoyu ile paylaşacak iletişim becerilerinden ve kurumsal kapasiteden yoksun görüyorlar. Bu zorlukları aşacak mali kaynaklardan yoksun olmaları onların yönetim süreçlerinde faal ve etkili olmalarını da engelliyor. Kendi aralarındaki iş birliği zeminlerinin yeteri kadar gelişmiş olmaması ve kent konseylerinin de bu amaca yönelik olarak işlevsel kılınamamış olması sebebiyle sivil alanda dikkat çekilen sorunları aşmayı sağlayacak bir dayanışma ortamı yaratılmıyor.

Ezcümle yerel yönetişimin kalitesi kimin hangi sürece nasıl katılacağından ziyade bu katılımı mümkün kılacak kapasite ve iş birliklerine ulaşmakla ilgili gibi duruyor. Bunu sağlamaya yönelik olarak da aşağıdaki öneriler öne çıkıyor:

1. Yerel yönetimlerin işleyişinin yeteri kadar şeffaf olmadığı toplantı gündemlerine, karar süreçlerine ve kabul edilmiş politika ve planlara dair bilgilendirme kanallarının yetersizliği genel kabul gören bir tespit. Katılımın ilk aşaması olan bilgiye erişimi kolaylaştıran dijital kanalların kurulması gerekiyor.
2. Yardım temelli olarak kümelendirilen ya da okul aile birlikleri gibi tartışılarda yer bile verilmeyen sivil toplum birliklerinin katılımcı demokrasi pratiklerinde yer alması için teşvik, bilgilendirme ve kapasite geliştirme politikaları geliştirilmeli.
3. Sivil toplum kuruluşlarının yaşadığı sıkıntılarda bürokrasinin kanunları farklı yorumlayışı sebebiyle ortaya çıkan uygulama farklılıkları da etkili. Bu yüzden ilgili mevzuat sadeleştirilmeli ve mevcut olanların ruhu ve kapsamına dair eğitimler düzenlenmeli.
4. Sosyal medya temel mecra olmuş ama bunun algoritması yüzünden her iletiyi göremeyebiliyoruz. Kişi, kurumu değil belli temaları takip edip, spesifik seçkiler yapacak filtreleme ve bilgilendirmeye dayanan özel bir dijital platform geliştirilebilir.
5. Nitelikli insan kaynağından mahrum sivil toplum örgütlerinin mali kaynakları ve dolayısıyla da faaliyet alanları çok dar kalıyor. Genç ve proje hazırlama ve gerçekleştirme konusunda daha aktif kesimlerin sivil toplum çalışmalarında yer almasını özendirici bilgilendirme ve mükafatlandırma mekanizmaları hayata geçirilebilir.
6. Kurumsallaşma için gerekli raporlama ve arşivleme pratiklerini kolaylaştırıcı dijital kaynaklar, şablonlar ve araçlar geliştirilip, derneklerin kullanımına sunulabilir. Bu sayede daha şeffaf ve güvenilir bir işleyişe kavuşacak örgütlere yönelik maddi katkılar ve gönüllü katılımı da teşvik edilmiş olur.

Conclusion and Suggestions

In light of the findings of the field survey conducted in different cities with the aim of “Strengthening Civil Society for a More Democratic Local Governance” and the survey conducted throughout the country, this report presented our observations on the implementation of local governance. We think that the hypothesis put forth at the beginning of the study is confirmed: the implementation of governance is not only related to the quality of the relations between different actors but also to the condition of those actors’ structure and functioning. Using a triangular metaphor, we argued that edges as well as corners are critical.

Our findings throughout the report confirm this argument. We understand that local governments have an opaque and centralized operation mechanism that impedes civil society’s involvement in decision-making, and that local government actors have negative attitudes toward civil society. This negative perception results in arbitrary interpretations of legal arrangements by public authorities, which may appear to be unproblematic on paper but that play out in a manner that disrupts in civil society.

We realize that civil society also has a role that is exclusionary to a significant subset of citizen organisations. Organisations that are active in the field of governance lack the communication skills and institutional capacity necessary to share their work with other organisations and the general public. The lack of financial resources to overcome these difficulties also prevents CSOs from being active and effective in governance processes. Since the cooperation grounds between CSOs are not sufficiently developed and the citizens’ assemblies are not functional for the purpose of civil society cooperation, a solidarity environment cannot be created to overcome the problems the shortcomings of the civil sphere.

In essence, the quality of local governance seems to concern the capacity and cooperation that enables participation, rather than about the identity of the participants in that process. In order to achieve improved capacity and cooperation, we make the following policy recommendations:

1. The inadequacy of information channels on meeting agendas, decision-making processes and adopted policies and plans, where the functioning of local governments is not transparent enough, is evident. Digital channels explicitly intended to facilitate access to information, which is the first stage of participation, should be established.
2. Encouragement, information and capacity-building policies should be developed in order to include charitable non-governmental associations and those that are currently not even taken into consideration, such as teacher-parent associations.
3. Difficulties experienced by non-governmental organizations are also influenced by the differences in practices that arise from the differential interpretation of relevant laws by the bureaucracy. Therefore, the current body of law that regulates civil society should be simplified and trainings should be given on its spirit and scope.
4. Social media has become the main medium of information exchange for associations, but due to its algorithms, its posts may not reach the relevant stakeholders. A special digital platform with a specific filtering and information disseminating basis to make specific selections instead of simply following an individual or an organisation should be developed.
5. Non-governmental organisations lack both financial resources and qualified human resources, which narrows their field of activity. Information and reward mechanisms should be implemented to encourage the participation of young and more active groups in civil society activities.
6. Digital resources, templates and tools that facilitate reporting and archiving practices for professionalization can be developed and made available to associations. In this way, financial contributions and voluntary participation for organisations to achieve more transparent and reliable operations can be encouraged.

7. Mali sıkıntılarının kamu kurumlarıyla bağımlılık ilişkisine girilmesine sebep oluyor olmasını engellemek için sivil toplum örgütlerinin kendi aralarında ortaklıklar kurması bilgi ve imkân paylaşım olanakları ile teşvik edilebilir.
8. Kent konseylerinin yerel yönetimde daha belirleyici olabilmesi için örgütlü yapıların haricinde doğrudan halka ulaşmaları gerekiyor. Bunun için yurttaşların

- yerel gündemden haberdar olması, politika belirleme süreçlerinden bilgi sahibi olması için dijital bilgilendirme kanallarının güçlendirilmesi gerekir.
9. Yukarıdaki politika önerilerinin çoğu dijital dolayısıyla esnek, ekonomik, güncel ve erişilebilir bir platformda bir araya gelebilir gibi gözüküyor. Dolayısıyla tüm önerilere hitap eden böylesi bir aracın tasarlanması, hayata geçirilmesi öncelikli bir politik hedef olarak ortaya çıkıyor.

Son Söz

Sivil toplum ve belediyeler isterse, teknoloji yardım edebilir

Dr. İtir Akdoğan

TESEV Araştırma Direktörü

Demokratik yönetim açısından bakınca sivil toplum ve belediyenin en anlamlı iş birliği kentin sorunlarını birlikte tespit edip, çözümleri birlikte geliştirmek üzerine olan iş birliğidir. Bunun için her iki tarafın da öncelikle fikren buna hazır olmaları gerekir. Ardından bu tip bir iş birliği için gereken bilgi ve becerileri kazanmalıdırlar. Son olarak ise bu iş birliğini kolaylaştıracak bir araca ihtiyaçları vardır. Öngörüldüğü üzere, Ulaş Bayraktar'ın sivil toplum – belediye iş birliği analizi ve önerileri çerçevesinde, projenin bir sonraki aşamasında TESEV, proje ortaklarıyla birlikte, bu iş birliğini kolaylaştıracak bir dijital katılım aracı geliştirecektir.

Bu dijital katılım aracını, bilgiye erişim ve sivil toplum – belediye etkileşimine kısıtlı da olsa alan açmaya çalışan belediye web sitelerinden ayırtıran önemli özellikleri olacaktır. Bu araç, birlikte planlama, birlikte çalışma ve izleme ve değerlendirme olanakları sunacaktır. Halen belediyeler 5 yıllık stratejik planlarını ve yıllık faaliyet raporlarını web sitelerinde yayınlamakla yükümlüdürler. Bu yeni araçta stratejik planın interaktif sunumuyla sivil toplum örgütlenmeleri hedef, alt hedef, gösterge ve faaliyetleri şeffaf ve anlaşılabilir bir şekilde bulabilecekler. Uzmanlık ya da ilgi alanlarındaki hangi faaliyeti belediye ile birlikte gerçekleştirmek isterlerse o faaliyetle ilgili önerilerini doğrudan bu araç üzerinden belediyeye iletebilecekler. Önerilerin şeffaf kriterlerle değerlendirilmesi ardından, sivil toplum örgütlenmeleri ve belediyeler ilgili faaliyeti birlikte planlayıp, gerçekleştirebilecekler ve sonucunu yine bu araçta

paylaşabilecekler. Bu yolla izleme ve değerlendirme için de şeffaf, anlaşılabilir ve teşvik edici bir iletişim kurabilecekler.

Böylelikle bir yandan belediyelerin üzerindeki faaliyetlerin tümünü tek başına gerçekleştirme ve sorun ve kısıtlamaları yurttaşla paylaşamama yükü azalırken, diğer yandan sivil toplum örgütlenmeleri halen çoğunlukla lojistik destekle sınırlı iş birliği alışkanlıklarından sıyrılıp demokratik rollerine kavuşabilecekler. Şeffaflığı, hesap verebilirliği, katılımı ve izleme ve değerlendirmeyi kolaylaştırabilirdiği sürece, bu dijital araç, projenin amacı olan daha demokratik bir yerel yönetim için sivil toplumun (ve belediyenin) güçlenmesine katkı sağlayabilecek.

Bu dijital katılım aracının tasarlanacak olması, sayılan işlevlerinin teknolojik boyutta bu tasarıma eklenmesi, elbette yukarıdaki iyimser tablonun gerçekleşmesi için yeterli değil. Her iki tarafın da bu sorumluluğu almaya hazır olması, aracı sahiplenmesi ve aktif olarak kullanması şartıyla, teknoloji daha demokratik bir yerel yönetimi kolaylaştırabilir.

Yeni dijital aracı ilk aşamada projenin 10 hedef kentindeki sivil toplum örgütlenmeleri ve belediyeler kullanabilecek. Şimdiden, proje dışından, araca dahil olmayı talep eden belediyelerin olması ise bu aracın gelecekte daha demokratik bir yerel yönetim için model olabilmesi yolunda umut veriyor.

7. Civil society organizations should be encouraged to share information and opportunities and to cooperate with each other in order to prevent CSOs from entering into a dependency relationship with public institutions because of their financial difficulties.
8. In order to be more decisive in local governance, citizens' assemblies need to reach the public directly, outside the organised structures. To this end, digital

- information channels should be strengthened in order to make citizens aware of the local assembly agenda and to inform them of policy-making processes.
9. Most of the above policy recommendations can be combined in a digital, therefore flexible, economic, up-to-date and accessible platform. Therefore, the design and implementation of such a tool addressing all proposals emerges as a priority political goal.

Afterword

If civil society and municipalities are willing, technology can help

Dr. İtir Akdoğan

TESEV Research Director

From a perspective of democratic governance, the most meaningful cooperation between civil society and municipalities is one that is built around the common goal of identifying, and developing solutions for the city's problems. For this to work, both sides must be mentally prepared to cooperate from the get-go. Next, they must acquire the know-how and the skillset needed for cooperation. Finally, they will need a tool to facilitate collaboration. As predicted, Ulaş Bayraktar's analysis of existing CSO - public sector partnerships emphasizes the need for, and describes the specifics of such a tool. TESEV's next step in this project will be the development –in collaboration with its project partners– of a digital tool for participation in the policy process.

While it is true that municipalities often attempt to promote access to information and open up space for CSO-municipality engagements through certain platforms such as their websites, a set of qualities will render our digital policy tool distinct from all other efforts. This tool will present opportunities for co-planning, collaboration, and monitoring and evaluation. Municipalities are currently required by law to publish their five-year strategic plans on their websites. In the new digital tool, CSOs will find interactive representations of these strategic plans in a transparent and accessible format where goals and sub-goals, indicators, and activities will be clearly laid out. If CSOs would like to cooperate with municipalities in carrying out an activity (that they have expertise in) from the municipality's strategic plan, they will be able to make offers for potential partnerships through the digital tool. After transparent assessment of offers, CSOs and municipalities will be able to plan

and collaborate on the proposed activity, and present the results, again, through the digital tool. This will promote transparency and accessibility in the dialogue on monitoring and evaluation, as well.

On the one hand, this tool will take some burden off the shoulders of municipalities who currently have to carry out all activities using their own resources and who currently struggle to explain issues and constraints they face to the general public. On the other hand, the tool will incentivize CSOs and municipalities to build partnerships serving democratization goals, instead of currently common forms partnerships that are often limited to CSOs asking municipalities for the provision of resources they need. As long as it facilitates transparency, accountability, participation, monitoring and evaluation; the digital tool will serve well towards the main task of this project which is to empower civil society (and municipalities) for a more democratic local governance.

The availability of a digital tool alone will not suffice to make real the optimistic descriptions presented above. Both sides must be ready to take responsibility; willfully adopt, and actively use the digital tool in their conduct. Only then technology will be able to facilitate a more democratic local governance.

At the initial stage, the digital policy tool will be made available to municipalities and CSOs based in the ten provinces included in this project. The fact that other municipalities are already asking to be included in the initial application phase of the digital tool gives us hope about the future of this tool and its potential to serve as a model for a more democratic local governance.

Yazar ve Yerel Uzmanlar

Yazar

Ulaş Bayraktar

Galatasaray Üniversitesi Kamu Yönetimi mezunu Ulaş Bayraktar yüksek lisans ve doktora çalışmalarını Paris Siyasal Bilgiler Enstitüsü'nde tamamladı. 29 Nisan 2017 KHK'sı ile kamudan kamuya ihraç olana kadar Mersin Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü'nde öğretim üyesi olarak çalışan ve ağırlıklı olarak yerel yönetimler, kentsel siyaset, kamu politikaları ve müşterekler siyaseti alanlarında araştırmalar ve yayınlar yapan Bayraktar o tarihten beri Kültürhane'nin kurucu ortaklarından ve çalışanlarından biri olarak bildiği işi farklı bir biçimde sürdürmeye çalışıyor.

Yerel Uzmanlar

Arzu Şahin

Lisansını Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Fransızca Kamu Yönetimi Bölümü'nde tamamlamıştır. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Yapı Sosyal Değişme programında Yüksek lisans derecesini almıştır. Şu an Galatasaray Üniversitesi İletişim Fakültesi, Medya ve İletişim Çalışmaları Doktora Programı'nda ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü, Sosyoloji Doktora Programı'nda öğrenciliği devam etmektedir. 2009-2011 yılları arasında Türkiye Yerel Gündem 21 Programı'nda Kadın Çalışmaları Kolaylaştırıcısı, 2011-2012 yıllarında The Global Fund for Cities Development (FMDV)'da Türkiye Temsilcisi olarak görev yapmıştır. 2011-2017 yılları arasında da İstanbul Üniversitesi Yayınlar Koordinatörlüğü'nde Akademik Yayın Uzmanı olarak çalışmıştır. 2018 yılından beri Köy Okulları Değişim Ağı (KODA) derneğinde İzleme ve Değerlendirme çalışmalarını yürütmektedir. Fransızca, İngilizce ve İspanyolca bilmektedir.

Canan Gönüllü Taşkesen

1986 yılında Denizli'de doğmuştur. İlk, orta ve lise eğitimini Denizli'de tamamladıktan sonra üniversite eğitimini lisans, lisans yüksek ve doktora dereceleriyle birlikte Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nde almıştır. 2010-2011 yılları arasında MEB'e bağlı çeşitli okullarda rehber öğretmen olarak görev yapmıştır. 2013 yılında Burdur Mehmet Akif Ersoy

Üniversitesi Çavdır Meslek Yüksekokulu Sosyal Hizmet ve Danışmanlık bölümünde öğretim görevlisi olarak göreve başlamıştır. Doktora eğitimini tamamladıktan sonra ise Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nde öğretim üyesi olarak meslek hayatını devam ettirmiştir. Halen bu birimde görev yapmaktadır. Akademik çalışmalara ek olarak birçok sosyal sorumluluk projesinde yer almaktadır.

Candaş Can

Candaş Can, 1987 yılında Adıyaman-Gölbaşı'nda doğdu. İlk ve orta öğrenimini Sinop'ta tamamlayan Can, 2009 yılında Pamukkale Üniversitesi Kamu Yönetimi bölümünden mezun oldu. 2013 yılında Sakarya Üniversitesi'nde Siyasal ve Sosyal Bilimler alanında yüksek lisans eğitimini, 2017 yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kamu Yönetimi alanında doktora eğitimini tamamladı. 2013 yılından beri Sinop Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi akademik kadrosunda görev yapmaktadır. Temel çalışma konuları, siyasal düşünceler ve siyaset sosyolojisi disiplinleri içerisinde yer almaktadır.

Derya Altun

Feminist ekonomisttir. Dokuz Eylül Üniversitesi İktisat bölümü mezunudur. Aynı üniversitede Genel İktisat Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisansını sivil toplum örgütleri üzerine hazırladığı tezle yapmıştır. Ege Üniversitesi Uygulamalı Sosyoloji Ana Bilim Dalı'nda başladığı yüksek lisans eğitimini yarım bırakmıştır. Doktorasını Ege Üniversitesi İktisat Ana Bilim Dalı'nda yerel yönetimlerde toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme konusunda yapmıştır. Kısa bir süreliğine University of Essex (UK)'te misafir doktora öğrencisi olarak çalışmalar yapmıştır. Toplumsal cinsiyet, yerel yönetimler, kalkınma, sivil toplum, göç akademik çalışma alanlarıdır ve bu alanlarda bildiri, makale ve kitap çalışmaları vardır. Yerel ve ulusal çok sayıda derneğin üyesidir. Halen, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nde ekonomist olarak görev yapmaktadır.

Author and Local Experts

Authors

Ulaş Bayraktar

Ulaş Bayraktar graduated from the Department of Public Administration at Galatasaray University and completed his MA and PhD degrees at the Paris Institute of Political Studies. He was discharged from his duty as an assistant professor in the Department of Public Administration at Mersin University with the decree-law dated April 29, 2017. His research interests mainly include local administrations, urban politics, public policies, and collective politics and he has some publications about these topics. After his discharge, he continues to do what he knows best in a different way as the co-founder and an employee of Kültürhane.

Local Experts

Arzu Şahin

She completed her bachelor's degree in the Public Administration Department (French) of the Faculty of Economics and Administrative Sciences at Marmara University. Then, she received her master's degree in the Social Structure of Social Change Program from the Institute of Social Sciences at Istanbul University. Now, she studies both in the doctoral program in Media and Communication Studies in the Faculty of Communication at Galatasaray University and the doctoral program of Sociology in the Faculty of Letters, Department of Sociology at Istanbul University.

Between 2009 and 2011, she served as the Women Studies Facilitator for the Turkey Local Agenda 21 Program, then she performed as the Turkish Representative of The Global Fund for Cities Development (FMDV) from 2011 to 2012. Between 2011 and 2017, she worked as the Academic Publishing Expert in the Publications Office of Istanbul University. Şahin has been continuing her Monitoring and Evaluation studies with Rural Schools Transformation Network (KODA) since 2018. She speaks French, English and Spanish.

Canan Gönüllü Taşkesen

She was born in Denizli in 1986. Having completed her primary, secondary and high school education in Denizli, she received her BA, MA and PhD degrees from the Sociology Department at Süleyman Demirel University in Isparta.

She served as a school counselor for several schools of the ministry of national education between 2010-2011. Then, she started to work as a lecturer in the Department of Social Services and Consulting at Mehmet Akif University Çavdır Vocational School in Burdur in 2013. After completing her PhD degree, she continued to serve as the assistant professor in the Sociology Department of the Faculty of Arts and Sciences at Mehmet Akif Ersoy University. She still works in the same department.

Candaş Can

Candaş Can was born in Gölbaşı, Adıyaman in 1987. Having completed his primary and secondary school education in Sinop, he graduated from the Department of Public Administration at Pamukkale University in 2009. He received his master's degree in Political and Social Sciences from Sakarya University in 2013 and his PhD degree in Public Administration from Ondokuz Mayıs University in 2017. He has been working as an academician of Political Science and Public Administration at Sinop University since 2013. He mainly researches on political thought and political sociology.

Derya Altun

She is a feminist economist. She graduated from the Department of Economics at Dokuz Eylül University. She completed her master's degree in the Department of General Economics at the same university with her thesis on civil society organizations. She left her MA study in the Department of Applied Sociology at Ege University without a degree. She completed her PhD in the Department of Economics at Ege University and researches on gender-responsive budgeting in local administrations. For a short time, she did research as a guest PhD student at the University of Essex in the UK. Her research interests include gender, local administrations, development, civil society, and migration. She has papers, articles, and books in the relevant fields. She is a member of many local and national associations and continues to work as an economist for Izmir Metropolitan Municipality.

Eren Çağdaş Bilgiç

Eren Çağdaş Bilgiç 1989 yılında Ankara'da doğdu. 2013 yılında Bilkent Üniversitesi Kentsel Tasarım ve Peyzaj Mimarisi Bölümü'nden mezun oldu ve İstanbul Teknik Üniversitesi Şehir Planlama Lisansüstü Programı'nı "Ekolojik dayanıklılığa bir araç olarak 'havza koruma planları'" konulu teziyle bitirdi. Halen ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama doktora programında eğitimine devam ediyor. Eğitimleri ve akademik çalışmaları sırasında ekoloji/kentsel planlama alanında çalışmalar yapan, konferans bildirileri sunan ve çeşitli ödüller alan Eren Çağdaş Bilgiç, mezuniyetinden sonraki üç yıl özel sektördeki deneyiminin ardından akademik çalışmalara ve projelere yöneldi. Eren Çağdaş Bilgiç şu anda Atılım Üniversitesi Mimarlık Bölümü'nde sözleşmeli/yarı-zamanlı öğretim görevlisi ve TEPAV (Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı)'nda danışman olarak bulunmaktadır.

Funda Suran

Gaziantep doğumlu olan Funda Suran, ilk, orta ve Lise eğitimini Gaziantep'te tamamlamıştır. Dokuz Eylül Üniversitesinden (Uluslararası İktisat bölümünden) birincilikle mezun olmuştur. Garanti Bankası ve Esbank'ta kambiyo uzmanı olarak görev yapmıştır. 1992 yılında bankacılık hayatına son vererek, bir ortakla beraber kendi dış ticaret firmalarını kurmuştur. 2002-2010 arasında Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin yararlanıcısı olduğu, Avrupa Birliği tarafından finanse edilen Avrupa Birliği İş Geliştirme Merkezleri'nden Gaziantep şubesinin Direktörü olmuştur. Ekonomi Bakanlığı-Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın yürüttüğü Ulusal Kümelenme Projesi ve 2023 GAP Rekabet Edilebilirlik Planlarının hazırlanmasında aktif görev almıştır. İki dönem TOBB -Gaziantep Kadın Girişimciler Kurulu Başkan Yardımcılığı yapan, Funda SURAN halen Gaziantep Kadın Girişimciler Derneği Başkanlığı ve Gaziantep Kent Konseyi Kadın Meclisi Başkanlığı görevini yürütmektedir.

İsmail Güneş

İsmail Güneş 1967 doğumludur. Çukurova Üniversitesi İngilizce İktisat bölümünde Lisans, Ç.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalında Yüksek Lisans, Ç.Ü. ve Marmara Üniversitesinde İktisat doktorasını tamamladı. Yerel yönetimler, Bütçe, Stratejik Planlama, Sivil Toplum Kuruluşları, Spor Ekonomisi, Göç ve Ekonomik etkileri

konularında çalışmalar yaptı. Adana Kent Konseyi'nde Onur Kurulu Üyesi, Yürütme Kurulu Üyeliği (2016-2019), Engelli Meclisi Projelerden sorumlu Yönetim Kurulu Üyeliği (2013-2019) ve Göç ve Mülteci Meclisi Başkanlığı yaptı. Kent Konseyleri Birliği Akademik Danışmanlığı, Bedensel Engelliler Spor Federasyonu Eğitim Kurulu Üyeliklerinde bulundu. 2009 ve 2013 Yıllarında Tekerlekli Sandalye Basketbol Avrupa ve Dünya Şampiyonaları Genel Koordinatörlüğü yaptı. Ka-Der Yerel Siyaset Okulu ve Birleşmiş Milletler Türkiye'de Siyasi Liderlik ve Siyasi Katılımda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Projeleri kapsamında eğitimler verdi. 2014 Yılında kaleme aldığı "Hasta çalışan El Ele Engelsiz Hastaneler" projesi Ulusal Sağlıkta Kalite ve Güvenlik Ödülleri kapsamında Jüri Özel Ödülü alırken, 2016 yılında Uluslararası Kent Konseyleri Kongresinde Dezavantajlı Grupların Kente Entegrasyonu dalında en iyi uygulama ödülü "Engelsiz Adana" adlı çalışmasına verildi.

Önder Cırık

1979 yılında Mersin'de doğdu. 1998 yılında İçel Anadolu Lisesi'nden mezun olduktan sonra Ege Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü'nü kazandı. Üniversite yıllarında başlamış olduğu kuşgözlemcilik hobisi sayesinde bambaşka bir kariyerin peşine takıldı. Yurtdışında katıldığı çeşitli eğitim ve stajlardan sonra 2005 yılında Bilgi Üniversitesi Sivil Toplum Eğitim ve Yönetim Sertifika Programı'na dahil oldu. 10 yıl boyunca Türkiye'de doğa koruma, çevre eğitimi ve yaban hayat araştırma üzerine çalışan sivil toplum ve kamu kuruluşlarında proje yöneticiliğinin yanında bazı AB projelerinde uzmanlıklar yaptı. Doğu Karadeniz Bölgesi, Kars, Ardahan, Iğdır, Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve Van Gölü Havzası başta olmak üzere Türkiye'nin birçok bölgesinde doğa koruma, sürdürülebilir kalkınma, turizm, biyokültürel turizm ve yaban hayat araştırmaları üzerine çalıştı. Daha sonra tecrübelerini, birikimlerini, gördüklerini, duyduklarını, yaşadıklarını doğa belgeselciliğine aktardı. DEKAMER – Deniz Hastanesi, Bozayının İzinde Sarıkamış, Sulak, Dört Rengin Diyarı Kars isimli doğa belgesellerinin metin yazarlığını yaptı. Halen Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde birçok turizm tanıtım ve markalaşma projesinde turizm marka ve seyahat danışmanı olarak çalışmakta, sivil toplum alanında çeşitli sivil toplum kuruluşlarına destek vermektedir.

Eren Çağdaş Bilgiç

Eren Çağdaş Bilgiç was born in Ankara in 1989. He graduated from the Department of Urban Design and Landscape Architecture at Bilkent University in 2013. He completed his MA in Urban Planning at Istanbul Technical University with a thesis on "basin conservation plan" as a tool for ecological resilience. He continues his education in the doctoral program of City and Regional Planning at METU. During his education and academic studies, he did research on ecology and city planning, delivered conference papers and received various awards. Eren Çağdaş Bilgiç focused on academic studies and projects after working in the private sector for three years following his graduation. Currently, Eren Çağdaş Bilgiç works as a contractual/part-time instructor in the Department of Architecture at Atılım University and as a consultant for the Economic Policy Research Foundation of Turkey (TEPAV).

Funda Suran

Born in Gaziantep, Funda Suran received her primary, secondary and high school education in the same city. She graduated ranking first in class from the Department of International Economics at Dokuz Eylül University. She worked as a cambist for banks such as GarantiBank and Esbank. In 1992, she left her career in banking and co-founded a foreign trade company. She became the Director of Gaziantep Branch of EU Business Development Center, funded by EU and whose beneficiary is the Union of Chambers and Commodity Exchanges of Turkey (TOBB) between 2002 – 2010. She had an active role in the preparation of the National Clustering Project and 2023 GAP Competitiveness Action Plans led by the Undersecretariat of Foreign Trade of the Ministry of Finance. Having worked as the TOBB Gaziantep Women Entrepreneurs Council Vice President for two terms, Funda Suran is now the president of Gaziatep Women Entrepreneurs Association of Turkey (KAGIDER) and president of the Women Assembly of Gaziantep City Council.

İsmail Güneş

İsmail Güneş was born in 1967. He received his BA degree from the Department of Economics (English) at Çukurova University and MA degree from the Department of Finance in the Institute of Social Sciences at the same university. He completed his PhD degree in the Department of Finance at both Çukurova and Marmara University. He researched Local administrations, Budget, Strategic planning, CSOs, Sports Economics, Migration and its Economic

impacts. For the Adana City Council, he worked as an honorary board member (2016-2019), a member of the board of directors responsible for the projects of Disabled People's Assembly (2013-2019) and president of Migration and Refugees Assembly. He also served as the academic consultant for the Union of City Councils and a member of the education committee of Sports Federation for Persons with Physical Disabilities. Between 2009 and 2013, he worked as the general coordinator of the Wheelchair Basketball European and World Championships. He gave training on Political Leadership and Gender Equality in Political Engagement in the Association for Supporting Women Candidates (KA.DER) and UN in Turkey. In 2014, he won the jury's special award of Quality and Safety in National Health Awards with his project "Hospitals Without Obstacles with Patients and Hospital Staff Hand in Hand". Also, he was granted the best practice award in the Integration of Disabled People to the City with his "Adana Without Obstacles" project in the International Congress of City Councils in 2016.

Önder Cırık

He was born in Mersin in 1979. After his graduation from İçel Anatolian High School in 1998, he got into the Department of Business Administration in the Faculty of Economics and Administrative Sciences at Ege University. During his undergraduate education, he took an interest in birdwatching and he found himself on a different career path. After he joined various training and internship programs abroad, he attended the Education and Management of Civil Society Certificate Program at Bilgi University in 2005. He worked as a project manager for many CSOs and public institutions conducting projects on nature protection, environmental education, and researching wildlife, and also as an expert for some EU projects for 10 years. He did research on environmental protection, sustainable development, tourism, bio-cultural heritage tourism, and wildlife research in mainly Kars, Ardahan, Iğdır, Eastern Black Sea Region, Southeastern Anatolia Region, and Lake Van Basin. Later, all his experience, knowledge, what he saw, what he heard, and what he lived turned into nature documentaries. He is the copywriter of some documentaries of Sea Turtle Research, Rescue and Rehabilitation Center (DEKAMER): Sea Hospital, Sarıkamış on the Track of Brown Bear, Kars: The Land of Four Colors. He still serves as a tourism branding and travel consultant in many tourism promotion and branding projects in different parts of Turkey and supports some CSOs.

Özge Gürbüz

2009 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nden mezun oldu. 2013 yılında University College London'da Kentsel Çalışmalar Bölümü'nden yüksek lisans derecesini aldı. Araştırma alanları arasında kentsel siyaset, kentsel ekonomi, kültürel coğrafya ve kent sosyolojisi bulunmakta olup; 2015 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi Şehir Planlama programında başladığı doktora eğitimine devam etmektedir.

Zehra Yılmaz

Dr. Zehra Yılmaz Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde Doktor Öğretim Görevlisi olarak çalışmaktadır. 2013 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden doktora derecesini aldı. 2010 yılında Georgetown Üniversitesi'nde 1 yıl doktora araştırmasını sürdürdü. Müslüman kadın hareketi, İslamcı feminizm ve mülteci kadınlar konuları üzerine çeşitli dergilerde ve derleme kitaplarda yayınlanmış makalelerinin dışında, yazarın 2015 yılında İletişim Yayınları tarafından basılan "Dişil Dindarlık: Türkiye'de İslamcı Kadın Hareketi'nin Dönüşümü" başlıklı bir kitabı da bulunmaktadır. Akademik çalışmalarının yanı sıra ulusal ve uluslararası kurumların desteklediği çeşitli araştırma projelerinde görev almıştır. Türkiye'de Din Hizmetleri ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Projesi'nde (Koç Üniversitesi Kadın Araştırmaları Merkezi) araştırmacı, Din Hizmetlerine Erişimde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Haritalama ve İzleme Çalışması'nda (CEİD 2018, TC Avrupa Birliği Bakanlığı) Uzman ve Van ili Kadın ve Çocuk Sığınmacı/ Mülteci Danışmanlık ve Rehberlik Merkezi Projesi'nde (Yaka-Koop, AB Hibe Programı) saha araştırması yürütücüsü olarak çalışmıştır.

Özge Gürbüz

Özge Gürbüz graduated from the Department of Urban and Regional Planning at Mimar Sinan Fine Arts University in 2009. She received her master's degree in the Urban Studies at the University of College London (UCL) in 2013. Her research interests include urban politics, urban economics, cultural geography, and urban sociology. She has been continuing her PhD education in the Urban Planning Program at Yıldız Technical University since 2015.

Zehra Yılmaz

Dr. Zehra Yılmaz works as a lecturer in the Department of International Relations at Van Yüzüncü Yıl University. In 2013, she received her PhD degree from the Department of International Relations in the Faculty of Political Science at Ankara University. In 2010, she continued her PhD research at Georgetown University for a year. She has many articles published in various magazines and collected books on Muslim women's movement, Islamist feminism, and women refugees. Also, she has a book named "Female Devotion: The Transformation of Islamist Women Movement" (Dişil Dindarlık: Türkiye'de İslamcı Kadın Hareketi'nin Dönüşümü) published by İletişim Publishing in 2015. As well as her academic studies, Yılmaz also took part in many research projects supported by national and international institutions. She served as a researcher for the Religious Services and Gender Equality in Turkey Project (Koç University the Center for Women Studies), as an expert in the Study of Mapping and Monitoring of Gender Equality in Access to Religious Services (CEİD 2018, Republic of Turkey, the Ministry of European Union), and as a field researcher in the Project of Women and Child Refugees/Center for Consultation and Guidance for Refugees of Van Province



DEMOKRATİK KENTSEL YÖNETİŞİMDE GÜÇLENEN SİVİL TOPLUM VE ETKİN İŞ BİRLİKLERİ

STRENGTHENED CIVIL SOCIETY AND EFFECTIVE
COOPERATION IN DEMOCRATIC URBAN GOVERNANCE

Bu yayın Avrupa Birliği'nin maddi desteği ile hazırlanmıştır. İerik tamamıyla TESEV sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliği'nin grşlerini yansıtmak zorunda değildir.

This publication is produced with the financial support of the European Union. TESEV is responsible of the content of this document which does not have to necessarily reflect the opinion of the European Union.